CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
COUNTY BOROUGH COUNCIL

Datganiad Cyfrifon Blwyddyn Ariannol 2008/09

A H Kirkham BA (Hons) CPFA

Pennaeth Gwasanaethau Ariannol

DATGANIAD CYFRIFON 2008/09

CYNNWYS

	TUDALEN
CYFLWYNIAD	5
RHAGAIR EGLURHAOL	6 – 11
DATGANIAD AR REOLAETH FEWNOL 2008/09	12 – 23
DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R DATGANIAD CYFRIFON	24 – 25
- CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD	24
- CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ADAIN 151	25
ADRODDIAD YR ARCHWILIAD	27 – 28
DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISÏAU CADW CYFRIFON	29 – 36
DATGANIADAU CRAIDD:	
- CYFRIF INCWM A GWARIANT	37
- DATGANIAD AR SYMUDIADAU BALANS CRONFA'R CYNGOR	38
- DATGANIAD AR GYFANSWM ENILLION A CHOLLEDION CYDNABYDDEDIG	39
- Y FANTOLEN	40 – 41
- DATGANIAD YNGLŶN Â LLIF ARIAN	42
NODIADAU AR Y DATGANIADAU CRAIDD:	
- NODIADAU AR Y CYFRIF INCWM A GWARIANT	43 – 55
- NODIADAU AR Y FANTOLEN	56 – 74
- NODIADAU PENSIWN	74 – 77
- NODIADAU OFFERYNNAU ARIANNOL	78 – 83
- NODIADAU AR Y DATGANIAD YNGLŶN Â LLIF ARIAN	84
CYFRIF REFENIW TAI	85 – 93
CRONFA'R DEGWM	94 – 97
YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST	98 - 99

CYFLWYNIAD

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy'n awdurdod unedol. Mae CBS Conwy'n darparu'r holl brif wasanaethau megis addysg, gwasanaethau cymdeithasol, tai, cynllunio a phriffyrdd. Ar 29 Medi 2008, trosglwyddodd y Cyngor ei stoc CRT i Gartrefi Conwy - cymdeithas tai wedi ei ffurfio o'r newydd.

Mae poblogaeth o tua 112,000 ym Mwrdeistref Sirol Conwy. Mae tua 80% o'r boblogaeth yn byw ar hyd y llain arfordirol sy'n mesur 75m ac sy'n cynnwys trefi Abergele, Bae Colwyn a Llandudno. Mae gweddill y boblogaeth wedi ei gwasgaru ar draws yr ardal sy'n ymestyn o Ddolwyddelan yn y de-orllewin a Llangwm a Dinmael yn y de-ddwyrain. Mae tua thraean o drigolion Conwy'n siarad Cymraeg a thua hanner y boblogaeth yn y Fwrdeistref Sirol wedi eu geni yng Nghymru.

Llywodraethu Gwleidyddol

Mae 59 o Gynghorwyr etholedig yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sy'n cynrychioli 38 o wardiau. Dyma strwythur gwleidyddol presennol y Cyngor:

- 22 Ceidwadwyr
- 13 Annibynnol
- 13 Plaid Cymru
- 7 Llafur a
- 4 Democratiaid Rhyddfrydol

Cyngor Llawn

Y Cyngor Llawn (59 o Gynghorwyr) sy'n pennu'r gyllideb a'r polisïau cyffredinol. Mae'n cyfarfod pedair gwaith y flwyddyn, ac yn trafod y gwahanol opsiynau ar gyfer materion pwysig sy'n wynebu'r fwrdeistref sirol. Mae'r Cyngor Llawn yn penodi Arweinydd y Cyngor ac Aelodau eraill y Cabinet, ac yn dyrannu cyfrifoldebau (portffolios) i Aelodau Cabinet. Y Cyngor Llawn hefyd yw canolbwynt unrhyw drafodaeth am berfformiad y Cabinet.

Cabinet

Mae'r Cabinet yn cynnwys 9 o Gynghorwyr ynghyd ag Arweinydd y Cyngor sy'n cadeirio cyfarfodydd y Cabinet. Mae gan bob un o'r 9 Aelod o'r Cabinet portffolio penodol o gyfrifoldeb ar gyfer meysydd gwasanaeth y Cyngor.

RHAGAIR EGLURHAOL

1. Bwriad Datganiad Cyfrifon y Cyngor yw darparu gwybodaeth glir ynglŷn ag effaith ariannol gweithgareddau'r Cyngor yn ystod y cyfnod dan sylw, ar ffurf sy'n hawdd ei deall.

2. Mae'r Cyfrifon wedi cael eu paratoi yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol 2007 (SORP), sy'n darparu canllawiau ynglŷn â'r lefelau gofynnol o wybodaeth i'w darparu, a'r Cod Ymarfer Gwerth Gorau ar gyfer Cadw Cyfrifon.

3. Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys cyfres o gyfrifon a datganiadau, pob un ohonynt â'i bwrpas penodol ei hun, fel a ganlyn:

(i) Datganiad o Bolisïau ac Egwyddorion Cadw Cyfrifon

Mae hwn yn egluro'r egwyddorion a'r polisïau sy'n sail i'r modd y cafodd Cyfrifon y Cyngor eu paratoi.

(ii) **Cyfrif Incwm a Gwariant**

Mae'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn dod â holl weithrediadau'r Awdurdod ynghyd ac yn crynhoi'r holl adnoddau y mae'r Awdurdod wedi eu creu, eu gwario neu eu rhoi ar un ochr wrth ddarparu gwasanaethau yn ystod y flwyddyn. Fodd bynnag, nid yw'r sail i'r cyfrifyddu hwn yn cyd-fynd â'r darpariaethau statudol sy'n nodi'r gwariant net y mae'n rhaid i awdurdodau ei ystyried wrth bennu trethi lleol. Er mwyn rhoi cyflwyniad llawn ar berfformiad cyllidol awdurdod yn ystod y flwyddyn a grym gwario gwirioneddol a ddygir ymlaen i flynyddoedd i ddod, mae angen i'r ffigurau terfynol ar y Cyfrif Incwm a Gwariant fod yn gyson â'r balans a sefydlwyd gan y darpariaethau statudol perthnasol.

(iii) **Datganiad ar Symudiadau Balans Cronfa'r Cyngor**

Mae'r datganiad hwn yn cysoni gweddill neu ddiffyg y Cyfrif Incwm a Gwariant gyda'r symudiad ar Falans Cronfa'r Cyngor, gan roi ystyriaeth i symudiadau statudol a symudiadau heb fod yn statudol.

(iv) **Cyfanswm Enillion a Cholledion Cydnabyddedig**
Mae'r datganiad hwn yn dod ag enillion a cholledion cydnabyddedig y Cyngor ynghyd ac yn nodi'r rhai nad oedd wedi cael eu cydnabod yn y Cyfrif Incwm a Gwariant.

(v) **Y Fantolen**

Mae'r Fantolen yn disgrifio sefyllfa ariannol y Cyngor ar Fawrth 31ain 2009. Mae'n dangos y balansau a'r cronfeydd wrth gefn a'r ddyled hir dymor a'r asedau sefydlog a net presennol a ddefnyddir yng ngweithrediadau'r Cyngor.

(vi) **Datganiad Ynglŷn â Llif Arian**

Mae'r datganiad hwn yn cyflwyno crynodeb o'r mewnlif ariannol a'r all-lif ariannol sydd wedi deillio o drafodion ariannol gyda thrydydd parti i bwrpas Refeniw a Chyfalaf.

(vii) **Y Cyfrif Refeniw Tai**

Mae'r Cyfrif hwn yn adrodd ar yr Incwm a Gwariant mewn perthynas â darparu tai Cyngor. Ar 29 Medi 2008, trosglwyddodd y Cyngor ei stoc CRT i Gartrefi Conwy – cymdeithas tai wedi ei ffurfio o'r newydd.

4. **Mae gennym ddau fath o wariant – gwariant refeniw a gwariant cyfalaf.**

Mae **gwariant refeniw'n** cynnwys gwario ar gostau dydd i ddydd ein gwasanaethau megis cyflogau staff, cynnal adeiladau a chyflenwadau ac offer cyffredinol. Mae'r gwariant hwn yn cael ei dalu gan yr incwm yr ydym yn ei dderbyn gan drethdalwyr y Cyngor, trethdalwyr busnes, ffioedd a thaliadau am wasanaethau neilltuol, a gan y grantiau a dderbyniwn gan y llywodraeth.

Mae **gwariant cyfalaf** yn cynnwys gwario ar asedau megis ffyrdd, ailddatblygu a gwaith adnewyddu sylweddol i adeiladau. Bydd yr asedau hyn yn sicrhau buddion i'r gymuned am flynyddoedd lawer ac mae'r gwariant yn cael ei ariannu'n bennaf drwy fenthyciadau, grantiau cyfalaf a gwerthu asedau sefydlog. Mae'r arian a fenthycir i bwrpas cyfalaf yn cael ei ad-dalu'n rhannol bob blwyddyn fel rhan o'n gwariant refeniw.

4.1 **Adolygiad o'r Flwyddyn – Gwariant Refeniw**

Yn wreiddiol pennwyd cyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2008/09 yn £177.7m (£171.7m yn 2007/08) a rhoddwyd ystyriaeth i gynnydd mewn prisiau a dyfarniadau tâl hysbys a rhai a amcangyfrifwyd.

Pennwyd y gyllideb yn erbyn cefndir o setliad ariannol gwael gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Gweithredwyd pecyn arbedion ac effeithlonrwydd heriol er mwyn pennu'r gyllideb o fewn yr adnoddau oedd ar gael.

Cafodd y gyllideb ei monitro a'i rheoli'n fanwl yn ystod y flwyddyn, yn unol â gweithdrefnau a gymeradwywyd gan y Cyngor. Yn ystod y flwyddyn ariannol roedd pwysau ar y gyllideb yn sgil y cynnydd mewn prisiau ynni a thanwydd, wedi'i osod yn erbyn arian TAW un tro ac arbedion mewn llog a dalwyd. Cafodd gorwariant mewn Gwasanaethau Cymdeithasol, Plant a Phobl Hŷn ei liniaru gan arbedion ar yr Uned Darparwyr. Cytunodd y Cyngor i neilltuo adnoddau i gronfeydd wrth gefn Gwerthuso Swyddi ac Ymddeol. Hefyd, mae'r Cyngor wedi gwneud darpariaeth ar gyfer rhwymedigaethau hysbys, lle y bo'n ofynnol yn ôl statud, ar gyfer rhwymedigaethau'r dyfodol yn cynnwys y Dyfarniad Tâl o 0.3% ar gyfer 2008/09.

Cyfanswm gwariant net gwirioneddol oedd £177.5m, ac mae'n braf nodi bod y Cyngor wedi sicrhau cyfanswm gwariant net o fewn y gyllideb, er gwaethaf yr amrywiadau arferol o orwario a thanwario mewn gwasanaethau unigol. Dangosir isod brif elfennau'r gyllideb refeniw ar gyfer 2008/09 a sut y mae'r rhain yn cymharu â'r ffigurau terfynol gwirioneddol:

Col 1 GWASANAETH	Col 2 AMCANGYFRIF GWREIDDIOL 2008/09 £'000	Col 3 SEFYLLFA A GYMERADWYWYD YN RHAGFYR 2008/09 £'000	Col 4 FFIGURAU TERFYNOL 2008/09 £'000	Col 5 AMRYWIAD (Col 4 - Col 3) 2008/09 £'000	NODIADAU
Sylfaen Adnoddau					
Grant Cymorth Refeniw	(111,267)	(111,267)	(111,267)	0	
Grant NNDR	(29,792)	(29,792)	(29,792)	0	
Treth y Cyngor	(36,655)	(36,655)	(36,481)	174	1
Is-gyfanswm	**(177,714)**	**(177,714)**	**(177,540)**	**174**	
Cyllideb					
Cyfraniad o Gronfeydd wrth Gefn	(90)	(90)	(90)	0	
Cyfraniad o'r Balans	0	0	0	0	
Cyfraniad i/o Gronfeydd wrth Gefn					
- Cronfa Gwasanaethau sy'n ymateb i alw – i ariannu Gwasanaethau Plant	0	53	0	(53)	2
- Cyfraniad ychwanegol i Wasanaethau sy'n ymateb i alwr (arian wrth gefn ar gyfer risg)	0	365	365	0	
- Cyfraniad i Gronfa Rheoli'r Trysorlys	0		200	200	3
- Cyfraniad gan Gronfeydd wrth gefn ar gyfer incwm Treth y Cyngor	0	0	(144)	(144)	1
Addysg	70,154	69,997	69,997	0	
Gwasanaethau Cymdeithasol	44,259	43,587	43,587	0	
Priffyrdd	10,655	11,626	11,621	(5)	
Gwasanaethau Amgylcheddol	12,207	12,484	12,484	0	
Tai Sector Preifat	776	478	433	(45)	4
Ardollau	5,600	5,600	5,659	59	5
Costau Ariannu Cyfalaf	9,873	9,873	9,587	(286)	6
Llog Corfforaethol a Gafwyd	(2,091)	(2,166)	(2,090)	76	6
Darpariaeth ar gyfer Tâl ar draws yr Awdurdod	0	0	72	72	7
Iechyd Galwedigaethol	90	90	124	34	8
Eraill	26,281	25,817	25,735	(82)	9
Cyfanswm	**177,714**	**177,714**	**177,540**	**(174)**	

Nodiadau

1. Diffyg yn yr incwm a gyllidwyd o Dreth y Cyngor oherwydd cyfraddau casglu is
2. Gwasanaethau Plant wedi gorwario llai nag a ragamcanwyd
3. Cyfraniad i gronfa wrth gefn i helpu gyda phwysau ar y gyllideb yn 2009/10
4. Arbedion o swyddi gwag
5. Gorwario ar ffioedd Crwner yn cyd-fynd â lefelau uwch o farwolaethau'n ardal Conwy
6. Gostyngiad mewn llog a dalwyd oherwydd ad-drefnu, wedi ei osod yn erbyn y gostyngiad mewn llog a enillwyd oherwydd y dirywiad economaidd
7. Darpariaeth ar gyfer 0.3% o ddyfarniad cyflog ychwanegol wedi ei osod yn erbyn arbedion streic
8. Atgyfeiriadau ychwanegol at Iechyd Galwedigaethol
9. Addasiadau bychain eraill i'r gyllideb ar draws meysydd gwasanaethau eraill

Mae gweddill Cronfa Gyffredinol y Cyngor yn fesur o'r arian wrth gefn heb ei ymrwymo sydd gan y Cyngor i ateb gofynion llif ariannol a digwyddiadau na ellir eu rhagweld yn y dyfodol. Roedd gweddi cronfa'r Cyngor yn £3.0 miliwn ddiwedd y flwyddyn, ac ystyrir bod hyn yn swm gofalus. Dangosir cronfeydd wrth gefn eraill yn Nodyn 28 y Cyfrifon.

5. **Atebolrwydd Pensiwn – Safon Adrodd Ariannol 17 (FRS17)**

Mae'r Cyfrifon, fel y cyflwynir hwy, yn cydymffurfio â gofynion y safon uchod gan eu bod yn adlewyrchu yn y cyfrifon refeniw cost flynyddol gyfredol y ddarpariaeth bensiwn i weithwyr fel y cynghorir gan actwari'r Cyngor. Mae'r Datganiadau hefyd yn cynnwys, o fewn y Fantolen, asesiad yr actwari o gyfran yr Awdurdod o atebolrwydd y Gronfa Bensiwn ar 31 Mawrth 2009 a'r gronfa wrth gefn sydd ei hangen i ariannu'r atebolrwydd hwnnw.

Mae'r rhwymedigaethau Cronfa Bensiwn sy'n cael ei nodi ar y Fantolen yw'r cyfanswm diffyg a ragamcanwyd yn ystod oes ddisgwyliedig y gronfa. Bydd y diffyg hwn yn newid yn flynyddol yn dibynnu ar berfformiad y buddsoddiadau a thybiaethau actiwari a wneir o ran y pensiynwyr presennol, pensiynwyr sydd wedi gohirio'u pensiwn a gweithwyr presennol. Yn 2008/09 cafwyd cryn ostyngiad yng ngwerth asedau'r gronfa oherwydd y sefyllfa economaidd bryd hynny ac mae hynny wedi arwain at gynnydd yn y rhwymedigaethau net.

Mae'r gronfa'n amodol ar brisiant bob tair blynedd sy'n asesu cyflwr y gronfa bensiwn ar y pryd ac yn gwneud argymhellion i'r gwahanol gyrff sy'n rhan o'r gronfa ynglŷn â chyfradd briodol cyfraniadau cyflogwyr er mwyn adfer y gronfa i sefyllfa gytbwys dros gyfnod o amser.

Mae Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun statudol, ac yn hynny o beth, drwy ddeddfwriaeth yn unig y gellir newid buddion a gronnir o dan y cynllun.

6. **Gwariant Cyfalaf**

Y ogystal â gwario arian i ddarparu gwasanaethau o ddydd i ddydd, mae'r Cyngor hefyd yn gwario arian i ddarparu cyfleusterau newydd fel ysgolion, ffyrdd a thai, neu eu hadnewyddu. Roedd cyfanswm y gwariant cyfalaf yn £34.5 miliwn yn 2008/09. Dyma grynodeb fuddsoddiad cyfalaf mewn meysydd gwasanaeth yn 2008/09 a sut ariannwyd hynny:

Gwariant Cyfalaf	2008/09 Gwirioneddol £'000
Gwariant Cyfalaf yn ôl Gwasanaeth:	
Addysg	8,431
Gwasanaethau Amgylcheddol a Thechnegol	7,111
Isadeiledd a Chludiant	4,467
Tai Sector Preifat	3,558
Datblygu Cymunedol - Adfywio	1,751
Datblygu Cymunedol – Gwasanaethau Hamdden	1,545
Datblygu Cymunedol – Llyfrgelloedd	262
Gofal Cymdeithasol	1,332
Cynllunio a Chefn Gwlad	974
Technoleg Gwybodaeth	724
Peirianneg a Dylunio	647
Theatrau	81
Cyfrif Refeniw Tai	3,009
Eraill	482
Croniadau Net	91
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	**34,465**

Ariannu Cyfalaf	2008/09 Gwirioneddol £'000
Drwy:	
Benthyca â Chymorth	5,968
Benthyca Darbodus	2,919
Derbyniadau Cyfalaf	2,583
Grantiau Cyfalaf	21,255
Arian Cyfalaf wrth Gefn	720
Refeniw	1,020
Cyfanswm Ariannu Cyfalaf	**34,465**

Gellir ariannu'r gwariant Cyfalaf trwy Fenthyciad gyda Chefnogaeth pan fydd costau yn cael eu hariannu trwy'r Grant Cefnogi Refeniw, a Benthyca Darbodus pan fydd y costau yn cael eu hariannu gan gyllideb refeniw'r Cyngor.

Ymgymerwyd â'r prosiectau mawr a ganlyn yn 2008/09:

- Gwella Strydwedd Bae Colwyn ac effaith weledol canol y dref
- Llwybr Strategol Moryd Conwy i ddarparu llwybr diogel oddi ar y ffordd i feicwyr a cherddwyr o amgylch y Foryd
- Canolfan Iechyd yng Nghanolfan Hamdden Bae Colwyn - prosiect mewn partneriaeth â'r Bwrdd a'r Ymddiriedolaeth Iechyd Lleol, ac Age Concern, i greu ymagwedd gyfannol tuag at ofal iechyd.
- Gwaith lliniaru llifogydd, Afon Bach, Llanrwst
- Prosiectau adnewyddu mawr mewn ysgolion sefydledig, gyda chymorth grantiau Llywodraeth Cynulliad Cymru
- Adnewyddu goleuadau stryd oedd wedi dirywio ac ail-wynebu ffyrdd mewn gwahanol leoedd ledled y Sir
- Gwaith dechreuol ar atgyweirio isadeiledd pont Maesdu.

Dyled hirdymor y Cyngor ar 31 Mawrth 2009 oedd £113.9m, sy'n ostyngiad o £26m yn sgil ad-dalu dyled ar drosglwyddo stoc.

Dyma Derfynau'r Gweithgareddau Benthyca yn 2008/09, a bennwyd yn unol â'r Fframwaith Darbodus ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf awdurdod lleol a gyflwynwyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (y Cod Darbodus) fel a ganlyn:

	£
Terfyn Awdurdodedig ar gyfer Dyledion Allanol	180m
Terfyn Gweithredol ar gyfer Dyledion Allanol	170m

7. Cyfrif Refeniw Tai (CRT)

Yr effaith mwyaf sylweddol ar gyfrifon 2008/09 oedd Trosglwyddiad Gwirfoddol Graddfa Fawr (LSVT) anheddau'r Cyngor i'r landlord newydd Cartrefi Conwy ar 29 Medi 2008. Mae trosglwyddiad wedi arwain at gofnodion sylweddol yn y cyfrifon sydd wedi'u hadlewyrchu yn y Cyfrif Refeniw Tai. Mae crynodeb o'r cofnodion fel a ganlyn:

- Ysgrifennu gwerth y Stoc Tai ac asedau eraill a drosglwyddwyd o'r Fantolen (£138.5m)
- Cyllid Cynulliad Cymru (£25.8m) i dalu gwerth cyfwerth y benthyciadau oedd yn ddyledus ac oedd yn ymwneud â'r stoc tai, ac asedau eraill a drosglwyddwyd, a £7.3m ychwanegol i dalu costau talu'r benthyciadau hyn yn fuan.
- Cofnodi'r cytundeb trosglwyddo lle byddai Cartrefi Conwy yn gwario (£142.1miliwn) i sicrhau bod y stoc tai yn cyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru

Mae Cartrefi Conwy wedi cymryd cyfrifoldeb am reoli a chynnal y stoc tai. Oherwydd bod y gost o gynnal a thrwsio'r tai dros gyfnod o 30 mlynedd yn uwch na'u gwerth, arweiniodd hyn at brisiant negyddol ar gyfer trosglwyddo'r stoc ac ni chynhyrchwyd unrhyw arian o'r gwerthiant. Oherwydd y diffyg roedd rhaid i Lywodraeth Cynulliad Cymru dalu'r costau o hwyluso'r trosglwyddiad drwy'r taliadau cyllid dechreuol i Cartrefi Conwy ac ad-dalu'r portffolio dyled Tŷ Cyngor. Mae'r ffigurau sydd wedi'u cynnwys yn y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer 2008/09 ar dudalennau 86 i 94 ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2008 a 28 Medi 2008.

Mae gan y Cyngor gyfrifoldeb parhaus i baratoi Cyfrifon Refeniw Tai er gwaethaf yr absenoldeb stoc, nes bydd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn rhoi cymeradwyaeth ffurfiol fel arall. Fel arfer, bydd awdurdodau lleol yn paratoi'r cyfrifon ar gyfer y flwyddyn sy'n dilyn y trosglwyddiad cyn i'r gymeradwyaeth gael ei hystyried.

Yn 2008/09, roedd ein Cyfrif Refeniw Tai yn gweithredu ar ddiffyg ariannol o £1.9m (2007/08: £420k) gan ddod â lefel y gronfa cyfrif refeniw tai wrth gefn i £189mil.

Mae lefel y gweddill HRA ar ôl cau cyfrifon 2008/09 yn dangos ei fod bron yn gytbwys ar ôl setlo'r atebolrwydd pensiwn a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd ar gyfer y staff sy'n trosglwyddo i Cartrefi Conwy.

DATGANIAD AR REOLAETH FEWNOL 2008/2009

1. CWMPAS CYFRIFOLDEB

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ("yr Awdurdod") yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei reoli yn unol â'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a bod cyfrif priodol yn cael ei roi amdano, a'i fod yn cael ei ddefnyddio yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Cyflwynwyd Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella (WPI) yn 2002; a diweddarwyd y rhaglen gan gylchlythyr 2005. Mae WPI yn ei gwneud hi'n ofynnol i bob Awdurdod Lleol foderneiddio ei wasanaethau i gyflawni'r dyletswyddau yr ymddiriedwyd ynddynt gan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999, a'u bod yn gwneud trefniadau i sicrhau fod eu dull o arfer eu dyletswyddau yn gwella yn barhaus dan ystyried darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd gyda'i gilydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb gyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol hefyd am sicrhau fod system rheolaeth fewnol gadarn sydd yn gymorth i arfer ei swyddogaethau'n effeithiol ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

2. PWRPAS Y SYSTEM RHEOLAETH FEWNOL

Amcan y system rheolaeth fewnol yw rheoli risg ar lefel rhesymol yn hytrach na dileu'r holl risg o fethu â chyflawni polisïau, nodau ac amcanion; oherwydd hynny nid yw ond yn gallu rhoi sicrwydd rhesymol o effeithlonrwydd ac nid sicrwydd llwyr. Mae'r system rheolaeth fewnol wedi ei seilio ar broses barhaus i ddarganfod a blaenoriaethu'r risgiau sydd yn ymwneud â chyflawni polisïau, amcanion a nodau'r Awdurdod, o werthuso'r tebygolrwydd o wireddu'r risgiau hynny a'u heffaith os cânt eu gwireddu, a'u rheoli yn effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.

Mae gan Awdurdodau yng Nghymru'r cyfle i gynhyrchu un ai Datganiad Rheoli neu Ddatganiad ar Reolaeth Fewnol ar gyfer blwyddyn ariannol 2008/2009. Mae Conwy wedi penderfynu parhau gyda'r Datganiad ar Reolaeth Fewnol (SIC) oherwydd ei fod yn teimlo bod y Datganiad hwn yn adlewyrchu ac yn cynrychioli'r rheolaeth a'r trefniadau rheoli mewnol sydd mewn grym yn well drwy gydol 2008/2009. Bydd yr Awdurdod yn llunio Datganiad Llywodraethu yn 2009/10.

3. AMGYLCHEDD RHEOLAETH FEWNOL

Mae gan yr Awdurdod awyrgylch rheoli gadarn a dangosir elfennau allweddol ohono isod. Mae'r amgylchedd rheolaeth fewnol wedi hen sefydlu rŵan yng Nghonwy ac wedi'i brif ffrydio yn nhrefniadau busnes y Cyngor.

Roedd yr Uwch Dim Gweithredol (UDG) yn cyfarfod ar Ddydd Mawrth cyntaf a'r trydydd Dydd Mawrth bob mis ac yn cynnwys y Prif Weithredwr, y ddau Gyfarwyddwr Corfforaethol, y Swyddog Monitro, Swyddog Adran 151, yn ogystal â'r Pennaeth Statudol Addysg. O fis Awst 2008 ymlaen, cyfarfu'r Grŵp Gweithredol ar yr un diwrnodau ac roedd yn cynnwys y Prif Weithredwr, y ddau Gyfarwyddwr Corfforaethol, y Swyddog Monitro a'r Swyddog Adran 151.

Mae'r Grŵp Adolygu Adroddiadau (GAA) yn archwilio adroddiadau sydd wedi eu trefnu i fynd i'r Cabinet, ac yn ystyried cynlluniau gwaith i'r dyfodol o'r swyddogaethau Craffu i ffurfio barn o'r patrymau gwaith sy'n datblygu ac yn amlygu unrhyw feysydd gallu a allai godi. Hefyd mae'r Grŵp yn ceisio sicrhau cysondeb rhwng cynlluniau gwaith Cabinet, y swyddogaeth Graffu a Rheolaeth Strategol.

Mae'r Tîm Rheolaeth Strategol (TRhS) yn cyfarfod bob mis ac yn cynnwys y Penaethiaid Gwasanaeth, ynghyd a'r Prif Weithredwr a'r ddau Gyfarwyddwr Corfforaethol. Mae'r holl faterion rheoli a strategol pwysig yn llifo drwy'r grŵp hwn, ac maent yn drafftio cynlluniau a pholisïau sydd yn effeithio ar y sefydliad wedi eu cynnwys o fewn y rhaglen cyn dod yn bolisi trwy'r broses ddemocrataidd.

Sefydlwyd y grwpiau i ddarparu'r gallu angenrheidiol i wneud penderfyniadau allweddol ar faterion rheoli adran ar draws y Cyngor, ac i ystyried risg, datblygu polisi a materion cyhoeddusrwydd, a bod yn ymwybodol o effeithiau niweidiol sydd yn effeithio ar Gonwy. Hefyd mae'r grŵp yn ystyried materion cenedlaethol, isranbarthol a lleol ynghyd â materion trawsawdurdod mewn ymdrech i ostwng gweithio unigol a hyrwyddo cysondeb. Mae hefyd yn cysylltu ag Aelodau i sicrhau fod dealltwriaeth a phwrpas cyffredin i waith y Cyngor.

Daeth system weinyddu wleidyddol newydd i rym ym mis Mai 2008, gan gynnwys 17 Aelod Etholedig newydd. Roedd y rhaglen gyflwyno gynhwysfawr ar gyfer Aelodau newydd a rhai oedd yn dychwelyd yn cynnwys Rheoli, Ymddygiad a Chyllid.

3.1 Prif Elfennau'r Amgylchedd Rheolaidd.

- Mae'r Cyngor yn gweithredu ei fusnes trwy'r Cyfansoddiad sy'n nodi Fframwaith Polisi'r Cyngor a dull gweithredu'r Awdurdod, sut y gwneir penderfyniadau, a'r trefnau a ddilynir i sicrhau ei fod yn effeithlon, yn dryloyw ac yn atebol i bobl leol.

- Mae'r Cyfansoddiad yn cwmpasu Rheolau Sefydlog, Rheoliadau Ariannol a'r Cynllun Pwerau a ddirprwywyd, ynghyd â Chodau Ymddygiad i Aelodau a gweithwyr cyflogedig. Adolygir a diweddarir y Cyfansoddiad yn rheolaidd ac mae ar gael ar ffurf copi caled a hefyd ar Wefan a Mewnrwyd y Cyngor .

- Sefydlwyd y prif elfennau mewn Cod Lleol o Lywodraethu Corfforaethol, sy'n adlewyrchu'r fframwaith a luniwyd gan CIPFA/SOLACE. Mae Pwyllgor Safonau'r Cyngor yn chwarae rhan weithredol o ran hyrwyddo safonau uniondeb ymysg Aelodau. Mae gan yr Awdurdod Strategaeth Gwrth-dwyll a Llygredd sy'n nodi cyfrifoldebau Aelodau a staff wrth hyrwyddo diwylliant o onestrwydd a chywirdeb. Nodir mesurau hefyd ar gyfer atal, canfod ac ymchwilio i gyhuddiadau o dwyll a llygredd ar gyfer rhannu gwybodaeth gydag asiantaethau eraill a defnyddio asiantaethau disgyblu os yw'n briodol.

- Mae trefnau sefydledig ar waith ar gyfer pennu a monitro amcanion yr Awdurdod, ac mae'r Awdurdod yn meddu ar broses llunio polisi a phenderfynu priodol. Mae'r Cabinet ac uwch swyddogion yn ailedrych yn fanwl ar flaenoriaethau a nodau tymor hwy bob blwyddyn mewn cyfarfod cynllunio strategol a sefydlwyd i adolygu'r camau gweithredu ar gyfer cyflawni'r Cynllun Corfforaethol. Datblygwyd Cynllun Corfforaethol newydd ar gyfer yr Awdurdod yn ystod 2008/2009, a daeth hyn yn dilyn prosesau sydd wedi eu hen sefydlu sy'n gweithredu o fewn Conwy. Wrth baratoi ar gyfer pennu'r prif gyflawniadau strategol sydd yn y Cynllun Corfforaethol, bydd y broses hefyd yn cynnwys cynrychiolwyr yr asiantaethau partner allweddol.

- Mae'r Adain Archwilio Mewnol, er ei fod yn annibynnol ac nad yw'n rhan o brosesau dydd i ddydd, yn cynnig argymhellion ar sut i wella rheolaeth fewnol o fewn yr Awdurdod.

- Nodwyd pum thema yn y Strategaeth Gymunedol a gafodd ei chefnogi gan y prif gyflawniadau strategol a nodwyd yn y Cynllun Corfforaethol. Mae'r Awdurdod yn defnyddio proses gyllidebu ar sail blaenoriaethau a risg sy'n ceisio cadeirio adnoddau refeniw a chyfalaf fel eu bod yn gwireddu blaenoriaethau a risgiau strategol. Mae Grŵp Cyfalaf Strategol yn goruchwylio'r gwaith o ddatblygu'r broses hon o safbwynt adnoddau cyfalaf. Mae'r Grŵp Cyfalaf yn gweithredu o fewn blaenoriaethau sydd yn y Fframwaith Rheolaeth Gyfalaf a gymeradwywyd.

- Mae rhwymedigaethau statudol, blaenoriaethau a blaenoriaethau i wasanaethau wedi eu cynnwys yn Cynlluniau Busnes Gwasanaethau ac mae'r Cynlluniau Gweithredol a lunnir bob blwyddyn gan bob gwasanaeth yn ategu hyn.

- Rhoddir gwybod am themâu, blaenoriaethau a phrif gyflawniadau strategol yr Awdurdod ledled y gymuned a thrwy'r Awdurdod drwy'r wefan, datganiadau'r wasg, briffiau tîm, a thrwy gyhoeddi'r Cynllun Gwella Blynyddol. Hefyd, mae Conwy yn dosbarthu newyddlen Cyngor i'w holl breswylwyr gan roi gwybod i'r gymuned am ei lwyddiannau, sialensiau a'i wasanaethau.

- Mae'r cynnydd at gyflawni'r amcanion yn cael ei fonitro mewn adolygiadau perfformiad gwasanaeth yn yr Awdurdod.

- Sefydlwyd nifer o fyrddau gwella yn ystod 2008/2009 i fonitro prosiectau a mentrau a ddechreuwyd i gynorthwyo gyda darparu ein blaenoriaethau.

3.2 Hwyluso Polisi a Phenderfyniadau.

- Cyfarfu'r Cyngor bob tua 12 wythnos yn ystod 2008/2009, a chafwyd cyfarfodydd o'r Cabinet ar bob ail a phedwerydd Dydd Iau ymhob mis i gyflawni ei rôl o wneud polisïau a phenderfyniadau. Yn ogystal mae gan yr Awdurdod hefyd dri phwyllgor rheoleiddio. Cafwyd cyfarfodydd o'r Pwyllgor Cynllunio bob mis, y Pwyllgor Archwilio bob chwarter, a chyfarfu'r Pwyllgor Trwyddedu a Rheoleiddio chwe gwaith yn ystod y flwyddyn. Mae'r Fforwm Ysgolion yn gweithredu yn unol ag arweiniad WAG; cafwyd cyfarfod o'r fforwm hefyd yn ystod 2008/2009.

- Mae'r Cabinet hefyd yn cyflawni swyddogaethau nad ydynt yn gyfrifoldeb i unrhyw ran arall o'r Awdurdod. Neilltuir meysydd portffolio penodol i Aelodau'r Cabinet ac mae hyn yn cynorthwyo'r Cabinet i fonitro gweithgareddau'r Awdurdod.

- Fel y nodir uchod, mae'r broses benderfynu ffurfiol yn cael ei hategu gan Gynllun Pwerau Dirprwyedig a Chodau Ymddygiad.

- Mae'r Awdurdod hefyd yn rhedeg pedwar Pwyllgor Craffu gan gynnwys y Prif Bwyllgor Craffu. Nhw sydd yn gyfrifol am ddatblygu polisi ac maent yn adolygu ac yn craffu ar benderfyniadau'r Cabinet. Mae gan bob Pwyllgor raglen waith strwythuredig a chylch gorchwyl tryloyw.

- Er mwyn hwyluso llywodraethu corfforaethol, mae gan yr Awdurdod Bwyllgor Safonau a Phwyllgor Archwilio, a'r cyntaf yn cynnwys mwyafrif o aelodau sydd yn annibynnol o'r Awdurdod.

- Mae'r cyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd fel arfer er bod rhai eithriadau lle ceir eitemau eu trafod yn breifat fel y mae'r gyfraith yn ei gorchymyn neu ei ganiatáu.

- Mae rhaglenni, adroddiadau a chofnodion cyfarfodydd a'r Rhaglenni Gwaith i'r Dyfodol ar gael i'r cyhoedd ar y wefan.

3.3 Sicrhau cydymffurfiad â Pholisïau Sefydledig, Gweithdrefnau, Deddfau a Rheoliadau.

- Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd yr Awdurdod yw'r Swyddog Monitro o fewn Conwy. Swyddogaeth y Swyddog Monitro yw sicrhau cydymffurfiad gyda pholisïau sefydledig, trefnau, deddfau a rheoliadau.

- Y Pennaeth Gwasanaethau Ariannol ydi'r Swyddog â Chyfrifoldeb Ariannol ac mae'n gyfrifol am drefniadau o dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972.

- Mae rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn cael ei chynnal yn unol â'r Rheoliadau Ariannol sydd wedi eu nodi yn y Cyfansoddiad.

- Mae gan yr Awdurdod swyddogaeth Archwilio Mewnol sy'n dilyn safonau a nodir yng nghanllawiau CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol. Mae'r Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael yn adrodd yn ddiduedd ac yn enw ei hun ar ddigonoldeb ac effeithiolrwydd yr amgylchedd rheoli mewnol. Mae'r gwasanaeth archwilio mewnol yn cynnwys holl weithgareddau busnes yr Awdurdod, a chaiff fynediad di-rwystr at yr holl bersonél, cofnodion ac asedau mewnol er mwyn cyflawni ei waith.

- Mae gan yr Awdurdod Pwyllgor Archwilio sefydledig sydd yn monitro ac yn gwerthuso trefniadau rheolaeth fewnol, ac mae aelodau'r pwyllgor yn cael copïau o'r holl adroddiadau archwilio allanol. Rhoddir copïau o'r holl adroddiadau archwilio mewnol i aelodau'r Pwyllgor (ac i Aelodau a Swyddogion Uwch eraill) a chaiff y Pwyllgor gyfle i holi'r Pennaeth Gwasanaethau Archwilio a Chaffael a swyddogion eraill am unrhyw faterion sydd wedi codi o'r adroddiadau ac ymatebion gan wasanaethau.

- Archwilir yr Awdurdod yn allanol gan KPMG a Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) ac mae sawl asiantaeth yn ei arolygu a'i adolygu yn allanol ymhellach. Dyma eglurhad o'r gwaith a ddarperir ar ran yr Archwilydd Cyffredinol :

- KPMG – Archwilio'r Cyfrifon, casgliad ar y trefniadau i sicrhau gwerth am arian, archwilio'r cynllun gwella, gwaith perfformiad lleol, astudiaethau llywodraeth leol, archwiliad o geisiadau grant.

- SAC - Archwilio, mae'r gwaith arall gan SAC yn cynnwys gwaith a wneir fel rhan o'r rhaglen waith i'r dyfodol yr Archwilydd Cyffredinol ar gyfer Pwyllgor Archwilio Llywodraeth Cynulliad Cymru.

- Mae gan yr Awdurdod agwedd ymarferol ac adeiladol tuag at adroddiadau'r a'r argymhellion a wneir gan asiantaethau allanol gyda chyfarfodydd rheolaidd yn cael ei chynnal rhwng uwch swyddogion y Cyngor ac arolygwyr allanol. Mae gwahoddiad agored i'r Rheolwr Prosiect SAC a KPMG ddod i'r Pwyllgor Archwilio. Mae gan yr Awdurdod Grŵp Gwella ac Archwilio i gyfarwyddo'r Broses Asesu Risg ar y Cyd gyda rheoleiddwyr allanol ac i sicrhau fod y risgiau a amlygwyd yn cael eu trin yn briodol. Hefyd, mae'r Grŵp yn adolygu cynnydd a wneir a'r argymhellion a wnaed gan yr Uned Archwilio Mewnol a'n rheoleiddwyr a'n harolygwyr.

- Mae gan yr Awdurdod sawl strategaeth a pholisi corfforaethol i hybu cydymffurfiad a'n gweithdrefnau cytunedig. Ymhlith y strategaethau hyn y mae'r Strategaeth Pobl Corfforaethol, Caffael, Iechyd a Diogelwch a Chwynion.

- Mae'r Awdurdod yn cydymffurfio gyda gofynion cyfraith cyfle cyfartal yn ei holl fusnes.

- Mae cydymffurfiaeth efo polisïau, trefnau, cyfreithiau a rheoliadau a sefydlwyd yn cael eu monitro yn ofalus. Mae pob adroddiad sy'n cael ei greu yn cynnwys adran sy'n ystyried nifer o oblygiadau yn ogystal ag adrannau sy'n nodi sut mae penderfyniad mewn adroddiad yn cydymffurfio gyda'r Cynllun Corfforaethol a chymhellion allweddol eraill y corff gan gynnwys risg.

3.4 Canfod, Asesu a Rheoli Risgiau i Amcanion yr Awdurdod

- Cymeradwyodd a mabwysiadodd yr Awdurdod Strategaeth a Pholisi Rheoli Risg manwl ym mis Hydref 2005, sy'n cynnwys fframwaith rheoli risgiau ar draws y Cyngor, ac yn cynnwys rolau a chyfrifoldebau ar gyfer rheoli risg.

- Mae'r Cabinet a'r Pwyllgor Craffu yn ymwybodol bod risg yn cael ei ystyried yn elfen allweddol o'u penderfyniadau ac mae pob adroddiad i'r cyrff hynny yn cynnwys adran yn gwneud sylwadau ar faterion risg. Y Prif Weithredwr yw Cefnogwr Rheoli Risg yr Awdurdod, a chaiff ei gynorthwyo gan uwch swyddogion sydd wedi ysgogi'r broses hyd yn hyn.

- Y Pennaeth Gwasanaeth yw'r swyddog sydd yn gyfrifol am reoli risg yn ei wasanaeth penodol.

- Mae gan yr Awdurdod Gofrestr Risg Corfforaethol. Mae'n cael ei chynnal a'i reoli trwy'r Grŵp Gweithredol a'r Uwch Dim Rheoli (UDR). Caiff risgiau eu hadrodd i'r Aelodau yn ffurfiol trwy'r broses ddemocrataidd a thrwy'r Cabinet anffurfiol. Caiff y Gofrestr ei hystyried yn rheolaidd gan y Penaethiaid Gwasanaeth fel rhan o'r cyfarfodydd Uwch Dim Rheoli (UDR). Mae'r Awdurdod yn ystyried risg ynghyd ag archwilwyr allanol yn chwarterol, ac mae'r broses hon yn caniatáu'r risgiau o fewn y Templed Asesiad Risg gael ei hystyried mewn modd rheolaidd a strwythuredig ac efo cefnogaeth a sialens allanol. Hefyd, mae risgiau corfforaethol yn cael eu hystyried yn ystod y broses Fframwaith Cynllunio Busnes sy'n cefnogi proses dyrannu adnoddau'r Awdurdod.

- Pan mae'r Awdurdod yn gosod ei gyllideb mae ei Aelodau yn ystyried y lefel o risg ac ansicrwydd ynglŷn â'i amcangyfrifon cyllidol ac amgylchiadau cyffredinol. Mae'r broses o osod cyllideb yn cael ei ategu gan ymwybyddiaeth risg fel egwyddor cynllunio busnes ac ariannol craidd.

- Lluniwyd ac adolygwyd cofrestrau o risgiau i'r gwasanaeth yn ystod 2008/2009 er mwyn canfod ac ystyried y prif risgiau sy'n effeithio ar y gwaith o ddarparu gwasanaethau. Trwy'r broses o Asesiad Risg ar y Cyd, cyd-drefnodd yr Archwilwyr eu hymateb i'r hunanasesiad o'r risgiau a wnaed gan ein gwasanaethau. Y Casgliadau a gytunwyd arnynt yw sail y Templed Asesiad Risg Cryno.

- Nid oes gan yr Awdurdod Gynllun Parhad Busnes cynhwysfawr ar gyfer yr Awdurdod cyfan. Mae'n cynllunio rhag argyfyngau mawr fel llifogydd a'r posibilrwydd o bandemig

3.5 Sicrhau'r Gwerth Gorau a Gwella Parhaus.

- Mae'r archwilydd allanol, asiantaethau allanol, Archwilio Mewnol, Pwyllgorau Craffu a'r byrddau prosiect mewnol yn cyflawni hyn mewn sawl ffordd gan gynnwys trwy adolygiadau ac archwiliadau.

- Cyflwynodd yr Awdurdod Fyrddau Gwella yn ystod 2007/2008 i gymell moderneiddio gwasanaeth datblygiad sefydliadol a herio'r defnydd o adnoddau yn yr Awdurdod. Cyfarfu'r pedwar Bwrdd yn rheolaidd yn ystod 2008/2009 i gyfrannu at nod y Cyngor o sicrhau gwerth gorau a gwelliant parhaus

- Mae'r Awdurdod wedi datblygu proses adolygu mewnol wedi ei hanelu at fonitro gwelliant ar draws naw thema allweddol a fabwysiadwyd gan Gonwy. Cynhelir yr asesiad gan baneli o staff ac Aelodau Etholedig ac maent yn gwneud argymhellion ar y ffyrdd i wella perfformiad, deilliannau a chanlyniadau o fewn yr Awdurdod.

- Mae'r Awdurdod yn chwilio yn gyson am ffyrdd o sicrhau fod defnydd economegol, effeithiol ac effeithlon yn cael ei wneud o adnoddau ac mae'n ceisio sicrhau gwelliant parhaus yn y ffordd y caiff swyddogaethau eu harfer.

- Mae'r Pennaeth Gwasanaethau Ariannol neu ei gynrychiolydd yn asesu pob adroddiad a datblygiad sydd â chanlyniadau ariannol.

- Mae'r Awdurdod hefyd yn cymryd rhan mewn nifer o glybiau meincnodi ar gyfer amryw o wasanaethau fel y gellir cymharu perfformiad, costau a'r arferion gorau.

- Mae'r Awdurdod yn cydweithio'n ymarferol â phartneriaid fel yr Heddlu, y Bwrdd Iechyd Lleol, Awdurdodau Lleol eraill a'r Gwasanaeth Prawf.

- Mae'r Awdurdod hefyd wedi cymryd agwedd rhagweithiol tuag at y rhaglen e-lywodraeth, a hefyd yn buddsoddi systemau busnes diweddaraf fel y System Adnoddau Dynol / Cyflogaeth, a'r System Lles Cymdeithasol. Mae'r Awdurdod hefyd yn defnyddio'r rhaglen e-lywodraeth i gymell gwelliannau pellach mewn effeithlonrwydd trosglwyddiadau, ac mae wedi datblygu'r cyfleusterau trosglwyddiad ymhellach trwy wefan y Cyngor.

- Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i foderneiddio ei brosesau caffael ac mae ganddo gysylltiadau cryf efo Llywodraeth Cynulliad Cymru drwy ei Dîm Gwerth Cymru, a chyrff sector cyhoeddus cyfagos. Mae'r Awdurdod yn aelod o'r Fenter Cyd Gaffael sy'n gweithredu ar ran chwe Awdurdod Gogledd Cymru, sefydlwyd yr uned hon i ddarparu Tîm Caffael Rhanbarthol i sbarduno a chynyddu arbedion caffael trwy gaffael ar y cyd ddetholiad o nwyddau a gwasanaethau.

- Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i sicrhau fod gwasanaethau yn cael ei darparu gan unigolion gyda'r gallu a sgiliau i alluogi gwelliant parhaus. Cafodd Conwy wobr Buddsoddwyr Mewn Pobl ar gyfer yr Awdurdod cyfan ym mis Medi 2008, ac fel yr amlinellwyd yn yr adroddiad asesiad, mae wedi ymrwymo i ddatblygu a hyfforddi ei weithlu.

- Mae'r Awdurdod wedi ymateb yn bositif i Raglen Cymru ar gyfer gwella o safbwynt cyflawni, mesur ac arddangos enillion effeithlonrwydd ac i ddatblygu ei brosesau ymhellach i fanteisio ar y sylwadau positif a wnaed yn y Llythyr Blynyddol a gyhoeddwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG ym mis Tachwedd 2008.

- Mae gan Wasanaethau Peirianneg a Dylunio Conwy (AMP) Gynllun Rheoli Asedau Corfforaethol mewn grym ar gyfer y rhan fwyaf o asedau gweithredol ac ati yng Nghonwy ac roedd AMP's ar gyfer Priffyrdd ar sail gwasanaeth wedi ei gwblhau yn sylweddol yn ystod 2008/2009.

3.6 Rheolaeth Ariannol yr Awdurdod ac Adrodd ar Reolaeth Ariannol.

- Dynododd yr Awdurdod y Pennaeth Gwasanaethau Ariannol yn Brif Swyddog â Chyfrifoldeb Ariannol yn unol ag Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972.

- Mae rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn cael ei chynnal yn unol â'r Rheoliadau Ariannol sydd wedi eu nodi yn y Cyfansoddiad.

- Mae trefnau cadarn ar waith ar gyfer rholi ariannol yr Awdurdod ac adrodd ar wybodaeth am reolaeth ariannol, maent wedi eu cynnwys bellach yn y Fframwaith Cynllunio Busnes. Mae gan yr Awdurdod set o Egwyddorion Ariannol Sylfaenol i ategu ei Strategaeth Ariannol dymor canolig, ac maent yn datblygu rhagolygon cyllideb tu hwnt i'r flwyddyn ariannol sydd i ddod.

- Mae'r Awdurdod yn defnyddio cynllun cyllidebau wedi ei dirprwyo gyda chymorth unedau cyllid canolog ac adrannol. Maent yn seiliedig ar brotocolau proffesiynol sy'n pennu cyfrifoldebau a threfnau adrodd ar gyfer Cyfrifwyr y gwasanaeth.

- Mae adroddiadau monitro cyllideb, sy'n nodi rhagolygon ar gyfer y flwyddyn gyfan, yn cael eu hadrodd i'r Cabinet a'r Grŵp Gweithredol bob mis, a Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu bob chwarter. Mae'r adroddiadau hyn yn nodi rhesymau dros amrywiadau ac unrhyw gamau gweithredu a gynigir i gywiro hynny. Darperir adroddiadau monitro manwl bob mis ar gyfer rheolwyr gwasanaethau a Phenaethiaid Gwasanaethau i gynorthwyo deiliaid cyllidebau i gyflawni eu cyfrifoldebau ariannol.

- Sefydlwyd nifer o Fyrddau Prosiect ar gyfer prosiectau penodol i fonitro datblygiad ac amcangyfrifon gwariant ar brosiectau strategol allweddol.

- Ymgymerir â Rheolaeth Trysorlys yn unol â Strategaeth a Cynllun Rheoli Trysorlys Blynyddol, a chymrir benthyg arian yn unol â'r Cod Darbodus. Mae'r Awdurdod wedi ymateb yn rhagweithiol i'r Cod Darbodus, ac adroddir arddangosyddion darbodus i Aelodau. Mae'r Awdurdod wedi datblygu polisi sy'n nodi dan ba amodau y gellir benthyca yn ddarbodus.

- Mae'r Awdurdod yn denu nifer fawr o grantiau i gyllido prosiectau a chynlluniau. Mae rhai grantiau wedi eu hen sefydlu ac mae eraill yn fwy diweddar ac yn adlewyrchu polisïau Llywodraeth Cynulliad Cymru. Mae'r Awdurdod yn wyliadwrus o faterion cynaladwyedd sy'n codi yn sgil yr holl gefnogaeth grantiau. O ganlyniad datblygwyd protocol grantiau i sicrhau bod yr Awdurdod yn mabwysiadu ymagwedd gyson ar gyfer pob grant, gyda phwyslais yn benodol ar y wneud ceisiadau a derbyn ffynonellau arian newydd.

3.7 Rheoli Perfformiad yr Awdurdod ac Adrodd ar Reoli Perfformiad.

- Mae gan yr Awdurdod Dîm Gwella a Datblygu Corfforaethol (CIDT) sy'n ymgymryd ag ystod o ddyletswyddau sydd wedi eu hanelu at gefnogi'r rhaglen wella o fewn Conwy. Mae'r Tîm hefyd yn cefnogi adrodd yn ôl ar berfformiad yn gyson ar draws yr holl wasanaethau. Caiff y Tîm ei gyfarwyddo gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol Gwella a Datblygu.

- Sefydlwyd Uned Wybodaeth ac Ymchwil Corfforaethol newydd o fewn y CIDT i ddarparu agwedd ragweithiol tuag at ddadansoddi a dehongli perfformiad a data demograffig er mwyn cyfarwyddo gwell penderfyniadau.

- Mae'r Cynllun Gwella Blynyddol yn ddogfen strategol sy'n amlinellu sut y byddwn yn sicrhau gwelliant parhaus yn y modd rydym yn arfer ein swyddogaethau.

- Mae'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn monitro perfformiad gwasanaethau drwy adolygu data mesur perfformiad gan gynnwys yr holl ddangosyddion perfformiad a Chytundebau Polisi.

- Caiff targedau a mesuryddion perfformiad statudol a lleol eu hadrodd i'r Pwyllgorau Craffu bob chwarter.

- Cynhaliwyd Adolygiadau Perfformiad Gwasanaeth dair gwaith yn ystod 2008/2009 ar draws yr Awdurdod.

- Yn ystod 2008/2009 cynhaliodd Estyn (Arolygiaeth ei Mawrhydi ar gyfer Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru) archwiliad mawr o dan Adran 38 Deddf Addysg 1997 a Deddf Plant 2004. Cynhaliwyd yr arolwg yn ystod mis Tachwedd 2008 a daeth i'r casgliad bod perfformiad a rhagolygon Conwy ar gyfer gwell perfformiad yn dda iawn. Cafodd y Gwasanaeth Addysg sgôr uchel yn y meysydd rheolaeth strategol, cefnogaeth ar gyfer gwella ysgolion, hyrwyddo cynhwysiad cymdeithasol a lles,

gwella anghenion dysgu a gwasanaethau cefnogi. Roedd y sgôr isaf o fewn yr asesiad yn ymwneud â mynediad a threfniadau ysgolion lle daeth yr asesiad yn y maes hwn i'r casgliad fod 'y nodweddion da yn gorbwyso'r nodweddion drwg'.

- Ar yr un adeg cynhaliodd Estyn arolwg o ansawdd ein Gwasanaeth Cefnogi Ieuenctid. Roedd yr arolwg hwn yn canolbwyntio yn drwm ar y Bartneriaeth Plant a Phobl Ifanc. Unwaith eto daeth yr arolwg â chanlyniadau rhagorol ar gyfer Conwy a daethpwyd i'r casgliad y darparwyd y gwasanaeth lle'r oedd nodweddion da yn amlwg gyda dim nodweddion drwg pwysig.

- Mae'r Awdurdod wedi sefydlu Rhwydwaith Perfformiad a Pholisi Mewnol fel bod swyddogion busnes a pherfformiad mewn gwahanol wasanaethau yn gallu rhannu arferion nodedig.

- Rhoddir adroddiadau ac adolygiadau bob chwe mis o'n cynnydd a gwelliannau a wnaed mewn ymateb i argymhellion gan archwilwyr allanol i'r Pwyllgor Craffu.

- Yn ystod 2008/2009 cynhaliwyd nifer o Adolygiadau Perfformiad Corfforaethol i helpu canolbwyntio gwasanaethau ar ei rôl yn darparu prif amcanion yr Awdurdod. Seiliwyd yr Adolygiadau ar themâu allweddol Cynllun Corfforaethol y Cyngor, a nod y broses yw unioni blaenoriaethu a darpariaeth gwasanaethau i adnabod a rheoli risg a darparu gwell gwybodaeth wrth gynllunio a gosod blaenoriaethau yn y dyfodol.

- Yn ystod 2008/2009 sefydlwyd Grŵp Gwella ac Archwilio rhwng y Tîm Gwella a Datblygu Corfforaethol a'r Uned Archwilio Mewnol. Prif bwrpas y Grŵp yw cydlynu gwaith adolygu sydd yn gysylltiedig â pherfformiad, cydymffurfio a gwella.

4. ADOLYGU EFFEITHIOLRWYDD

- Cynhaliodd CBS Conwy adolygiad Asesiad a Gwella Corfforaethol cynhwysol a chynhwysfawr yn ystod 2005/2006. Roedd yr adolygiad yn dilyn adroddiad siomedig gan SAC oedd wedi argymell cynnal Archwiliad Llywodraethu Corfforaethol dan Adran 10. Dechreuodd yr adolygiad ym mis Ebrill 2005 a chyflwynwyd yr adroddiad terfynol i'r Awdurdod a'i dderbyn ganddo ym mis Tachwedd 2005.

- Cynhaliwyd archwiliad ar Gonwy gan SAC yn ystod 2006/2007 i benderfynu a oedd y camau gweithredu a nodwyd yn y prosiect CAI yn cynorthwyo Conwy i wireddu ei photensial i wella'n barhaus a thrwy hynny i ganiatáu'r Cyngor i fod yn fwy effeithiol. Casgliad yr Archwiliad oedd bod y "Cyngor wedi mabwysiadu ymagwedd bositif, ac adeiladol ar draws yr Awdurdod a gyda mwy o berffeithio ac arweiniad mwy effeithiol ac atebol byddai'n cymell gwelliant parhaus mewn gwasanaethau".

- Cynhaliwyd archwiliad dilynol pellach ym mis Tachwedd 2007 i benderfynu a oedd rhaglen wella'r Awdurdod yn effeithiol. Casgliad SAC oedd bod "rhaglen wella'r Cyngor yn broses effeithiol o sefydlu a rheoli newid a fydd gyda mwy o berffeithio yn cyfrannu at welliant parhaus i wasanaethau".

- Roedd y Llythyr Blynyddol diweddar a luniwyd ym mis Tachwedd 2008 yn nodi bod "Cynllun Gwella'r Cyngor wedi cael ei ddarparu'n briodol ac yn cynrychioli darlun cytbwys o berfformiad yn y flwyddyn ddiwethaf".

- Cyflwynodd y Cyngor y prosiect CAI i'w ystyried ar gyfer gwobr yn y categori 'Ein Hawdurdod' trwy'r broses Rhagoriaeth Cymru. Cafodd Conwy deilyngdod oddi wrth y panel beirniadu o ran trawsnewid ein sefydliad ym mis Mawrth 2009.

- Roedd yr asesiad corfforaethol mewnol yn canolbwyntio ar agweddau llywodraethu a oedd wedi eu cynnwys mewn asesiad allanol, ac yn rhoi her gadarn i'n meysydd llywodraethu allweddol ar gyfer yr Awdurdod. I raddau helaeth, mae canlyniad y prosiect CAI yn parhau i roi gwybodaeth i'r SIC o safbwynt effeithlonrwydd awyrgylch rheolaeth fewnol y sefydliad.

- Yn ogystal, mae adolygiadau parhaus o effeithlonrwydd y Cyngor yn derbyn gwybodaeth o'r gwaith Archwilio Mewnol ac mae'r swyddogion yn yr Awdurdod sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd rheoli mewnol a hefyd gan sylwadau a wnaed gan ein harchwilwyr allanol ac asiantaethau ac arolygiaethau adolygu eraill.

- Comisiynwyd nifer fawr o brosiectau CAI o fewn strwythur rheoli prosiect i fynd i'r afael â'r nifer o gamau gweithredu allweddol a ddaeth yn sgil adroddiad gwreiddiol CAI. Amlygodd yr Adroddiad naw thema allweddol ac maent yn cael eu hadolygu rŵan fel rhan o brosiect ar draws yr Awdurdod sydd wedi anelu at hunan asesiadau a chreu manteision tymor byr, canolig a hir i'r Awdurdod ymhob agwedd o lywodraethu corfforaethol, a mynd i'r afael â nifer o agweddau rheolaeth fewnol a oedd wedi eu cynnwys yn SIC.

- Cafwyd adolygiad trylwyr o Gyfansoddiad yr Awdurdod yn ystod 2006/2007. Mae'r Cyfansoddiad diwygiedig yn diwallu anghenion niweidiol yr Awdurdod ac mae'r cynlluniau dirprwyo diwygiedig yn sicrhau fod penderfyniadau yn cael eu gwneud ar y lefel priodol yn yr Awdurdod. Diwygiwyd y Rheolau Sefydlog Contractau a'r Rheolau Ariannol yn ystod 2007/2008 ac maent rŵan yn adlewyrchu newidiadau yn arferion gwaith y Cyngor a'r amgylchedd allanol gan eu caniatáu i alluogi gwasanaethau mwy. Mae'r Cyfansoddiad yn cael ei adolygu yn rheolaidd er mwyn sicrhau ei fod yn cwrdd â gofynion statudol a'r amgylchedd waith newidiol.

- Er ei bod yn amlwg fod y prif elfennau yn Cod Lleol ar Lywodraethu Corfforaethol (yn unol â Fframwaith CIPFA/SOLACE) wedi eu creu, nid yw'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r fframwaith dewisol a'i rhoi ar waith. Byddai camau i fabwysiadu'r fframwaith i ategu'r gwaith o lunio'r datganiad ar reolaeth fewnol ac i hybu ymwybyddiaeth mewn modd priodol a cheisio cael sicrwydd ffurfiol gan swyddogion allweddol yn gymorth i sefydlu trefniadau llywodraethu priodol yn yr Awdurdod. Gyda golwg ar hynny, mae'r Awdurdod yn ystyriol hefyd o'r angen i gyflwyno prosesau gwell i lunio datganiad llywodraethu yn y dyfodol, a bydd yn rhaid ystyried creu cysylltiad agos rhwng ei Adolygiad Perfformiad ac Iechyd Corfforaethol.

- Mae'r swyddogaeth Graffu oedd wedi ei hen sefydlu wedi ei ddiweddaru ar sail profiad. Mae gan Pwyllgor Craffu rhaglenni gwaith i'r dyfodol i ganolbwyntio eu gwaith drwy gydol y flwyddyn. Mae gan yr Awdurdod hefyd Brif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu sydd yn goruchwylio a chyd-drefnu gwaith y Pwyllgorau Craffu eraill. Er bod tystiolaeth fod y swyddogaeth Graffu wedi gwella mewn rhai agweddau dros y blynyddoedd diwethaf, mae'r her i sicrhau fod y swyddogaeth Graffu yn gweithio'n fwy effeithiol ac er lles yr Awdurdod yn parhau.

- Mae'r Swyddog Monitro yn cynnal adolygiad parhaus o holl faterion cyfreithiol a moesegol, ac mae'n cael copïau o'r holl raglenni, cofnodion, adroddiadau a phapurau cysylltiedig, ac yn gwneud sylwadau neu gymryd camau priodol os oes angen.

- Mae gan y Pwyllgor Safonau gyfrifoldeb dros safonau ac uniondeb, a bydd yn cael adroddiadau rheolaidd gan y Swyddog Monitro.

- Mae'r Pwyllgor Archwilio yn cynnal trosolwg o weithgareddau swyddogaethau archwilio mewnol ac allanol y Cyngor. Rhoddir copïau o'r holl adroddiadau a luniwyd gan staff Archwilio Mewnol, Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG. Maent yn cymeradwyo cynlluniau blynyddol ar gyfer pob un, ac yn cael adroddiadau datblygiad rheolaidd drwy gydol y flwyddyn. Bydd y Pennaeth Gwasanaethau

Archwilio a Chaffael wedyn yn cyflwyno Datganiad Sicrwydd Blynyddol ar Archwilio Mewnol iddynt. Mae'r archwilwyr allanol yn cyflwyno Adroddiad Archwilio Cyfrifon Ariannol i'r Rhai sydd â Gofal Llywodraethu, a Llythyr Blynyddol.

- Mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol yn wasanaeth mewnol gyda staff wedi eu cyflogi yn uniongyrchol, sy'n darparu adolygiad parhaus yn unol ag ymrwymiadau'r Awdurdod dan y Cod Ymarfer ar gyfer Archwilio Mewnol fewn Llywodraeth Leol yn y DU. Daeth Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio Diwygiedig i rym ar 1 Ebrill 2005 mewn cysylltiad â holl Awdurdodau Lleol Cymru. Mae'r Rheoliadau yn gorchymyn pob Awdurdod i gynnal adolygiad o leiaf unwaith y flwyddyn ar effeithiolrwydd ei system rheolaeth fewnol sy'n cynnwys Datganiad ar Reolaeth Fewnol wedi ei baratoi yn unol ag arferion priodol i gyfrifon blynyddol.

- Derbyniodd y Pwyllgor Archwilio Ddatganiad Sicrwydd 2008/2009 ym mis Mai 2009, roedd hyn yn cynnwys sicrwydd ar Reoli Mewnol Llywodraethu Corfforaethol, a Rheoli Risg. Roedd barn yr Archwilwyr Mewnol yn gallu dod i gasgliad rhesymol am y 12 mis a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2009, bod gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy brosesau rheolaeth fewnol rheoli risg a llywodraethu corfforaethol digonol i gyflawni amcanion y sefydliad. Roedd y farn hefyd yn dod i'r casgliad fod gwelliannau yn amlwg yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â rheoli risg o fewn yr Awdurdod.

- Mae archwilwyr allanol y Cyngor (KPMG a Swyddfa Archwilio Cymru) yn adolygu gweithgareddau'r Cyngor ac archwilio'r cyfrifon blynyddol. Rhoddir gwybod i'r Aelodau a'r Rheolwyr am gasgliadau'r materion o bwys yn eu prif adroddiadau.

- Mae Rheoli Risg o fewn yr Awdurdod wedi gwella ymhellach yn ystod 2008/2009. Roedd y Strategaeth Rheoli Risg mewn grym drwy gydol 2008/2009 yn dilyn ei gymeradwyo ym mis Hydref 2005. Cynhaliodd KPMG archwiliad o drefniadau rheoli risg Conwy yn ystod 2008/2009 a daethpwyd i'r casgliad fod "yna arwyddion addawol fod y prosesau rheoli risg yn gwella, ond bod yna gyfleodd i wella ymhellach".

- Roedd risg yn nodwedd sylfaenol o ystyriaethau pennu cyllideb ar gyfer y Cyngor yn ystod 2008/2009 pan bennwyd y gyllideb a Treth y Cyngor ar gyfer 2009/2010.

- Mae gan yr Awdurdod hanes yn ddiweddar o reoli ei gynlluniau gwariant o fewn y gyllideb a gymeradwywyd, mae Llythyrau Blynyddol olynol a gynhyrchwyd gan SAC ac yn ddiweddarach SAC a KPMG yn datgan bod yr amgylchedd rheolaeth cyffredinol yn gadarn ar y cyfan a bod systemau rheolaeth ariannol fewnol a threfniadau rheolaeth ariannol ar waith. Daeth archwiliad diweddar gan KPMG o Drefniadau Rheolaeth Ariannol Conwy a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2008, i'r casgliad bod "Conwy wedi sefydlu trefniadau rheolaeth ariannol sy'n helpu cyflawni amcanion strategol a gweithredol yr Awdurdod".

- Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Fframwaith Cynllunio Busnes a bydd yn monitro yn rheolaidd ac yn adolygu datblygiad ddwywaith y flwyddyn yn ôl canlyniadau a gytunwyd sydd wedi eu nodi yng Nghynlluniau Gweithredol Blynyddol y gwasanaethau. Mae ein Cynllun Gwella Blynyddol hefyd yn cael ei fonitro ar ganol y flwyddyn a rhoddir adroddiad ar hynny i'r Grŵp Gweithredol, Uwch Dim Rheoli, y Cabinet a'r Prif Bwyllgor Trosolwg a Chraffu. Cynhelir gweithdai cynllunio strategol gyda'r Cabinet ac uwch swyddogion i ganfod a chytuno ar gyflawniadau strategol allweddol a nodir yn ein Cynllun Corfforaethol. Drwy fonitro rheolaidd gallwn adolygu ein datblygiad yn ôl targedau a bennwyd dan y mesuryddion perfformiad lleol a statudol. Rydym yn adrodd ar ddatblygiad a gweithgareddau bwriedig er mwyn gwella ein Cynllun Gwella blynyddol.

- Cynhelir Rheoli Perfformiad yn yr Awdurdod, ac mae wedi datblygu yn ystod 2008/2009. Mae ymagwedd fwy cyson yn yr Awdurdod ac mae cryn dipyn o waith wedi cael ei wneud i roi'r ymagwedd hon ar waith yn ystod y flwyddyn.

5. MATERION O BWYS YM MAES RHEOLAETH FEWNOL

- Mae'r adolygiad effeithiolrwydd a amlinellwyd yn adran 4 uchod yn dangos fod yr amgylchedd rheolaeth a ddisgrifiwyd yn adran 3 yn effeithiol. Ceir tystiolaeth bellach i ategu'r casgliad hwn oddi wrth:

  - Datganiad Sicrwydd Archwilio Mewnol Blynyddol 2008/2009,
  - Y Llythyr Blynyddol diweddaraf i'r Cyngor (Tachwedd 2008),
  - A'r Archwiliad Barn ddiweddaraf i'r rhai sy'n gyfrifol am Lywodraethu (Medi 2008).

- Nid oes unrhyw faterion rheolaeth fewnol sylweddol wedi eu nodi, ac ar sail y sicrwydd amrywiol, credir fod trefniadau llywodraeth corfforaethol boddhaol mewn grym ac yn gweithio'n effeithiol..
- Fodd bynnag, cydnabyddir gellir gwneud gwelliannau i'r awyrgylch rheolaeth fewnol yng Nghonwy.

- Er mwyn sicrhau gwelliannau parhaus i'r awyrgylch rheoli credir mai'r camau gweithredu a ganlyn yw'r blaenoriaethau sy'n pwyso mwyaf ar yr Awdurdod:

  - Sefydlu set amlwg o oddefiadau a sefydlu archwaeth risg ar gyfer yr Awdurdod a fyddai'n caniatáu Cofrestr Risg Corfforaethol a Thempled Asesu Risg mwy cyson ac ystyrlon i gael ei ddefnyddio ar gyfer pwrpasau llif gwaith.
  - Darparu sesiynau hyfforddiant risg i swyddogion priodol ac Aelodau ar draws yr Awdurdod.
  - Cwblhau cynlluniau parhad busnes a sefydlu trefniadau i ganiatáu'r Awdurdod i ymateb yn rhagweithiol i'r Ddeddf Argyfyngau Sifil.
  - Gweithredu a monitro'r trefniadau byrddau gwella diwygiedig a sicrhau eu bod yn dod yn fwy strategol ac yn parhau i ychwanegu gwerth i'r sefydliad.
  - Parhau i ddatblygu'r broses adolygu i gyfarwyddo'r Awdurdod o gynnydd mewn perthynas â'r naw thema allweddol a fabwysiadwyd gan yr Awdurdod.
  - Ymgymryd ag arolwg o swyddogaeth Graffu'r Awdurdod yn dilyn gweithredu'r trefniadau newydd ym mis Mai 2008.
  - Ymgorffori'r Fframwaith Rheoli Perfformiad o gwmpas themâu'r Cynllun Corfforaethol i sicrhau bod rheoli perfformiad cyson a gwell yn gweithredu trwy'r Awdurdod.
  - Datblygu prosesau a threfniadau i sicrhau y cynhyrchir Datganiad Rheoli ar gyfer 2009/2010, ac i sicrhau fod y trefniadau yn gweithredu trwy waith yr Awdurdod o ddydd i ddydd i ddarparu rheolaeth effeithiol.
  - Datblygu Strategaeth Ariannol fwy manwl sy'n edrych ymlaen ac yn amlygu materion ariannol tu hwnt i'r flwyddyn ariannol sydd ar ddod.

- Dadansoddi gwariant ar gontractau mawr yr Awdurdod i geisio defnyddio adnoddau'n well.

Mae cynlluniau gweithredu manwl wedi eu paratoi i ymdrin â phob un o'r materion hyn, ac maent yn rhan o'r dull rheoli prosiectau a weithredir yn yr Awdurdod. Bydd datblygiad yn cael ei fonitro'n fewnol ac allanol yn ystod 2009/2010.

Llofnod

B Davies

Prif Weithredwr **Dyddiad** **28/09/2009**

D O Roberts

Arweinydd y Cyngor **Dyddiad** **28/09/2009**

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU Y DATGANIAD CYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Y mae'n ofynnol bod y Cyngor yn:

- Trefnu bod ei faterion ariannol yn cael eu gweinyddu'n gywir, a sicrhau bod gan un o'i swyddogion gyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yng Nghyngor Bwrdeistref Siriol Conwy, y swyddog hwnnw yw'r **Swyddog Adain 151.**

- Rheoli ei fusnes mewn modd sy'n sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau ac i ddiogelu ei asedau.

- Cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon. Mae'r cyfrifoldeb hwn yn cael ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Archwilio gan y Cyngor.

TYSTYSGRIF YR AWDURDOD

Rwy'n cymeradwyo Datganiad Cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2009.

LLOFNOD: ....

Cynghorydd A Hinchliff
Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio

DYDDIEDIG: **28/09/2009**

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ADRAN 151

Fel y Prif Swyddog Cyllid, mae'r Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor sydd, yn ôl gofynion Cod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gadw Cyfrifon Llywodraeth Leol ym Mhrydain ("Y Cod"), yn gorfod cyflwyno disgrifiad teg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu, ac o incwm a gwariant y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2009.

Wrth baratoi'r datganiad cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Adran 151: -

- wedi dewis polisïau addas ar gyfer cadw cyfrifon ac wedi eu defnyddio mewn modd cyson;
- wedi gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhai rhesymol a gofalus;
- wedi cydymffurfio â'r Cod Ymarfer;
- wedi cadw cofnodion cyfrifyddu cywir sydd yn gyfoes;
- wedi cymryd camau rhesymol i rwystro a chanfod twyll ac unrhyw ymddygiad afreolaidd arall.

TYSTYSGRIF SWYDDOG ADRAN 151

Tystiaf fod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi adlewyrchiad teg o sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2009, a’i incwm a’i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

LLOFNOD: ....

A H Kirkham
Pennaeth Gwasanaethau Ariannol

DYDDIEDIG: **28/09/2009**

ADRODDIAD ARCHWILIWR ANNIBYNNOL I AELODAU CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CONWY

Rydym wedi Archwilio datganiadau cyfrifo a nodiadau cysylltiedig Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2009, dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae datganiadau cyfrifo Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn cynnwys y Cyfrif Incwm a Gwariant, Datganiad o Symudiadau Balans Cronfa'r Cyngor, Datganiad o Gyfanswm yr Enillion a Cholledion Cydnabyddedig, Mantolen, Datganiad Llif Ariannol, Cyfrif Incwm a Gwariant Refeniw Tai a Datganiad o Falans Symudiadau Cyfrif Refeniw Tai. Lluniwyd y datganiadau cyfrifo yn unol â pholisïau cyfrifo a nodwyd yn y Datganiad Polisïau Cyfrifo.

Lluniwyd yr adroddiad hwn i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn unig, yn unol â Rhan 2 Deddf of the Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 ac nid ar gyfer unrhyw bwrpas arall, fel y nodwyd ym mharagraff 46 *Datganiad cyfrifoldebau'r archwilwyr a benodwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a'i arolygwyr, a'r cyrff maent yn eu harchwilio a'u harolygu (2008)* a luniwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. Cynhaliwyd ein gwaith ymchwil fel ein bod yn gallu nodi i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, fel corff, y materion hynny sy'n ofynnol i ni nodi iddynt mewn adroddiad archwilwyr a heb fod i unrhyw bwrpas arall. Hyd y caniateir hynny gan y gyfraith, nid ydym yn derbyn nac yn honni unrhyw gyfrifoldeb i neb arall ond Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, fel corff, am ein gwaith archwilio, am yr adroddiad hwn nac am ein barn.

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol a'r archwiliwr annibynnol:

Nodwyd cyfrifoldebau'r swyddog cyllid cyfrifol am lunio'r Datganiad Cyfrifon yn unol ag unrhyw ofynion cyfreithiol a rheolaethol perthnasol a Chod Ymarfer Cyfrifo Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2008 - Datganiad o'r Arfer a Argymhellir, yn y Datganiad Cyfrifoldebau am y Datganiad Cyfrifon.

Ein cyfrifoldeb yw archwilio'r datganiadau cyfrifo a'r nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheolaethol a'r Safonau Archwilio Rhyngwladol (Y Deyrnas Unedig ac Iwerddon).

Rydym yn rhoi gwybod i chi am ein barn a yw'r datganiadau cyfrifo a'r nodiadau cysylltiedig yn cyflwyno'n deg ac yn unol â'r gofynion cyfreithiol a rheolaethol a Chod Ymarfer Cyfrifo Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2008 - y Datganiad o'r Arfer a Argymhellir, sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn.

Rydym yn adolygu a yw'r Datganiad ar Reolaeth Fewnol yn dangos y cydymffurfir â chanllawiau CIPFA Datganiad ar Reoliad Mewnol Llywodraeth Leol: Cyflawni Gofyniadau'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio 2003 a gyhoeddwyd gan CIFPA yn Ebrill 2004. Rydym yn rhoi gwybod os nad yw'n cydymffurfio ag arferion priodol a nodir gan CIPFA neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall rydym yn gwybod amdani ar ôl archwilio'r cyfrifon. Nid yw'n ofynnol i ni, ac nid ydym wedi ystyried, a yw'r Datganiad am Reolaeth Fewnol yn trafod pob risg a rheolaeth. Nid yw'n ofynnol ychwaith i ni lunio barn ar effeithiolrwydd trefnau llywodraethu corfforaethol y corff Llywodraeth Leol na'i drefnau risg a rheolaeth.

Rydym yn darllen gwybodaeth arall a gyhoeddwyd gyda'r datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig ac yn ystyried a yw'n gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig a gafodd eu harchwilio. Mae'r wybodaeth arall hon ond yn cynnwys Rhagair Esboniadol a Chyfrifon Cronfa'r Ddegwm. Rydym yn ystyried y goblygiadau i'n adroddiad os down yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau ymddangosiadol neu anghysonderau perthnasol â'r datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig. Nid yw ein cyfrifoldebau yn ymestyn i unrhyw wybodaeth arall.

Sail y farn archwilio

Cynhaliwyd ein harchwiliad yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, y Cod Arferion Archwilio ac Arolygu a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru, a'r Safonau

Rhyngwladol ar Archwilio (y DU ac Iwerddon) a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Arferion Archwilio. Mae archwiliad yn cynnwys ystyried, ar sail prawf, tystiolaeth sy'n berthnasol i'r symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig. Mae hefyd yn cynnwys asesiad o'r amcangyfrifon a'r dyfarniadau arwyddocaol a wnaed gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wrth baratoi'r datganiadau cyfrifyddu, ac a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol ar gyfer amgylchiadau'r corff Llywodraeth Leol, wedi'u cymhwyso'n gyson ac wedi'u datgelu'n ddigonol.

Cynlluniwyd a chyflawnwyd ein harchwiliad er mwyn cael yr holl wybodaeth ac esboniadau yr oedd eu hangen yn ein barn ni, i roi digon o dystiolaeth i ni roi sicrwydd rhesymol nad oes yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig gamddatganiad o bwys, boed hynny drwy dwyll neu fath arall o afreoleidd-dra neu wall. Wrth lunio ein barn rydym hefyd wedi gwerthuso digonolrwydd cyffredinol y modd y cyflwynwyd gwybodaeth yn y datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig.

Barn am ddatganiadau cyfrifo Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Yn ein barn ni mae'r datganiadau cyfrifo a'r nodiadau cysylltiedig yn cyflwyno'n deg ac yn unol â gofynion cyfreithiol a rheolaethol perthnasol a'r Datganiad o'r Arfer a Argymhellir ar gyfer Cyfrifo Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2008, sefyllfa Ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2009 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben pryd hynny.

Casgliadau am y trefniadau i sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n gynnil, yn effeithlon ac yn effeithiol

Mae ein casgliadau ynglŷn â oedd trefniadau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i sicrhau ei fod yn defnyddio adnoddau'n gynnil, yn effeithlon ac yn effeithiol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2009, i'w cael mewn adroddiad ar wahân yn Llythyr Blynyddol y Rheolwr Perthnasau.

Tystysgrif Cwblhau

Rydym yn tystio ein bod wedi cwblhau archwilio cyfrifon Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn unol â gofynion Deddf Archwilio (Cymru) Audit 2004 a Chod Ymarfer Archwilio ac Arolygu a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

KPMG LLP — 28 Medi 2009

Archwilydd Penodedig
Cyfrifwyr Siartredig
Marlborough House
Fitzalan Court
Fitzalan Road
Caerdydd
CF24 0TE

DATGANIAD O EGWYDDORION A PHOLISÏAU CADW CYFRIFON

1. **Cyffredinol**

Mae'r Cyfrifon wedi cael eu paratoi yn unol â'r Cod Ymarfer a Chadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol ym Mhrydain Fawr 2008 (SORP2008), fel y diwygiwyd ef gan y Bwletinau Diweddaru, gyhoeddwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid a Chyfrifeg Cyhoeddus (CIPFA), a'r nodiadau arweiniad a gafodd eu cyhoeddi gan CIPFA ar gyfer defnyddio Safonau Cadw Cyfrifon (SSAP a FRS).

Paratowyd y Cyfrif Incwm a Gwariant yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau (BVACOP) a gyhoeddwyd gan CIPFA, gan ymgorffori'r cysyniad o adrodd ar gyfanswm cost gwasanaethau.

2. **Darpariaethau**

Gwneir darpariaethau dan FRS 12, lle cynhaliwyd digwyddiad a oedd yn ymrwymo'r Cyngor ac a fyddai angen ei setlo trwy drosglwyddo budd economaidd, ond lle bo amser y trosglwyddiad hwnnw'n ansicr.

3. **Cronfeydd wrth Gefn**

Ystyrir bod symiau a neilltuwyd ar gyfer amcanion heblaw darpariaethau, fel cronfeydd wrth gefn. Maent naill ai'n arian y cynlluniwyd i'w neilltuo ar gyfer gofynion gwario tymor byr na chawsant eu rhagweld, arian i gynorthwyo gyda rheoli llif ariannol neu adnoddau cronedig na chawsant eu gwario na'u clustnodi ar ddiwedd y cyfnod cyfrifo. Dangosir trosglwyddiadau iddynt ac ohonynt fel neilltuadau yn y Datganiad Symudiadau Balans y Gronfa Gyffredinol.

4. **Asedau Sefydlog**

4.1 Mesur

Mae Asedau Sefydlog y Cyngor wedi cael eu prisio ar seiliau sydd yn briodol i'w categorïau, ac sydd yn gyson a'r Datganiad o Egwyddorion Prisio Asedau a'r Nodiadau Arweiniad sydd wedi eu cyhoeddi gan Sefydliad Brenhinol y Tirfesurwyr Siartredig.

Mae asedau gweithredol yn cael eu dangos yn ôl ochr isaf y gost amnewid gyfredol net a'r gwerth sylweddoladwy net.

Mae'r Cerbydau a'r Offer yn cael eu dangos yn ôl eu cost hanesyddol dibrisiedig fel dirprwy ar gyfer y gost gyfredol.

Mae'r isadeiledd a'r asedau cymunedol yn cael eu dangos yn ôl eu cost hanesyddol.

Mae tir ac adeiladau anweithredol ac asedau anweithredol eraill yn cael eu dangos yn ôl ochr isaf y gost amnewid gyfredol net a'r gwerth sylweddoladwy.

Mae asedau sydd wrthi'n cael eu hadeiladau'n cael eu dangos yn ôl eu cost hanesyddol nes byddant wedi eu cwblhau; wedi hynny, byddant yn cael eu prisio yn unol â'r polisïau cyfrifyddu ac yn cael eu trosglwyddo i'r categori ased priodol.

Fodd bynnag, oherwydd eu pwysigrwydd i'r cyfrifon, mae stoc Tai cyfan y Cyngor wedi cael ei phrisio, ar sail y defnydd presennol ohoni, yn seiliedig ar Werth Defnydd Presennol ar gyfer Tai Cymdeithasol. Gan nad oes canllaw gan Gynulliad Cymru, seiliwyd y prisiad asedau CRT ar y fethodoleg a ddefnyddiwyd gan yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol.

Roedd y ffactor gostyngiad a ddefnyddiwyd yn 47%. Mae’r gostyngiad canran yn adlewyrchu cymhareb rhenti’r Awdurdod Lleol a geir yn erbyn y rheiny yn y farchnad agored ac mae’r gwahaniaeth o ganlyniad i hyn yn dangos y byddai’r farchnad yn berthnasol ym mhob sector.

Bwriedir cynnal rhaglen Gwerthuso Asedau er mwyn sicrhau bod yr holl asedau sefydlog yn cael eu hailbrisio o leiaf bob pum mlynedd ac ail-brisiwyd asedau yn ystod rhan olaf blwyddyn ariannol 2004/05 gan Adran Gwasanaethau Eiddo’r Cyngor gyda’r Gwerthusiad yn dod i rym ar 31 Mawrth 2005. Mae rhaglen yn bodoli i adolygu niwed blynyddol i werth yr asedau sydd gan y Cyngor.

4.2 Cael Gwared ag Asedau

Mae'r asedau a werthwyd yn ystod y flwyddyn yn cael eu hailbrisio wrth iddynt gael eu gwerthu, y pris gwerthu yw'r amcangyfrif gorau o bris y farchnad ar y dyddiad hwnnw. Mewn amgylchiadau eithriadol, megis gwerthu'r tir ar gyfer Tai Cymdeithasol, gall yr ased gael ei ailbrisio ar ffigwr uwch na'r pris gwerthu, gan wneud colled ar y gwerthiant.

Yn yr un modd, bydd enillion ar werthiannau ond yn digwydd mewn amgylchiadau prin pan fydd ased yn cael ei werthu am fwy na'i werth, e.e. pan fydd rhywun gyda diddordeb arbennig yn fodlon talu mwy na gwerth y farchnad.

Nid yw asedau a ddaeth i feddiant y Cyngor dan drefniadau Prydles Weithredol yn cael eu cynnwys yn y fantolen (gan nad y Cyngor sy’n berchen arnynt), ond rhoddir manylion amdanynt yn y Nodiadau. Mae’r rhenti blynyddol am brydlesau yn cael ei dalu allan o’r cyfrifon refeniw gwasanaeth.

5. **Codi Tâl ar Refeniw am Asedau Sefydlog**

Yn unol â’r arweiniad sy’n cael ei roi gan CIPFA, mae’r Cyngor yn cadw Cofrestr Asedau, ac yn codi tâl ar wasanaethau am gael defnyddio’r asedau sydd wedi eu cynnwys ynddi. Mae'r tâl cyfalaf yn cynnwys dibrisiant, a gynhwysir isod.

6. **Dibrisiant**

Mae asedau ar wahân i Dir yn lleihau mewn gwerth dros oes eu gwasanaeth. Mae dibrisiant yn cael ei gyfrifo ar delerau “dibrisiant llinol”, gan ddefnyddio’r amcangyfrifon canlynol o ran oes:

	Mlynedd
Tai Cyngor	30
Adeiladau	10 - 100
Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar	2 - 10
Asedau Isadeiledd	2 - 40

7. **Asedau Anniriaethol**

Mae Asedau Sefydlog Anniriaethol yn daliadau o natur Cyfalaf nad ydynt yn arwain at ased diriaethol. Enghreifftiau o hyn yw Trwyddedau Meddalwedd, Nodau Masnach a Phatentau. Roedd Asedau Anniriaethol y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2008/09 yn cynnwys gwariant ar System Adnoddau Dynol/Cyflogau, datblygu'r wefan a system reoli integredig. Caiff asedau anniriaethol eu codi o refeniw dros oes economaidd yr ased. Oes Asedau Anniriaethol yw uchafswm o 10 mlynedd.

8. **Derbyniadau Cyfalaf**

Mae incwm o gael gwared ar asedau sefydlog yn cael ei gredydu i'r gronfa wrth gefn derbyniadau cyfalaf y gellir ei ddefnyddio, ac fe'i cyfrifir fel croniadau. Dim ond ar gyfer ariannu buddsoddiadau cyfalaf newydd (neu i'w neilltuo i leihau gofynion benthyca) gellir defnyddio derbyniadau cyfalaf y gellir eu defnyddio. Mae symiau sy'n uwch na £10,000 yn cael eu categoreiddio fel derbyniadau cyfalaf. Mae derbyniadau'n cael eu priodoli i'r Gronfa Wrth Gefn o'r Datganiad Ar Symudiadau Balans Cronfa'r Cyngor.

Yn 2004/05 daeth neilltuo 75% o werthiannau Hawl i Brynu Tai yn ôl doethineb yr Awdurdod Lleol. Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi dewis peidio neilltuo Derbyniadau Cyfalaf Hawl i Brynu Tai.

9. **Grantiau'r Llywodraeth**

Mae Grantiau Refeniw'n cael eu cofnodi fel incwm yn y Cyfrif Incwm a Gwariant, i gyfateb i wariant perthnasol. Mae Grantiau gan y Llywodraeth, a Chyfraniadau sy'n ymwneud ag asedau sefydlog, yn cael eu rhoi mewn Cyfrif Gohiriedig ar gyfer Grantiau gan y Llywodraeth, ac yn cael eu rhyddhau i Gyfrif Refeniw Rheoli Asedau, yn unol â'r dibrisiant a godir, neu yn ystod y flwyddyn y cânt eu gwario am ddim gwerth ychwanegol i'r gwariant cyfalaf.

10. **Prydlesau Gweithredu**

Mae gan yr Awdurdod nifer o Brydlesau Gweithredu ac mae'r rhain yn cael eu dyrannu i refeniw yn ystod y flwyddyn y maent yn ddyledus.

11. **Cynllun Ariannu Preifat (PFI)**

Mae contractau PFI yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau, lle mae'r cyfrifoldeb am sicrhau fod yr asedau sefydlog sydd eu hangen ar gyfer darparu'r gwasanaeth yn cael ei drosglwyddo i'r contractwr PFI. Mae taliadau a wneir gan y cyngor dan gontract fel arfer yn cael eu cymryd o refeniw i adlewyrchu gwerth y gwasanaethau a dderbynnir ym mhob blwyddyn ariannol.

Rhagdaliadau

Mae rhagdaliad am wasanaethau a dderbynnir dan gontract yn codi pan gaiff asedau eu trosglwyddo i reolaeth y contractwr PFI, ar ddechrau'r cynllun fel arfer. Mae'r gwahaniaeth rhwng gwerth yr ased ar y dyddiad trosglwyddo ac unrhyw werth dros ben y gallai'r awdurdod ei dderbyn ar ddiwedd y contract yn cael ei ystyried yn gyfraniad a wneir i'r contractwr, ac mae'r rhagdaliad yn cyfrifo amdano. Mae'r rhagdaliad yn cael ei gynnwys (codi tâl) yn y cyfri refeniw unigol dros oes y contract i ddangos gwerth llawn y gwasanaethau a dderbynnir bob blwyddyn. Fodd bynnag, gan fod y taliad yn un tybiannol, mae'n cael ei gynnwys hefyd yn y Datganiad Symud ar Falans y Gronfa Gyffredinol i gael gwared ar unrhyw effaith ar dreth y cyngor neu renti.

Cyfrifir am y taliadau gwaddol, a wneir ar ddechrau'r contract, sy'n golygu bod y taliadau unedol yn is dros oes y contract, drwy sefydlu'r cyfraniad (gwaddol) fel rhagdaliad am wasanaethau a gaiff eu derbyn a chynnwys y balans yn y refeniw dros oes y contract wrth i wasanaethau gael eu derbyn i adlewyrchu eu gwir gost.

Llog Refersiynol

Mae'r cyngor wedi trosglwyddo rheolaeth dros dir ac adeiladau penodol i'r contractwr PFI, ond gallai'r eiddo gael ei drosglwyddo yn ôl i reolaeth y cyngor ar ddiwedd y cynllun (llog refersiynol). Mae asesiad wedi'i gynnal ar werth net presennol yr asedau hyn ar ddiwedd y cynllun (heb eu gwella) ac mae ased llog refersiynol wedi'i osod ar Fantolen y cyngor.

Llog Dros Ben

Os yw asedau a gaiff eu creu neu eu gwella dan y cynllun PFI yn cael eu trosglwyddo i'r cyngor ar ddiwedd y cynllun am gost is na gwerth teg (gan gynnwys dim) (llog dros ben), caiff swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg a'r taliad a wneir ar ddiwedd y contract ei gynnwys fel dyledwr tymor hir dros oes y contract drwy leihau maint y taliad unedol a gymrir o refeniw.

Credydau PFI

Mae grantiau'r llywodraeth a dderbynnir ar gyfer cynlluniau PFI, uwchlaw'r lefelau gwariant presennol, yn cael eu dwyn ymlaen fel arian wrth gefn i ariannu gwariant contract yn y dyfodol.

12. **<u>Dyledwyr a Chredydwyr</u>**

Mae Cyfrifon y Cyngor yn cael eu cynnal ar sail croniadau , yn unol â'r Cod ac SSAP Rhif 2; hynny yw, mae'r holl symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor neu gan y Cyngor yn ystod y flwyddyn yn cael eu cynnwys, pa un ai yw'r taliad neu'r derbyniad wedi ei wneud yn ystod y flwyddyn ai peidio.

13. **<u>Darpariaeth ar gyfer Dyledion Drwg ac Amheus</u>**

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg yn dynodi bod cyfran o ddyledwyr y Cyngor ar ddiwedd blwyddyn y dylid addasu eu gwerth trosglwyddo i'r swm tebygol a ellir ei adennill.

14. **<u>Stociau a Gwaith ar y Gweill</u>**

Mae Stociau a Gwaith ar y Gweill sydd wedi eu cynnwys yn y Fantolen yn cael eu prisio yn ôl eu cost hanesyddol neu eu gwerth sylweddoladwy net, pa un bynnag yw'r isaf, yn unol â darpariaethau'r Cod ac SSAP Rhif 9.

15. **<u>Dyrannu Costau Gweinyddiaeth Ganolog/Gwasanaethau Cefnogi</u>**

Mae costau'r prif Wasanaethau Cefnogaeth Canolog h.y. Cyllid, Technoleg Gwybodaeth, Gwasanaethau Cyfreithiol, Personél a'r Gwasanaethau Eiddo, wedi cael eu dyrannu'n llawn i Gyfrifon yr Adrannau Gwasanaeth ac i'r Cyfrifon sy'n ymwneud â'r craidd Corfforaethol a Democrataidd, yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau.

Mae seiliau dosbarthu'r costau hyn yn amrywio yn ôl natur y tâl sy'n cael ei godi:

Gwasanaethau Cefnogi		Sail Codi'r Tâl
Cyllid	- Cadw Cyfrifon	Amser
	- Cyflogau	Papurau Cyflog a gyflwynwyd
	- Taliadau gan Gredydwyr	Nifer o anfonebau a dalwyd
	- Archwilio	Dyddiau Archwilio
	- Dyledwyr	Nifer yr anfonebau a gyhoeddwyd
	- Derbynyddion Arian Parod	Nifer y trafodion y rhoddwyd
	- Gweinyddu	Amser
	- Rheoli	Amser
Cyfreithiol		Amser
Personél		Amser, a'r staff a gyflogwyd
Technoleg Gwybodaeth		Dyraniad, amser, a'r cyfarpar a ddefnyddiwyd
Peirianneg a Dylunio		Sail ffioedd (Cynlluniau Cyfalaf) ac Arwynebedd Llawr ar gyfer swyddfeydd

16. **Costau Pensiwn**

Mae FRS 17 yn rhoi cyfrif am fuddion ymddeol fel maent yn cael eu hennill gan weithwyr, hyd yn oed pan na fyddant yn cael eu talu am flynyddoedd i ddod. Mae'r asedau neu atebolrwydd net yn ymrwymiad ar ran y cyflogwyr i gynyddu cyfraniadau i ddigolledu unrhyw ddiffyg neu ei allu i elw trwy leihau cyfraniadau.

O ganlyniad i newidiadau i'r FRS 17 yn 2008/09, mae'r gwarantau y nodwyd eu bod yn cael eu cadw fel asedau yn y cynllun pensiwn buddion yn cael eu prisio yn ôl pris y cynnig yn hytrach na phris canolig y farchnad.

17. **Buddsoddiadau**

Mae gweithrediadau Rheoli Trysorlys o ddydd i ddydd yn golygu buddsoddi yn y tymor byr unrhyw arian dros ben sydd yn nwylo'r Cyngor ar unrhyw ddiwrnod penodol. Mae'r arian hwn yn cael ei fuddsoddi am gyfnodau sy'n amrywio rhwng dros nos a 364 o ddyddiau. Defnyddir buddsoddiadau tymor hirach (mwy nag un flwyddyn rhwng y dechrau a'r ad-daliad) pan fo gofynion hylifedd y Cyngor yn cael eu diogelu a phan fo'r cyfle'n codi i ymgymryd â buddsoddiad o werth gyda gwarant o arian yn ôl. Dangosir y buddsoddiadau yn y Fantolen ar sail gwerth teg. Rhoddir manylion pellach yn nodyn 35. Ychwanegir llog a gronnwyd at werth buddsoddiadau ar bapur ac fe'i dangosir fel rhan o asedau cyfredol neu asedau hirdymor yn dibynnu ar ddyddiad aeddfedu'r buddsoddiad

18. **Llog a enillwyd ar y balansau sy'n cael eu cadw**

Credydwyd y llog a enillwyd ar fuddsoddi tymor byr cronfeydd dros ben, fel y nodwyd uchod, i'r Cyfrif Refeniw Tai, Cyllidebau a Ddirprwywyd i Ysgolion a'r Gronfa Cynllun Ariannu Preifat (PFI) a chronfeydd llai eraill, yn seiliedig ar y balans trwy gydol y flwyddyn. Mae gweddill y llog net yn cael ei gredydu i Gronfa'r Cyngor.

19. **Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud**

Dyma daliadau sy'n gyfalaf o ran eu natur ond nid oes unrhyw ased sefydlog yn cael ei greu ganddynt. Mae pob gwariant fel hyn wedi ei roi ar gyfrif refeniw'r gwasanaeth yn y flwyddyn honno. Mae gwariant refeniw net yr Awdurdod wedi ei wrthbwyso gan grantiau a chyfraniadau sy'n credydu'r refeniw, gyda'r swm net yn cael ei wrthbwyso gan gyfraniad trwy'r Datganiad Symudiadau Cronfa'r Cyngor / Balans Cyfrif Refeniw Tai.

20. **Y Sail i'r Ddarpariaeth ar gyfer Clirio Dyledion**

Mae'r Cyngor yn cadw portffolio dyled sy'n cynnwys benthyciadau cyfradd sefydlog a newidiol dros gyfnodau amrywiol gan gymysgedd o sefydliadau cyllidol, fel y'i dadansoddwyd yn nodyn 35. Yn unol â gofynion Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003, mae gofyn i'r Awdurdod neilltuo Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) ar gyfer ad-dalu dyledion. Dangosir dadansoddiad o'r symiau perthnasol yn nodyn 9.

21. **Treth Ar Werth**

Ar wahân i TAW a godir ar gyfer prynu rhai cerbydau a lletygarwch, gall y Cyngor adennill y TAW a godir arno. Mae'r Cyfrifon, felly, wedi cael eu paratoi heb gymryd y dreth hon i ystyriaeth, ac eithrio mewn achosion lle nad oes modd ei hadfer.

22. **Ffigyrau Cymharol**

Dangosir ffigyrau cymharol, lle y bo'n briodol, yn yr holl ddatganiadau ariannol, yn unol â'r Cod.

23. **Gwariant Cyfalaf a Ddyrannwyd i Gronfa'r Cyngor a Balansau'r CRT**

Mae'r gwariant cyfalaf a ddyrannwyd i Gronfa'r Cyngor a Balansau'r CRT yn cael ei ddatgelu yn y Datganiad o Symudiad ar y Balansau perthnasol.

24. **Rhwymedigaethau Amodol**

Mae rhwymedigaeth amodol yn ymrwymiad posibl sy'n codi o ddigwyddiadau'r gorffennol ac mae ei fodolaeth yn cael ei gadarnhau gan un digwyddiad ansicr neu fwy yn y dyfodol nad yw dan reolaeth lwyr yr Awdurdod.

Ni chydnabyddir rhwymedigaethau amodol o fewn y Cyfrifon fel eitem o wariant ond cyfeirir atynt yn Nodyn 30 y Datganiad Craidd.

25. **Eitemau eithriadol**

Eitemau eithriadol yw eitemau sylweddol o ran gwariant cyffredinol yr Awdurdod na ddisgwylir iddynt gael eu hailadrodd na dod gerbron yn rheolaidd.

Mae eitemau eithriadol yn cael eu cynnwys yng nghostau'r gwasanaeth perthnasol neu'r Cyfrif Incwm a Gwariant os oes angen y graddau hynny o amlygrwydd arnynt i gyflwyno'r cyfrifon yn deg.

Cyflwynir eitem eithriadol yn Nodyn 4 y Datganiadau Craidd.

26. **Arian Tramor**

Mae'n bolisi gan y Cyngor i beidio â buddsoddi neu fenthyg unrhyw arian ac eithrio sterling.

27. **Addasiadau Blaenorol**

Addasiadau blaenorol yw'r newidiadau sylweddol hynny sy'n berthnasol i flynyddoedd blaenorol ac sy'n codi o newidiadau i bolisïau cyfrifo neu drwy gywiro camgymeriadau sylfaenol. Nid ydynt yn cynnwys cywiriadau neu newidiadau cyfrifo arferol sy'n ailddigwydd nac amcangyfrifon cyfrifo wnaethpwyd mewn blynyddoedd blaenorol.

28. **Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen**

Gall rhywbeth ddigwydd rhwng dyddiad y Fantolen a'r dyddiad y mae'r cyfrifon yn cael eu hawdurdodi ar gyfer eu cyflwyno a gall hyn ddylanwadau ar ganlyniadau ariannol y flwyddyn flaenorol. Bydd y digwyddiadau hyn yn cael eu hadlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon petaent yn darparu tystiolaeth ychwanegol o amgylchiadau oedd yn bodoli ar ddyddiad y Fantolen a'u bod yn cael effaith sylweddol ar y symiau sydd i'w cynnwys.

Gallai digwyddiadau o'r fath gael effaith sylweddol ar amcangyfrif, newid gwir ffigwr amcangyfrif yn sylweddol i adlewyrchu amhariad neu welliant yn y sefyllfa ariannol, ond pan mae'r digwyddiad gwreiddiol wedi digwydd cyn diwedd y flwyddyn yn unig a phan ystyrir fod y symiau o bwys i'r cyfrifon.

29. **Cytundebau Tymor Hir**

Mae costau cytundebau tymor hir yn cael eu dyrannu i refeniw yn ystod y flwyddyn y maent yn cael eu gwario.

30. **Rhwymedigaethau Ariannol**

Mesurir y rhwymedigaethau ariannol i ddechrau yn ôl eu gwerth teg a'u cynnal am gost eu hamorteiddio. Mae taliadau blynyddol o'r cyfrif incwm a gwariant am y llog sy'n daladwy yn seiliedig ar swm y rhwymedigaeth, wedi ei luosi gan y gwir raddfa llog ar gyfer yr offeryn. Mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y fantolen yw'r prif swm sy'n weddill i'w ad-dalu, a'r llog a godir ar y cyfrif incwm a gwariant yw'r swm sy'n daladwy am flwyddyn cytundeb y benthyciad.

Ychwanegir y llog cronedig i werth cynnal dyled tymor hir, ac mae'n cael ei ddangos fel rhan o rwymedigaethau tymor hir.

31. **Asedau Ariannol**

Mae dau ddosbarth o asedau ariannol:

- Benthyciadau a symiau sy'n dderbyniadwy - asedau gyda thaliadau sefydlog neu gellir eu pennu, ond nad ydynt yn cael eu dyfynnu mewn marchnad weithredol.
- Asedau ar gael i'w gwerthu – asedau gyda phris y farchnad a ddyfynnwyd a/neu heb daliadau sefydlog neu gellir eu pennu.

Nid yw'r Awdurdod yn delio ag asedau sydd ar gael i'w gwerthu.

➢ **Benthyciadau a Symiau sy'n Dderbyniadwy**

Mesurir y rhain i ddechrau yn ôl eu gwerth teg a'u cynnal am gost eu hamorteiddio. Mae credydau blynyddol i'r cyfrif incwm a gwariant am y llog sy'n dderbyniadwy yn seiliedig ar swm y rhwymedigaeth, wedi ei luosi gan y gwir raddfa llog ar gyfer yr offeryn Annual credits to the income and expenditure account for interest receivable are based on the carrying amount of the asset multiplied by the effective rate of interest for the instrument. . Mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y fantolen yw'r prif swm sy'n dderbyniadwy, a'r llog a gredydwyd i'r cyfrif incwm yw'r swm derbyniadwy am y flwyddyn yn y cytundeb benthyca.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

	Nodyn	Cyfanswm y Gwariant 2008/09 £'000	Cyfanswm yr Incwm 2008/09 £'000	Gwariant Net 2008/09 £'000	Gwariant Net 2007/08 £'000
Gwasanaethau Canolog i'r Cyhoedd		13,078	(14,024)	(946)	(1,829)
Gwasanaethau Diwylliannol, Amgylcheddol a Chynllunio		41,217	(15,744)	25,473	24,307
Gwasanaethau Addysg		111,105	(27,781)	83,324	79,166
Gwasanaethau Priffyrdd, Ffyrdd a Chludiant		22,364	(13,476)	8,888	9,415
Gwasanaethau Tai		37,304	(34,717)	2,587	2,210
Gwasanaethau Cymdeithasol		50,910	(15,754)	35,156	35,438
Craidd Corfforaethol a Democrataidd		6,671	(1,718)	4,953	7,230
Costau Canolog na ellir eu Dosbarthu		884	(192)	692	2,720
Gweithrediadau a derfynwyd					
Cyfrif Refeniw Tai		14,737	(6,586)	8,151	4,668
Exceptional Item: LSVT	4	145,866	(33,112)	112,754	0
Cost Net y Gwasanaethau		**444,136**	**(163,104)**	**281,032**	**163,325**
Ennill/Colli gwaredu asedau sefydlog (Cronfa'r Cyngor)				(66)	(165)
Ennill/Colli gwaredu asedau sefydlog (CRT)				(696)	0
Praeseptau Awdurdodau Praeseptio ac Ardollau	7			15,720	15,032
Gweddill neu Ddiffyg Ymrwymiadau Masnachu neu weithrediadau eraill	5	6,679	(5,490)	1,189	1,180
Llog taladwy a chostau tebyg (gan gynnwys gostyngiadau a phremiymau) - Cronfa'r Cyngor				6,011	6,442
Llog taladwy a chostau tebyg (gan gynnwys gostyngiadau a phremiymau) - CRT				854	1,466
Gostyngiadau a phremiymau (Cronfa'r Cyngor)				(2,111)	(2,434)
Gostyngiadau a phremiymau (CRT)				(51)	(111)
Llog ac Incwm Buddsoddiadau - Cronfa'r Cyngor				(2,111)	(2,434)
Llog ac Incwm Buddsoddiadau - CRT				(51)	(111)
Arian Llog Pensiwn	34			19,702	16,394
Adenillion ar Asedau Pensiwn	34			(16,876)	(16,337)
Gwariant Gweithredol Net				**304,708**	**184,792**
Grant Cynnal Refeniw				(111,267)	(109,713)
Ailddosbarthu Trethi Annomestig	13			(29,792)	(27,357)
Treth y Cyngor	12			(46,784)	(44,429)
Cyfanswm Diffyg y flwyddyn				**116,865**	**3,293**

Datganiad ar Symudiadau Balans Cronfa'r Cyngor

	2008/09 £'000		2007/08 £'000
Diffyg Net Cronfa'r Cyngor am y flwyddyn	116,865		3,293
Y swm net ychwanegol sy'n ofynnol yn ôl y statud ac arferion priodol anstatudol sydd i'w tynnu neu eu hychwanegu at Falans Cronfa'r Cyngor ar gyfer y flwyddyn **NODYN 1**	(116,425)		(3,810)
Diffyg/(Gweddill) Net Cronfa'r Cyngor am y flwyddyn		**440**	**(517)**
Y balans ddygwyd ymlaen - Cronfa'r Cyngor - Ysgolion	(3,005) (5,192)	(8,197)	(3,005) (4,675)
Diffyg/(Gweddill) - Cronfa'r Cyngor - Ysgolion	0 440	440	0 (517)
Y balans ddygwyd ymlaen - Cronfa'r Cyngor - Ysgolion	(3,005) (4,752)	(7,757)	(3,005) (5,192)

DATGANIAD AR GYFANSWM ENILLION A CHOLLEDION CYDNABYDDEDIG

		2008/09 £'000	2007/08 £'000
Diffyg ar y Cyfrif Incwm a Gwariant addaswyd yn sgil tanbrisio ased a waredwyd Tanbrisio Ased		**116,844 21**	**3,248 45**
Diffyg ar y Cyfrif Incwm a Gwariant		**116,865**	**3,293**
(Gweddill) sy'n deillio o Ailwerthuso Asedau Sefydlog		(335)	(1,218)
(Enillion) neu Golledion Actwari ar asedau'r gronfa bensiwn ac atebolrwydd		38,928	(20,962)
(Enillion) eraill y mae angen eu cynnwys		(6)	(16)
Ail ddatganiad mewn perthynas ag Offerynnau Ariannol yn dilyn cyflwyno SORP 2007		0	727
Cyfanswm yr (enillion) neu golledion ar gyfer y flwyddyn		**155,452**	**(18,176)**

Y FANTOLEN

	Nodyn	31 Mawrth 2009 £' 000		31 Mawrth 2008 £' 000	
Asedau Diriaethol	19				
Asedau Gweithredol					
Anheddau'r Cyngor		0		144,129	
Tir ac Adeiladau Eraill		184,470		178,229	
Cerbydau, Offer, Dodrefn a Chyfarpar		8,367		6,864	
Asedau Isadeiledd		48,364		36,654	
Asedau Cymunedol		3,328		2,918	
		244,529		**368,794**	
Asedau Anweithredol					
Asedau Dros Ben, a gadwyd i'w gwaredu		851		851	
Eiddo Buddsoddi		4,500		4,500	
Asedau sy'n cael eu Hadeiladu		9,797		18,511	
		15,148		**23,862**	
Asedau Anniriaethol	19	992		500	
Cyfanswm yr Asedau Diriaethol ac Asedau Anniriaethol			**260,669**		**393,156**
Buddsoddiadau Hirdymor	35	1,052		6,362	
Dyledwyr Hir Dymor	22	23,944		22,641	
		24,996		**29,003**	
Cyfanswm yr Asedau Hirdymor			**285,665**		**422,159**
Asedau Cyfredol					
Stociau a Gwaith a oedd ar y Gweill	23	695		910	
Dyledwyr	24	24,245		19,954	
Buddsoddiadau	35	34,903		40,491	
Taliadau Ymlaen Llaw		799		2,009	
Arian a Bancio		479		341	
		61,121		**63,705**	
Rhwymedigaethau Cyfredol					
Credydwyr	25	(14,035)		(14,219)	
Benthyciadau i'w had-dalu o fewn 12 mis		(18,005)		0	
Derbyniadau Ymlaen Llaw		(5,351)		(5,551)	
Gorddrafft Banc		(3,408)		(3,057)	
		(40,799)		**(22,827)**	
Asedau Cyfredol Net/(Rhwymedigaethau Cyfredol)			**20,322**		**40,878**
Cyfanswm yr Asedau llai'r Rhwymedigaethau Cyfredol			**305,987**		**463,037**
Ymrwymiadau Hirdymor					
Benthyca i'w ad-dalu o fewn cyfnod hirach na 12 mis	35	(96,392)		(142,593)	
Darpariaethau	27	(8,973)		(10,366)	
Grantiau Llywodraeth a gafodd eu Gohirio	26	(73,358)		(63,238)	
Grantiau Cyfalaf na chawsant eu Defnyddio		(1,079)		(3,167)	
Rhwymedigaethau Pensiwn	34	(93,150)		(55,186)	
		(272,952)		**(274,550)**	
Cyfanswm yr Asedau llai'r Rhwymedigaethau			**33,035**		**188,487**

<u>Y FANTOLEN</u> (*parhad*)

	Nodyn	31 Mawrth 2009 £' 000		31 Mawrth 2008 £' 000	
Cyllidwyd gan:					
Derbynebau Cyfalaf a Ohiriwyd	29	28		39	
Cyfrif Addasu Cyfalaf	28	85,819		206,469	
Cyfrif Addasu Arfau Ariannol	28	(1,047)		(941)	
Cronfa Ailbrisio	28	25		0	
Cronfa Bensiwn	28	(93,150)		(55,186)	
Cronfa Cyfalaf Wrth Gefn y gellir ei defnyddio	28	5,465		6,460	
Cronfa Gyfalaf	28	1,971		1,658	
Cronfa Cyflog Cyfartal Wrth Gefn	28	(5,800)		(5,800)	
		(6,689)		**152,699**	
Balansau Refeniw:	28				
Cronfa'r Cyngor		3,005		3,005	
Cyfrif Refeniw Tai		189		2,141	
Cronfeydd Wrth Gefn		36,530		30,642	
		39,724		**35,788**	
Cyfanswm Gwerth Net			**33,035**		**188,487**

DATGANIAD YNGLŶN Â LLIF ARIAN

	2008/09 £'000		2007/08 £'000	
GWEITHGAREDDAU REFENIW				
All-lif Arian				
Arian a Dalwyd i Weithwyr ac ar eu rhan	135,182		132,182	
Taliadau Eraill o Arian Gweithredol	114,668		110,614	
Budd-daliadau Tai a Dalwyd	29,418		22,891	
Trethi Annomestig a Dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	26,006		24,308	
Praeseptau a Dalwyd	10,303		9,757	
		315,577		299,752
Mewnlif Arian				
Rhenti (Gros)	(6,045)		(11,502)	
Treth y Cyngor a Dderbyniwyd (llai: Ad-daliadau)	(39,478)		(37,793)	
Trethi Annomestig o'r Gronfa Genedlaethol	(29,792)		(27,357)	
Trethi Annomestig a Dderbyniwyd (llai: Ad-daliadau)	(25,268)		(24,129)	
Grant Cynnal Refeniw	(111,267)		(109,713)	
Grantiau Budd-daliadau DWP	(33,561)		(29,985)	
Grantiau Eraill	(74,649)		(48,398)	
Arian a Dderbyniwyd am Nwyddau a Gwasanaethau	(20,068)		(17,955)	
Arian Gweithredol Arall a Dderbyniwyd	(17,859)		(13,933)	
		(357,987)		(320,765)
Mewnlif Arian Net Gweithgarwch Refeniw (Nodyn 36)		**(42,410)**		**(21,013)**
GWASANAETHAU CYLLID				
All-lif Arian				
Llog a Dalwyd		6,984		7,695
Mewnlif Arian				
Llog a Dderbyniwyd		(3,306)		(3,222)
GWEITHGAREDDAU CYFALAF				
All-lif Arian				
Prynu Asedau Sefydlog	27,716		27,452	
Costau gohiriedig	6,658	34,374	4,904	32,356
Mewnlif Arian				
Gwerthu Asedau Sefydlog	(1,928)		(2,898)	
Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau a Dderbyniwyd	(17,986)		(16,360)	
Buddsoddiadau Hirdymor	(5,000)	(24,914)	1,000	(18,258)
RHEOLI ADNODDAU HYLIFOL				
Cynnydd (Gostyngiad) mewn Buddsoddiadau		(5,338)		(2,751)
Yr All-lif Arian Net Cyn Cyllido		**(34,610)**		**(5,193)**
ARIANNU				
All-lif Arian				
Ad-dalu Symiau a Fenthyciwyd		54,631		48,015
Mewnlif Arian				
Benthyciadau Newydd a Godwyd		(19,808)		(48,015)
(Cynnydd)/Gostyngiad mewn Arian a Phethau Cyfwerth ag Arian		**213**		**(5,193)**

NODIADAU AR Y DATGANIADAU CRAIDD

Nodiadau ar y Cyfrif Incwm a Gwariant

1. **Dadansoddiad o symiau sy'n ychwanegol i weddill/diffyg y Cyfrif Incwm a Gwariant y mae'n ofynnol, yn ôl arferion Statudol/Anstatudol, i'w tynnu a'u hychwanegu at Gronfa'r Cyngor am y flwyddyn**

	2008/09 £'000		2007/08 £'000	
Y symiau sy'n cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ond y mae'n ofynnol eu heithrio, yn ôl statud, wrth benderfynu ar Symudiadau Balans Cronfa'r Cyngor				
Dyled a ad-dalwyd gan LlCC yn dilyn Trosglwyddo Stoc	25,799		0	
Dibrisiad ac amhariad asedau sefydlog – Cronfa'r Cyngor	(13,639)		(11,699)	
Dibrisiad ac amhariad asedau sefydlog – CRT	(145,792)		(10,786)	
Amorteiddiad Grantiau'r Llywodraeth a ohiriwyd sy'n cyfateb i ddibrisiad ac amhariad – Cronfa'r Cyngor (Nodyn 26)	4,645		(1,407)	
Amorteiddiad Grantiau'r Llywodraeth a ohiriwyd sy'n cyfateb i ddibrisiad ac amhariad – CRT	(80)		80	
Grantiau'r Llywodraeth a Ohiriwyd Dim Gwerth Ychwanegol – Cronfa'r Cyngor	1,085		3,447	
Grantiau'r Llywodraeth a Ohiriwyd Dim Gwerth Ychwanegol - CRT	1,289		2,622	
Y symiau a ystyriwyd fel gwariant refeniw yn unol â SORP ond sydd yn dod dan ddosbarthiad gwariant cyfalaf yn ôl statud (h.y. Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud) - Cronfa'r Cyngor	(1,250)		(1,207)	
Y symiau a ystyriwyd fel gwariant refeniw yn unol â SORP ond sydd yn dod dan ddosbarthiad gwariant cyfalaf yn ôl statud (h.y. Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud) - CRT	(1,444)		(35)	
Enillion neu golledion net gwerthu asedau sefydlog (Cronfa'r Cyngor)	66		165	
Enillion neu golledion net gwerthu asedau sefydlog (CRT)	696		0	
Trosglwyddo Mantolen Cyflog Cyfartal	0		0	
Swm lle bo costau ariannol a gyfrifwyd yn unol â SORP yn wahanol i'r swm o gostau ariannol a gyfrifwyd yn unol â gofynion statudol	(105)		(215)	
Costau net budd-daliadau ymddeol yn unol â FRS 17 - Cronfa'r Cyngor	(11,868)		(10,257)	
Costau net budd-daliadau ymddeol yn unol â FRS 17 - CRT	(142)	**(140,740)**	(345)	**(29,637)**
Symiau nad ydynt yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant ond y mae'n ofynnol eu cynnwys, yn ôl statud, wrth benderfynu ar Symudiadau Balans Cronfa'r Cyngor				
Darpariaeth statudol i ad-dalu dyledion – Cronfa'r Cyngor (Nodyn 9)	5,418		4,911	
Darpariaeth statudol i ad-dalu dyledion – CRT (Nodyn 9)	103		585	
Cofnod Cydraddoli PFI	(665)		(665)	
Gwariant Cyfalaf yn daladwy o Gronfa'r Cyngor	1,629		1,125	
Gwariant Cyfalaf yn daladwy o CRT	150		1,075	
Cyfraniad cyflogwr sy'n daladwy i Gronfa Bensiwn Gwynedd a Sir y Fflint a budd-daliadau ymddeol sy'n uniongyrchol daladwy i bensiynwyr - Cronfa'r Cyngor	12,757		12,543	
Cyfraniad cyflogwr sy'n daladwy i Gronfa Bensiwn Gwynedd a Sir y Fflint a budd-daliadau ymddeol sy'n uniongyrchol daladwy i bensiynwyr - CRT	217	**19,609**	379	**19,953**
Trosglwyddiadau i neu o Falans Cronfa'r Cyngor y mae angen eu hystyried wrth benderfynu ar Symudiadau Balans Cronfa'r Cyngor am y flwyddyn				
Yn ôl gofynion statud, trosglwyddo gweddill neu ddiffyg y flwyddyn ar y Cyfrif Refeniw Tai, a gyfrifwyd yn unol â'r statud, i falans CRT	(1,952)		420	
Cyfraniad o Gronfeydd a Glustnodwyd (ac eithrio ysgolion)	(4,219)		(3,257)	
Cyfraniad i Gronfeydd a Glustnodwyd Cronfa'r Cyngor (ac eithrio ysgolion)	10,709		8,711	
Cyfraniad i Gronfeydd a Glustnodwyd CRT (ac eithrio ysgolion)	168	**4,706**	0	**5,874**
Swm ychwanegol net, sy'n ofynnol yn ôl statud ac arferion priodol anstatudol, i'w dynnu neu ei ychwanegu at Falans Cronfa'r Cyngor am y flwyddyn		**(116,425)**		**(3,810)**

2. **<u>Gwariant ar Gyhoeddusrwydd</u>**

Mae Adran 5 Deddf Llywodraeth Leol 1986 yn ei gwneud yn ofynnol ar y Cyngor i ddatgelu beth fu'r gwariant ar gyhoeddusrwydd a hysbysebu a oedd wedi eu hanelu at y cyhoedd yn gyffredinol neu at garfannau penodol ymysg y cyhoedd. Mae'r Cyfrif Refeniw Cyfunol yn cynnwys y symiau canlynol mewn perthynas â:

	2008/09 **£'000**	**2007/08** **£'000**
Recriwtio	329	544
Twristiaeth a Hamdden	284	237
Rhoi Cyhoeddusrwydd i Wasanaethau	91	69
Hysbysebu Arall	267	321
Cyfanswm	**971**	**1,171**

3. **<u>Adran 137 Deddf Llywodraeth Leol 1972 (fel y cafodd ei diwygio gan Adran 33 Deddf Adran Lywodraeth Leol a Thai 1989)</u>**

Mae hyn yn galluogi awdurdodau lleol i wario ar weithgareddau neu brosiectau er budd pobl yn eu hardal, lle nad oes pwerau statudol ar gael. Cyfrifwyd bod y gwir wariant dan y pwerau hyn am y flwyddyn yn £316,875 (£402,197 yn 2007/08).

4. **<u>Eitemau Eithriadol</u>**

4.1 O ganlyniad i Drosglwyddo Stoc Tai, mae'r eitemau a ganlyn wedi'u cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant:

	£'000
Niwed	138,553
Grant Llywodraeth Cynulliad a dderbyniwyd	(33,112)
Tremiwn Net	7,313
Cyfanswm	**112,754**

4.2 Fel rhan o'r cytundeb trosglwyddo, cyflwynodd Cartrefi Conwy anfoneb i'r Awdurdod am £142.1miliwn ar gyfer gwaith uwchraddio'r stoc tai i Safonau Ansawdd Tai Cymru erbyn 2012. Cyflwynodd yr Awdurdod anfoneb i Gartrefi Conwy hefyd am £142.1miliwn am drosglwyddo asedau

4.3 Mae'r Cyngor wedi talu £900,501 mewn perthynas â'i gostau trosglwyddo stoc ei hun. Hefyd talodd £1,110,681 mewn perthynas â chostau Cartrefi Conwy. Mae'r holl gostau hyn wedi eu had-dalu gan Gartrefi Conwy.

5. Gweithgarwch Masnachu

Mae'r Cyngor yn gweithredu pum cynllun masnachu mawr, dyma'r manylion:

		2008/09 £'000	2007/08 £'000	2006/07 £'000
Y Cyngor sy'n berchen ar Dramffordd y Gogarth ac yn ei gweithredu gan gynhyrchu incwm drwy werthu tocynnau. Yr amcan yw defnyddio'r hyn sydd dros ben i'r eithaf er mwyn darparu rhaglen gynnal barhaus.	Trosiant	(620)	(650)	(601)
	Gwariant	590	550	528
	(Arian dros ben)	**(30)**	**(100)**	**(73)**
	(Arian dros ben) (ar ôl newidiadau i FRS 17)	**(40)**	**(102)**	**(71)**
Mae'r Cyngor yn berchen ar theatr/canolfan gynadledda/arena o bwys ac ail theatr, gan eu gweinyddu a chreu incwm trwy eu gosod a gwerthu tocynnau. Agorwyd yr Arena yn 2006/07. Yr amcan masnachol yw adennill costau'r perfformiadau a'r cynadleddau ac i gyfrannu tuag at gynnal yr adeilad yn sylfaenol. Mae'r crynodeb isod yn dangos yr holl incwm a gwariant cysylltiedig.				
Venue Cymru - Theatr - Canolfan Gynadledda - Arena	Trosiant	(4,167)	(3,716)	(3,482)
	Gwariant	5,362	4,879	4,810
	Diffyg	**1,195**	**1,163**	**1,328**
	Diffyg (ar ôl newidiad FRS 17)	**1,131**	**1,148**	**1,342**
Theatr Colwyn	Trosiant	(157)	(148)	(157)
	Gwariant	284	290	309
	Diffyg	**127**	**142**	**152**
	Diffyg (ar ôl newidiad FRS 17)	**122**	**141**	**154**
Cyfanswm	**Diffyg**	**1,292**	**1,205**	**1,407**
	Diffyg (ar ôl newidiad FRS 17)	**1,213**	**1,187**	**1,425**
	Darpariaeth Refeniw	**(24)**	**(7)**	**0**
	Diffyg yn y Cyfrif Incwm a Gwariant	**1,189**	**1,180**	**1,425**

6. **Cyfrif Masnachu Rheoli Adeiladu**

Mae'r datganiad isod yn dangos cyfanswm cost gweithredu'r Uned Rheoli Adeiladu wedi ei rhannu rhwng y gweithgareddau y codir tâl amdanynt (T) a'r rheini na chodir tâl amdanynt (DD).

	2008/09			**2007/08**		
Cyfrif Taliadau Rheoli Adeiladu	**T £'000**	**DD £'000**	**CYFANSWM £'000**	**T £'000**	**DD £'000**	**CYFANSWM £'000**
Gwariant						
Treuliau Gweithwyr	165	89	254	185	40	225
Adeiladau	0	0	0	2	0	2
Cludiant	16	9	25	22	5	27
Cyflenwadau a Gwasanaethau	64	22	86	55	27	82
Costau Canolog a Chefnogi	26	0	26	39	10	49
Cyfanswm Gwariant	**271**	**120**	**391**	**303**	**82**	**385**
Incwm						
Ffioedd Rheoli Adeiladu	(255)	0	(255)	(298)	0	(298)
Ffioedd Chwiliad Tir	0	(3)	(3)	0	(5)	(5)
Diffyg Net / (Gweddill) am y Flwyddyn	**16**	**117**	**133**	**5**	**77**	**82**
Trosglwyddo (o)/i arian wrth gefn y cyfrif masnachu	**(16)**	**0**	**(16)**	**(5)**	**0**	**(5)**
Cyfanswm cost i'r Awdurdod (yn eithrio FRS17)	**0**	**117**	**117**	**0**	**77**	**77**
Cyfanswm cost i'r Awdurdod (yn cynnwys FRS17)	**0**	**104**	**104**	**0**	**74**	**74**

7. Archebiannau ac Ardollau

Mae'r archebiannau a'r ardollau a dalwyd yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Archebiannau		
Cynghorau Cymuned	1,327	1,252
Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru	8,976	8,505
Ardollau		
Awdurdod Tân Gogledd Cymru	4,997	4,865
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri	337	332
Pwyllgor Pysgodfeydd Môr y Gogledd-orllewin a Gogledd Cymru	62	58
Byrddau Draenio Lleol	21	20
Cyfanswm	**15,720**	**15,032**

8. Gwasanaethau Asiantaeth

Mae'r Cyngor wedi llunio cytundeb lle bydd yn cyflawni tasgau ar ran sefydliadau eraill ac yn adennill y costau'n llawn. Mae un cytundeb yn ymwneud â Gwaith Cynnal a Gwella Cefnffyrdd ar ran Llywodraeth Cynulliad Cymru, ac ail gytundeb yn ymwneud â thaliadau i Gartrefi mewn perthynas â Gofal Nyrsio ar ran Byrddau Iechyd Lleol.

Bu'r gwariant ar y gweithgareddau hyn fel a ganlyn:

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Cefnffyrdd	7,319	6,301
Gofal Nyrsio	1,408	1,444
Cyfanswm	**8,727**	**7,745**

9. **Isafswm Darpariaeth Refeniw (IDR)**

Mae'n ofynnol dan Statud bod awdurdodau lleol Local yn neilltuo isafswm darpariaeth Refeniw (IDR) ar gyfer talu dyledion allanol. Cyfrifwyd yr IDR fel a ganlyn:

	Tai **2008/09** **£'000**	**Tai** **2007/08** **£'000**	**Cronfa'r Cyngor** **2008/09** **£'000**	**Cronfa'r Cyngor** **2007/08** **£'000**	**Cyfanswm** **2008/09** **£'000**	**Cyfanswm** **2007/08** **£'000**
Gofyniad Nawdd Cyfalaf ar Ebrill 1af	26,109	26,583	113,263	110,048	139,372	136,631
Darpariaeth Refeniw Gwirfoddol	103	585	5,439	5,042	5,542	5,627
Adran 40(6)	0	0	0	0	0	0
Cywiriadau Cyfnewid	0	0	(21)	(131)	(21)	(131)
Cyfanswm Darpariaeth Isafswm Refeniw	**103**	**585**	**5,418**	**4,911**	**5,521**	**5,496**

Diwygiwyd llawer ar y system gan Reoliadau Awdurdodau (Ariannu Cyfalaf a Chyfrifo) (Cymru) (Diwygio) 2008, ynghyd â chyhoeddi canllawiau statudol ar IDR, sy'n cyflwyno rhagor o hyblygrwydd i'r system yn ogystal â mynnu bod darpariaeth refeniw gochelgar yn cael ei neilltuo.

Cyn 2008/09 roedd yr IDR yn 2% o'r Gofyniad Ariannu Cyfalaf ar gyfer dyledion tai a 4% ar gyfer dyled Cronfa'r Cyngor.

10. **Cyflogau Swyddogion**

Mae nifer y gweithwyr gyda chyfanswm eu cyflogau (gan gynnwys taliadau a thaliadau diswyddo) yn £60,000 neu'n uwch, fel a ganlyn:

Band	Nifer yn 2008/09		Nifer yn 2007/08	
	Heblaw Ysgolion	Ysgolion	Heblaw Ysgolion	Ysgolion
£60,000 - £69,999	11	11	10	10
£70,000 - £79,999	3	6	0	4
£80,000 - £89,999	2	1	3	3
£90,000 - £99,999	2	1	1	2
£100,000 - £109,999	0	0	1	0
£110,000 – £119,999	0	0	3	0
£120,000 - £129,999	0	0	1	0
£130,000 - £139,999	0	0	1	0
£140,000 - £149,999	0	0	0	0
£150,000 - £159,999	0	0	1	0
£160,000 - £169,999	0	0	0	0
£170,000 - £179,999	1	0	0	0

11. **Lwfansau'r Aelodau**

Talwyd £1,003,961 o lwfansau i aelodau yn 2008/09. Y swm cyfatebol yn 2007/08 oedd £1,012,746 ac mae'r gostyngiad o'r naill flwyddyn i'r llall yn £8,785 oherwydd lleihad yn y lwfansau a dalwyd ac oedi wrth weithredu cynyddiadau chwyddiant.

12. Treth y Cyngor

Mae incwm Treth y Cyngor yn deillio o daliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl, sydd wedi eu dosbarthu'n deg o fandiau prisio, ar sail amcangyfrif o werth yr eiddo ar Ebrill 1af 2003, i'r pwrpas penodol hwn. Bwrir cyfrif o'r taliadau trwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar gyfer Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru am y flwyddyn sydd i ddod, a rhannu'r swm â Sylfaen Treth y Cyngor. Sylfaen Treth y Cyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band, wedi ei gywiro trwy gyfran i newid y rhif yn ffigwr gyfwerth â Band D, ac wedi ei gywiro ymhellach i gymryd gostyngiad i ystyriaeth.

Bwriwyd cyfrif o Sylfaen Treth y Cyngor am 2008/09 fel a ganlyn:

Band	Swm Cyfwerth y Cartrefi ar ôl y Gostyngiadau	Addasiad Band D	Cyfwerth â Band D
A*	16	5/9	8.89
A	3,951	6/9	2,633.67
B	6,575	7/9	5,113.50
C	12,866	8/9	11,436.00
D	10,230	1	10,229.50
E	7,800	11/9	9,533.33
F	4,374	13/9	6,318.00
G	1,707	15/9	2,845.42
H	391	18/9	782.50
I	127	21/9	295.75
			49,196.56
Treth y Cyngor ar ôl darparu ar gyfer colledion wrth ei gasglu			**48,213.61**

Mae'r swm a godwyd gan Dreth y Cyngor fel a ganlyn:

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Treth y Cyngor a godwyd	46,784	44,429

13. Trethi Annomestig Cenedlaethol (NNDR)

Mae'r Dreth Annomestig Genedlaethol yn cael ei phennu gan y Llywodraeth Cynulliad Cymru, ond yn cael ei chasglu'n lleol cyn ei thalu i mewn i gronfa ganolog a weinyddir gan Llywodraeth Cynulliad Cymru. Wedyn gwneir penderfyniad, ar sail poblogaeth, ynglŷn â faint i'w ailddosbarthu i awdurdodau lleol.

Am 2008/09, y dreth a osodwyd gan y Llywodraeth oedd 46.6p ceiniog am bob £1 o werth trethiannol yr eiddo annomestig (2007/08: 44.8p). Ar 31 Mawrth 2009 roedd 4,907 o eiddo ar y rhestr brisio leol yng Nghonwy, gyda gwerth trethiannol o £64,417,056 (2007/08: £63,626,381). Mae'r incwm net sy'n dod i'r Cyngor o'r Treth Annomestig Cenedlaethol fel a ganlyn:

	2008/09 **£'000**	**2007/08** **£'000**
Trethi Annomestig Cenedlaethol a godwyd	25,405	24,592
Llai: cost y Lwfans Casglu	(247)	(245)
Llai: y swm a dalwyd i'r Gronfa Genedlaethol	(25,158)	(24,347)
	0	0
Derbyniadau oddi wrth y Gronfa Genedlaethol	29,792	27,357
Incwm net o Drethi Annomestig Cenedlaethol	**29,792**	**27,357**

14. Prydlesi

O ganlyniad i ofynion y Cod Darbodus ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol, mae'n bolisi gan y Cyngor erbyn hyn i ddwyn cymhariaeth rhwng cost benthyca a phrydlesu fel dull o noddi gwariant ar beiriannau, cerbydau ac eitemau penodol o offer. Yn ystod blwyddyn ariannol 2008/09 dangosodd yr ymarferiad cymharu mai benthyg, oedd y dewis a ffafriwyd yn achos yr holl eitemau,.

Roedd cyfanswm y taliadau prydlesu gweithredol a godwyd am flwyddyn ariannol 2008/09, mewn perthynas â cherbydau, peiriannau ac offer, yn dod i £463,451 a £742,767 ar gyfer eiddo prydles tymor byr. Cyfanswm yr ymrwymiadau a wnaed mewn perthynas â phrydlesau dyledus ar 31 Mawrth 2009 oedd £1,003,656.

Roedd yr Awdurdod wedi ymrwymo ar 31 Mawrth 2009 i wneud taliadau o £985,672 dan brydlesau oedd yn gweithredu yn 2009/10, oedd yn cynnwys yr elfennau canlynol:

	Tir ac Adeiladau Eraill **£'000**	**Cerbydau, Peiriannau ac Offer** **£'000**
Prydlesau'n dod i ben 2009/10	776	193
Prydlesau'n dod i ben rhwng 20010/11 a 2013/14	0	16
Prydlesau'n dod i ben yn ystod neu ar ôl 2014/15	0	1
Cyfanswm	**776**	**210**

15. Trafodion gyda Charfannau Perthynol

Yn unol ag FRS 8, mae gan y Cyngor ddyletswydd i ddatgelu unrhyw drafodion sylweddol gyda 'charfan berthynol'. Mae hyn er mwyn sicrhau fod datganiadau ariannol yn cynnwys y datgeliadau angenrheidiol sy'n tynnu sylw at y posibilrwydd y gallai'r sefyllfa a'r canlyniadau ariannol a adroddir fod yn cael eu heffeithio gan bresenoldeb carfannau perthynol a thrafodion sylweddol gyda hwy.

Llywodraeth Ganolog

Datgelir gwybodaeth fanwl ar Grantiau Refeniw, Grantiau Cyfalaf, Grantiau Cefnogi Refeniw a thrafodion Trethi Annomestig Cenedlaethol yn ystod y flwyddyn mewn man arall yn y datganiad hwn.

Praesepetau ac Ardollau

Darperir manylion y praespetau a gesglir ar ran sefydliadau eraill yn y Cyfrif Incwm a Gwariant. Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau ar gyrff penodol sy'n trethu cyllideb y Cyngor. Mae manylion yr ardollau hyn wedi eu cynnwys yn Nodyn 8 y Cyfrif Incwm a Gwariant.

Mae'r Cyfarwyddwr Corfforaethol - Adnoddau yn gweithredu fel Trysorydd Awdurdod Tân Gogledd Cymru; a'r ardoll a dalwyd i Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn ystod y flwyddyn oedd £4,997,245 (2007/08: £4,865,047).

Sefydliadau Elusennol a Gwirfoddol

Mae'r Cyngor yn penodi Aelodau, Cyfarwyddwyr Corfforaethol, Penaethiaid Gwasanaeth, a Swyddogion eraill ar rai cyrff elusennol a gwirfoddol. Nid yw Swyddogion Eraill wedi eu cynnwys yn y trafodion a ddatgelir gyda phartïon cysylltiedig oherwydd na theimlir fod y swyddogion hyn mewn sefyllfa i arfer yr un lefel o ddylanwad yn y Cyngor ag Aelodau, Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth. Yn ystod 2008/09 talwyd cyfanswm o £439,095 (2007/08: £855,055) i'r cyrff hyn drwy grantiau a thrwy brynu gwasanaethau.

Cymdeithas Llywodraeth Leol (LGA)/Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru(WLGA)

Mae'r Cyngor yn aelod o LGA/WLGA, a thalwyd tanysgrifiadau o £93,691 iddo yn 2008/09 (£93,074 yn 2007/08).

Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at y Penaethiaid Gwasanaeth a'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol am y flwyddyn 2008/09.

Mae Cyfarwyddwr Corfforaethol yn drysorydd Ysgol Feithrin Craig y Don y talodd yr Awdurdod £8,618 iddynt (£11,650 yn 2007/08).

Aelodau

Anfonwyd ffurflenni datgan cysylltiad â phartïon cysylltiedig at yr Aelodau am y flwyddyn 2008/09.

Talwyd cyfanswm o £121,410 gan y Cyngor yn 2008/09 mewn perthynas â thrafodion o’r fath (2007/08: £181,273).

Arall

Ar wahân i drafodion arferol fel taliadau Treth y Cyngor, trethi annomestig a rhenti tai, nid oes unrhyw drafodion sylweddol eraill gyda charfannau perthynol.

16. **Deddf Nwyddau a Gwasanaethau Awdurdodau Lleol 1970**

Mae'r Cyngor yn cael grym dan y Ddeddf hon i ddarparu nwyddau a gwasanaethau i gyrff cyhoeddus eraill. Yn ystod 2008/09, gwnaeth y Cyngor y gwaith a ganlyn dan ddarpariaethau'r Ddeddf hon:

Categori Cyflenwi	**Cleient**	**2008/09** **£**	**2007/08** **£**
Darparu Gwasanaethau Proffesiynol neu Dechnegol	Awdurdod Tân Gogledd Cymru	135,005	109,949
	Cyfanswm	**135,005**	**109,949**

17. **Datgelu Ffioedd yn Daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG**

	2008/09 **£'000**	**2007/08** **£'000**
Gwasanaethau archwilio allanol	284,000	289,093
Arolygiadau Statudol	90,745	90,551
Adenillion grant mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol flaenorol.	140,421	172,128
	515,166	**551,772**

Y ffi amcanol ar gyfer ardystio hawliadau ac adenillion grant am 2008/09 yw £150,000, ac nid yw wedi ei chynnwys uchod.

18. **Prosiect Cynllun Ariannu Preifat y Tair Ysgol**

Mae'r prosiect yn cynnwys adeilad ysgol o'r newydd ar safle newydd ar gyfer Ysgol John Bright Llandudno; adnewyddu ac estyn Ysgol Aberconwy, Conwy; ac adeiladu ystafelloedd o'r newydd ac adnewyddu Ysgol Dyffryn Conwy, Llanrwst, yn ogystal ag ad-drefnu'r ysgol fel ei bod wedi ei lleoli ar un safle.

Mae'r prosiect yn darparu'r Cyngor gyda 3 ysgol sy'n cael ei gwasanaethu'n llawn gan gynnwys gwasanaethau rheoli cyfleusterau, glanhau, gofalu, cynnal y tiroedd, NNDR, gwasanaethau.

Llofnodwyd contractau 12 Mawrth 2003, a dechreuodd y gwaith adeiladu ddiwedd mis Mawrth 2003. Roedd y Taliadau Unedol (y taliad misol a wneir gan y Cyngor i'r sector preifat ar gyfer y 3 ysgol sy'n cael eu gwasanaethu'n llawn) yn daladwy o 1 Awst 2004 am gyfnod contract o 25 mlynedd. Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2008-2009 oedd £6.1m (net o £5k ar gael a didyniadau perfformiad) am y cyfnod Ebrill 2008 i Fawrth 2009 yn gynwysedig. (Y Taliad Unedol yn y flwyddyn ariannol 2007/08 oedd £6.0m net o £4k ar gael a didyniadau perfformiad.) Amcangyfrifir fod y taliad blwyddyn lawn yn 2009/10 tua £6.3m ar sylfaen pris o 1 Ebrill 2009 (a thybio RPIX o 2.5%).

Yn sgil y prosiect, bydd y Cyngor yn cael 3 adeilad ag iddynt wasanaethau llawn, darperir gwasanaethau rheoli eiddo glanhau, gwaith gofalwr, cynnal a chadw tir, NNDR, nwy, trydan a dŵr, ayb.

Mae'r rhwymedigaeth heb fod wedi ei chwblhau a gliriwyd o'r trafodyn PFI tua £147.1m (£151.9m yn 2007/08), sy'n cynrychioli cyfanswm y Taliadau Unedol amcanol sy'n daladwy am weddill cyfnod y contract 25 mlynedd.

Ym mis Awst 2004, talodd y Cyngor Gostau Unedol o £9m ymlaen llaw. Mae hyn wedi golygu creu dyledwr tymor hir a fydd yn cael ei roi fel refeniw dros hyd oes 25 mlynedd y Contract PFI.

Ar ddechrau'r Contract PFI, trosglwyddwyd asedau presennol Ysgol Aberconwy ac Ysgol Dyffryn Conwy i'r sector preifat heb unrhyw ystyriaeth. Crëwyd dyledwr tymor hir o £7.6m sy'n cyfateb i werth asedau trosglwyddadwy tudalen falans y Cyngor ar 31 Mawrth 2005 cyn iddynt gael eu gwahardd o'r daflen falans. Bydd hyn yn cael ei roi fel refeniw dros 25 mlynedd.

Rhagwelir bydd gwerth ysgolion PFI oddeutu £50m ar ddiwedd y 25 mlynedd. Mae dyledwr tymor hir a chaffaeliad PFI wrth gefn wedi cael eu sefydlu sy'n cyfateb â rhagamcan o'r budd gweddilliol yn yr asedau wedi ei rannu efo'r 25 mlynedd, er mwyn cynrychioli croniad budd gweddilliol y Cyngor yn yr ased a allai ddychwelyd i'r Cyngor ar ôl 25 mlynedd.

Nodiadau ar y Fantolen Gyfunol

19. **Asedau Sefydlog**

Dangosir drosodd werth yr asedau a oedd mewn llaw ar 31 Mawrth 2009, ynghyd â manylion am asedau a gafaelwyd ac asedau y cafwyd gwared ohonynt.

Ceir amlinelliad o'r dulliau o gyfrifo Dibrisiant yn Nodyn 5 yn y Datganiad o Egwyddorion a Pholisïau Cadw Cyfrifon.

Cysoni Gwariant Cyfalaf

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Ychwanegiadau (fel Tudalen 57&58)	27,807	22,548
Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud	6,658	4,904
Cyfanswm	**34,465**	**27,452**

Prisiadau

Caiff yr holl wariant cyfalaf sy'n cael ei ystyried fel gwariant sy'n ymestyn oes asedau yn cael ei drin fel gwelliant ac fe'i dangosir fel ychwanegiadau i'r asedau sefydlog yn y Datganiad Symudiadau mewn Gwerth Net ynghyd â dim gwerth ychwanegol i'r gwariant cyfalaf, tra bod ychwanegu at werth sydd y tu hwnt i wariant cyfalaf yn cael ei ddangos fel Ailbrisiadau. Mae'r holl wariant cyfalaf sy'n cael ei ystyried fel gwariant nad yw'n ymestyn oes asedau yn cael ei ddileu yn uniongyrchol i'r Cyfrif Refeniw gyda throsglwyddiad cyfadfer i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Prisiwyd gwerth tir ac adeiladau'r Cyngor ar Fawrth fel eu gwerth ar 31 March 2005 dan reolaeth Prisiwr y Sir, B.Sc(Hons) Dip Surv MRICS.

Asedau Diriaethol ac Anniriaethol Datganiad o Symudiad mewn Gwerth Net
Asedau Gweithredol

	Anheddau'r Cyngor £'000	Tir ac Adeiladau Eraill £'000	Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £'000	Asedau Isadeiledd £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau Anniriaethol £'000	Cyfanswm £'000
Cost neu Brisiad							
Ar 1 Ebrill 2008	149,705	181,889	21,430	57,066	3,825	630	414,545
Ychwanegiadau	1,565	5,851	3,929	9,066	331	21	20,763
Gwerthiannau	(10)	(751)	(506)	-	-	-	(1,267)
Ailddosbarthiadau	-	8,284	-	6,571	316	545	15,716
Ailbrisiadau	10	75	-	-	-	-	85
Trosglwyddo Stoc Tai	(151,270)	-	-	-	-	-	(151,270)
Ar 31 Mawrth 2009	-	195,348	24,853	72,703	4,472	1,196	298,572
Dibrisiadau ac Amhariadau							
Ar 1 Ebrill 2008	(5,576)	(3,660)	(14,566)	(20,412)	(907)	(130)	(45,251)
Cost ar gyfer 2008-2009	(145,694)	(7,269)	(2,230)	(3,927)	(237)	(74)	(159,431)
Gwerthiannau	-	51	310	-	-	-	361
Trosglwyddo Stoc Tai	151,270	-	-	-	-	-	151,270
Ar 31 Mawrth 2009	-	(10,878)	(16,486)	(24,339)	(1,144)	(204)	(53,051)
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth 2009	-	184,470	8,367	48,364	3,328	992	245,521
Swm y Fantolen ar 1 Ebrill 2008	144,129	178,229	6,864	36,654	2,918	500	369,294
Natur y Daliad Asedau							
Mewn perchnogaeth	-	184,470	8,367	48,364	3,328	992	245,521

Asedau Anhywaith

	Asedau Dros Ben £'000	Eiddo Buddsoddi £'000	Gwaith ar Droed (WIP) £'000	Cyfanswm £'000
Cost neu Brisiad				
Ar 1 Ebrill 2008	851	4,500	18,511	23,862
Ychwanegiadau	-	-	7,044	7,044
Gwerthiannau	(250)	-	-	(250)
Ailddosbarthiadau	-	-	(15,716)	(15,716)
Gwariant Refeniw a ariannwyd o Gyfalaf dan Statud	-	-	(42)	(42)
Ailbrisiadau	250	-	-	250
Ar 31 Mawrth 2009	851	4,500	9,797	15,148
Dibrisiant ac Amhariadau	-	-	-	-
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth 2009	851	4,500	9,797	15,148
Swm y Fantolen ar 1 Ebrill 2008	851	4,500	18,511	23,862
Natur y Daliad Asedau				
Mewn perchnogaeth	851	4,500	9,797	15,148

Dangosir cost neu brisiad 1 Ebrill fel prisiad net ar y llyfrau 1 Ebrill 2007 yn unol â gofynion trosiannol accordance with the transitional SORP.

Ymrwymiadau Cyfalaf 2009/10 Ymlaen

Cynllun Rhaglen Gronfa Gyfalaf y Cyngor	**Cost a Gontractiwyd i'r dyfodol** **£'000**
Gwaith Lliniaru Llifogydd Afon Bach, Llanrwst	185
Adeiladau Llwybr Beiciau o'r Cob i'r RSPB	300
Gwella Strydlun Bae Colwyn	118
Llys Elian Cartref Henoed	355
Prosiect Grant Gwella Adeiladau Ysgolion	3,002
Ysgol Goedwig, Parc Eirias	94
Cyfanswm	**4,054**

20. **Gwariant Cyfalaf 2008/09**

Cyfanswm y gwariant cyfalaf ar gyfer 2008/09 oedd £34.5m, gan gynnwys croniadau net o £91k. Mae'r tabl canlynol yn dadansoddi'r gwariant hwn sut y cafodd ei ariannu.

CRYNODEB O WARIANT CYFALAF AC ARIANNU (Croniadau net a wariwyd yn y flwyddyn)	**2008/09 £'000**	**2007/08 £'000**
Gwasanaethau Peirianneg a Dylunio	647	615
Datblygiad Economaidd	1,751	998
Gwasanaethau Cynllunio a Cefn Gwlad	974	567
Addysg	8,431	4,931
Gwasanaethau Cymdeithasol	1,332	577
TG	724	16
Llyfrgelloedd	262	191
Theatrau	81	372
Hamdden	1,545	4,216
Adnewyddu Eiddo'r Sector Preifat	3,558	3,129
Isadeiledd	4,467	2,697
Gwasanaethau Amgylcheddol a Thechnegol	7,111	2,866
Cyfrif Refeniw Tai	3,009	5,251
Arall	482	1,705
Croniadau Cyfalaf Net	91	(679)
	34,465	**27,452**
ARIANNWYD GAN:		
Gofynion benthyca (wedi'u cefnogi a heb eu cefnogi)	8,887	8,236
Grantiau a chyfraniadau (a dderbyniwyd ac a gronnwyd)	17,732	9,919
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,234	2,239
Lwfans Gwaith Mawr	1,289	2,600
Derbynebau Cyfalaf	2,583	2,242
Refeniw ac Arian eraill wrth gefn	1,740	2,216
	34,465	**27,452**

Gwariant Cyfalaf ac Ariannu	2008/09 Gwirioneddol £'000	2007/08 Gwirioneddol £'000
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	34,465	27,452
Drwy:		
Derbyniadau Cyfalaf	(2,583)	(2,242)
Grantiau Cyfalaf	(21,255)	(14,758)
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	(720)	(1,141)
Refeniw	(1,020)	(1,075)
Benthyca cynaledig / nad yw'n cael ei gynnal	**8,887**	**8,236**

Gofynion Ariannu Cyfalaf	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	**139,371**	**136,631**
Ynghyd â Benthyca cynaledig / nad yw'n cael ei gynnal	8,887	8,236
Llai Darpariaeth Refeniw Gwirfoddol	(5,521)	(5,496)
Llai dyled ad-dalwyd ar y LSVT	(26,006)	0
Balans ar 31 Mawrth	**116,731**	**139,371**

Roedd prif asedau Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ar 31 Mawrth 2009 fel a ganlyn:

		31 Mawrth 2009	31 Mawrth 2008
Asedau Gweithredol		**Nifer**	**Nifer**
- Anheddau Cyngor	Tai a Fflatiau	0	3,799
- Tir ac Adeiladau Eraill	Adeiladau Gweinyddol	30	31
	Depos a Gweithdai	10	10
	Ysgolion	68	68
	Canolfannau Preswyl	7	8
	Canolfannau Dydd	2	2
	Hamdden, Chwaraeon a Difyrion Canolfannau a Phyllau Nofio	7	6
	Canolfannau a Neuaddau Cymuned/Ieuenctid	23	23
	Meysydd Parcio	41	41
	Ffermydd	13	13
	Theatrau	2	2
	Canolfannau Cynadledda	1	1
	Llyfrgelloedd	12	12
	Amlosgfa	1	1
	Mynwentydd	11	11
	Cyfleusterau Cyhoeddus	70	70
	Gwasanaethau Hamdden	37	37
	Datblygiad Economaidd	14	14
	Arall	25	24
Asedau Anweithredol	Eiddo Dros Ben i gael gwared arno	12	12
	Gwasanaethau Cefn Gwlad	1	1
	Ddim yn cael ei Feddiannu gan y Sir	23	23
	Tir Llwm	27	27
Asedau Cymunedol	Gerddi a Parciau Cyhoeddus	109	105
	Caeau Chwarae	67	67
	Mannau Agored	112	112
	Llecyn Gemau Amlddefnydd	22	20

Dadansoddiad o'r Asedau Net a Ddefnyddir

	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Cronfa'r Cyngor	32,935	70,889
Cyfrif Refeniw Tai	0	117,598
	32,935	**188,487**

21. **Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud**

Mae Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud yn wariant a gyfalafwyd yn gywir, ond nid yw'n arwain at asedau sefydlog pendant. Mae'r gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf yn cael ei nodi yn y flwyddyn y cafodd ei wario. Mae'r diddymiad hwn yn cael ei nodi yn erbyn refeniw gyda chredyd digolledol i refeniw o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symudiad am y flwyddyn fel a ganlyn:

	CRT		Grantiau Adnewyddu Ac Ardaloedd Adnewyddu		Arall		Cyfanswm	
	2008/09 £'000	2007/08 £'000	2008/09 £'000	2007/08 £'000	2008/09 £'000	2007/08 £'000	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Arian Mewn Llaw ar 31 Mawrth	0	0	0	0	0	0	0	0
Trosglwyddiad o Ddyledwyr	0	0	0	0	0	0	0	0
Gwariant yn ystod y flwyddyn	1,444	35	3,425	3,130	1,831	1,754	6,700	4,919
Grantiau	0	0	(3,240)	(2,958)	(766)	(719)	(4,006)	(3,677)
Dilëwyd i Refeniw	(1,444)	(35)	(185)	(172)	(1,065)	(1,035)	(2,694)	(1,242)
Arian Mewn Llaw ar 31 Mawrth	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Mae gwariant refeniw 'Arall' a ariannwyd o gyfalaf dan statud yn gysylltiedig â Grantiau Datblygu Busnes, Grantiau Dechrau Busnes, Strategaeth Arallgyfeirio Bwyd Amaethyddol, Cynllun Etifeddiaeth Trefwedd Penmaenmawr, Arian Cyfalaf y Gwasanaeth Ieuenctid, Grant Bioamrywiaeth a Thirlun, Ardaloedd Gwella Masnachol, Grantiau Gwella Eiddo / Ardal Gadwraeth, Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Lleol Conwy, perchentyaeth cost isel, Addasiadau Bychain i Dai'r Sector Preifat, yn ogystal â chynlluniau bychain eraill.

22. Dyledwyr Hirdymor

Dyma ddadansoddiad o werth y dyledion tymor hir sy'n ddyledus i'r Cyngor:

	31 Mawrth 2009 **£'000**	**31 Mawrth 2008** **£'000**
Prosiect MCP (gweler isod)	23,299	21,964
Morgeisi	35	46
Gweithiau Stryd Preifat	121	131
Benthyciadau Car sydd i'w Had-dalu ar ôl 12 mis	386	380
Eraill	103	120
Dyledwyr Tymor Hir Gros	**23,944**	**22,641**
Llai Darpariaeth Dyled Wael	0	0
Dyledwyr Tymor Hir Net	**23,944**	**22,641**

Mae benthyciadau medal i glybiau chwaraeon ac amgueddfeydd wedi'u cynnwys gyda Dyledwyr Arall Tymor Hir ac meant wedi cael eu hail nodi ar werth teg yn unol â SORP 2008, gyda'r symudiadau o ganlyniad i hynny wedi'u cadw yn y Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol.

Dyledwyr Tymor Hir – MCP	**£'000**
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2008	**21,964**
A ysgrifennwyd:	
Taliad Blaendal y Taliad Unedol	(360)
Asedau a drosglwyddwyd	(305)
Ychwanegiadau :	
Diddordeb gweddillol	2,000
Gwerth Llyfr Net 31 Mawrth 2009	**23,299**

O ganlyniad i'r prosiect Cynllun Ariannu Preifat 3 ysgol, crëwyd Dyledwr Tymor Hir o ran talu'r Tâl Unedol ymlaen llaw, yr asedau a drosglwyddwyd a'r cysylltiad gweddillol yn yr asedau Cynllun Ariannu Preifat a grëwyd. Bydd y Dyledwr Tymor Hir o ran y Tâl Unedol yn cael eu nodi i refeniw dros 25 mlynedd oes y Contract, tra bydd gwerth y llog gweddilliol yn cronni yn ystod oes y Contract.

23. **Stociau a Gwaith a oedd ar y Gweill**

Mae'r stociau a'r gwaith a oedd ar y gweill fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Gwaith oedd ar y Gweill	82	244
Prif Storfa'r Gwasanaethau Cytundebol	165	191
Stoc y Feithrinfa	67	67
Halen Craig	58	73
Stociau Eraill	321	334
Ysgolion Sefydledig	2	1
Cyfanswm	**695**	**910**

24. **Dyledwyr**

Mae'r dadansoddiad isod yn dangos y swm gros a oedd yn ddyledus i'r Cyngor, ac yn dangos darpariaeth Dyledion Gwael ar gyfer symiau y mae'n bosibl na chânt eu hadennill:

Dadansoddiad o'r Dyledwyr	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Adrannau'r Llywodraeth a Chyrff Cyhoeddus	11,318	7,751
Awdurdodau Lleol Eraill	1,729	2,260
Cwmnïau Yswiriant	1,214	1,953
Benthyciadau Car sydd i'w had-dalu o fewn 1 flwyddyn	235	220
Talwyr Treth y Cyngor	2,576	1,977
Trethi Annomestig Cenedlaethol	1,126	363
Tenantiaid y Cyngor	462	636
Dyledwyr Eraill	6,984	5,747
Dyledwyr Gros	**25,644**	**20,907**
Llai: y Ddarpariaeth ar gyfer Dyledion Gwael	(1,399)	(953)
Dyledwyr Net	**24,245**	**19,954**

Dyma fanylion y darpariaethau ar gyfer drwg ddyledion:

Darpariaethau ar gyfer drwg ddyledion	Gweddill ar 31 Mawrth 2008 £'000	Defnyddiwyd yn ystod y flwyddyn £'000	Darpariaeth yn ystod y Flwyddyn £'000	Gweddill ar 31 Mawrth 2009 £'000
Treth y Cyngor	182	94	141	229
Trethi Annomestig	212	218	378	372
Refeniw Tai	272	115	0	157
Dyledwyr Cyffredinol	262	9	338	591
Costau Llys Treth y Cyngor	25	25	50	50
Cyfanswm	**953**	**461**	**907**	**1,399**

25. Credydwyr

Mae'r tabl hwn yn dangos yr arian sy'n ddyledus gan y Cyngor. Mae dadansoddiad o'r credydwyr fel a ganlyn:

Dadansoddiad o'r Credydwyr	31 Mawrth 2009 £'000	31 Mawrth 2008 £'000
Adrannau'r Llywodraeth a Chyrff Cyhoeddus Eraill	1,241	1,349
Awdurdodau Lleol Eraill	1,821	1,917
Credydwyr Eraill	10,973	10,953
Cyfanswm	**14,035**	**14,219**

26. Grantiau a Chyfraniadau gan y Llywodraeth sydd wedi eu Gohirio

Mae'r arian sydd mewn llaw yn y cyfrif hwn yn cyfateb i werth y grantiau a'r cyfraniadau cyfalaf sydd wedi cael eu defnyddio ar gyfer ariannu caffael neu wella asedau sefydlog sy'n cael eu dal yn y gofrestr asedau ac sy'n agored i ddibrisiant. Mae grantiau a dderbyniwyd mewn perthynas â gwariant cyfalaf nad ydynt yn ychwanegu gwerth i'r asedau sefydlog yn cael eu credydu i'r cyfrif hwn a'u rhyddhau i refeniw yn ystod yr un flwyddyn. Bydd yr arian sydd mewn llaw yn y cyfrif hwn yn cael ei dalu i refeniw yn unol â'r dibrisiant.

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Arian Mewn Llaw ar 31 Mawrth	63,238	56,688
Grantiau a Chyfraniadau a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	17,115	11,788
Talwyd i mewn i'r Cyfrif Refeniw Asedau	(6,995)	(5,238)
Arian Mewn Llaw ar 31 Mawrth	**73,358**	**63,238**

27. **Darpariaethau**

Mae gan y Cyngor nifer o ddarpariaethau penodol gydag arian ar gael ar gyfer gweithgareddau fel y nodwyd isod:

Darpariaethau	**Gweddill ar 31 Mawrth 2008** **£'000**	**Gwariant** **£'000**	**Incwm** **£'000**	**Gweddill ar 31 Mawrth 2009** **£'000**
Darpariaeth Cyflog Cyfartal	5,800	0	0	5,800
Gordal yswiriant	2,311	880	127	1,558
Darpariaeth EVR	1,095	494	433	1,034
Cyfrif Refeniw Tai	90	90	225	225
Gwasanaethau Cymdeithasol	20	20	184	184
Corfforaethol	258	158	20	120
Arall	287	287	52	52
Cronfa Gyffredinol Tai	474	474	0	0
Amgylcheddol	31	31	0	0
Cyfanswm	**10,366**	**2,434**	**1,041**	**8,973**

Mae manylion ychwanegol y darpariaethau fel a ganlyn:

	Swm y Ddarpariaeth **£**	**Y flwyddyn wario a ragwelwyd**
Cyflog Cyfartal Setliadau hawliadau Cyflog Cyfartal yn y dyfodol o ganlyniad i weithredu'r Cytundeb Statws Sengl. Dyma gofnod cyfrifo nad yw'n cael ei gynrychioli gan arian	5,800,000	2009/10 ymlaen
Darpariaeth Yswiriant Mae'r ddarpariaeth yswiriant am ordaliadau ar hawliadau trydydd parti	1,558,368	2009/10 onwards
Darpariaeth ar gyfer ymddeoliadau cynnar Iawndal a chostau staff yn ymddeol / cael ei diswyddo'n gynnar	1,034,200	2009/10 – 2012/13
Darpariaeth Cyfrif Refeniw Tai **Darpariaeth Cydraddoli Rhenti**	225,000	2009/10 – 2012/13
Darpariaethau Gwasanaethau Cymdeithasol		
Incwm a Ohiriwyd	159,494	2009/10 onwards
Taliadau Iawndal	25,000	2009/10
Corfforaethol **Teithio a Chynhaliaeth**		
Teithio a Chynhaliaeth Mawrth 2009	119,542	2009/10

	Swm y Ddarpariaeth £	Y flwyddyn wario a ragwelwyd
Gwasanaethau Cyfreithiol– Darpariaeth Ffioedd Cofrestru Tir Costau (ffioedd a chostau staff) cofrestru tir y Cyngor	15,000	2009/10
<u>Arall</u> Ffioedd ymgynghorwyr y Cynllun Datblygu Lleol, ad-dalu benthyciadau ac ad-dalu arian grantiau	36,195	2009/10

28. SYMUDIADAU CRONFEYDD WRTH GEFN

	Nodiadau	Balans ar 31 Mawrth 2008 £'000	Cyfraniad i'r Cronfeydd wrth Gefn £'000	Cyfraniad o'r Cronfeydd wrth Gefn £'000	Ailwerthuso Ased £'000	Gweddill/ (Diffyg) ar gyfer y flwyddyn £'000	Derbyniadau Gwaredu £'000	Cyllido Asedau Sefydlog £'000	Gwerth Asedau Sefydlog Werthwyd/ Drosglwyddwyd £'000	Balans ar 31 Mawrth 2009 £'000
CRONFEYDD CYFALAF WRTH GEFN										
Cyfrif Addasu Cyfalaf	28.2	206,469				(124,524)	(1,155)	4,719	310	85,819
Cronfa Ailbrisio	28.1	0			335				(310)	25
Cyfrif Addasu Ariannol	28.3	(941)				(106)				(1,047)
Derbynebau Cyfalaf Anghymwysiedig	28.4	6,460					1,928	(2,923)		5,465
Cronfa Cyfalaf – Cronfa'r Cyngor	28.5	1,658	1,774	(17)				(1,646)		1,769
Cronfa Cyfalaf - Tai	28.5	0	202							202
		213,646	1,976	(17)	335	(124,630)	773	150	0	92,233
CRONFEYDD REFENIW WRTH GEFN	28.6									
Cronfeydd wrth Gefn Penodol		11,293	7,044	(4,191)						14,146
Balansau Ysgolion		5,192	553	(993)						4,752
Cronfa wrth Gefn Costau Unedol PFI (Gydag Arian Parod)		6,824	1,486	(11)						8,299
Cronfa Wrth Gefn Caffael (Heb Arian Parod)		7,333	2,000							9,333
Cyfrif Refeniw Tai		2,141		(1,802)				(150)		189
Balansau Cronfa'r Cyngor		3,005								3,005
		35,788	11,083	(6,997)				(150)		39,724
Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn Cyfalaf a Refeniw		**249,434**	**13,059**	**(7,014)**	**335**	**(124,630)**	**773**	**0**	**0**	**131,957**
Y GRONFA BENSIWN WRTH GEFN	**34**	**(55,186)**				**(37,964)**				**(93,150)**
Y GRONFA CYFLOG CYFARTAL WRTH GEFN	**28.7**	**(5,800)**								**(5,800)**
Derbynebau Cyfalaf a Ohiriwyd		39					(11)			28
CYFANSWM		**188,487**	**13,059**	**(7,014)**	**335**	**(162,594)**	**762**	**0**	**0**	**33,035**

28.1 **Cronfa Ailbrisio wrth gefn**

Mae'r Gronfa Ailbrisio wrth gefn yn cofnodi enillion ailbrisio sy'n gysylltiedig ag asedau unigol. Mae'r enillion ailbrisio yn adlewyrchu gwerth cyfredol dibrisio llai cost hanesyddol dibrisio. Balans agoriadol y Gronfa Ailbrisio wrth gefn ar 1 Ebrill 2007 roedd dim. Mae'r enillion ailbrisio yn cael ei glirio i ddim wrth gael gwared ar ased.

Bydd colledion ailbrisio yn cael eu cynnwys yn y Gronfa Ailbrisio wrth gefn pan fo enillion ailbrisio digonol yn berthnasol i ased penodol.

28.2 **Cyfrif Addasu Cyfalaf (CAA)**

Mae'r CAA yn cynnwys y cofnodion canlynol yn gysylltiedig â chyfrifo cyfalaf:

- Ailbrisio a cholledion diffygiol
- Amorteiddiad o gostau a ohiriwyd
- Dibrisiad costau hanesyddol asedau wrth gael gwared arnynt neu eu digomisiynu
- Derbyniadau cyfalaf cymwysedig ac a roddwyd i'r naill ochr
- Cyllido refeniw uniongyrchol o wariant cyfalaf
- Darpariaeth Refeniw i ad-dalu dyledion
- Grantiau a chyfraniadau cyfalaf
- Addasiadau cydadferol o'r Gronfa Ailbrisio wrth gefn

Mae'r rhestr a ganlyn yn dangos symudiad yn 2008/09 ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf:

	2008/09 **£'000**
Balans Agoriadol 1 Ebrill 2008	**206,469**
Dibrisiad a nam ar ddarpariaeth ar gyfer ad-dalu Dyledion Allanol	(128,111)
Gwariant refeniw wedi ei gyllido o Gyfalaf dan statud	(6,820)
Ariannol Cyfalaf:	
Derbynebau Cyfalaf	2,923
Cronfa Wrth Gefn Cyfalaf	1,646
Refeniw	150
Grantiau a chyfraniadau net a gafodd eu cynnwys	11,072
Asedau a drosglwyddwyd a ddilëwyd	(665)
Effaith net o gael gwared ar net	(845)
Balans Terfynol 31 Mawrth 2009	**85,819**

28.3 Cyfrif Addasu Cyfryngau Ariannol (FIAA)

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfryngau Ariannol (FIAA) yn cynnal y gwahaniaeth cronedig rhwng y costau ariannol sy'n cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant a'r costau ariannol cronedig yn unol â rheoliadau sydd angen eu cynnwys yng Nghronfa'r Cyngor a balans yr HRA yn unol â'r rheoliadau. Mae'r balans ar y FIAA yn cynrychioli'r hyn a ganlyn:

	2008/09 £'000	**2007/08 £'000**
Premiymau a gostyngiadau	777	667
Dyled benthyca ar gyfradd llog grisiog	157	158
Llog ar fenthyciadau bach	113	116
	1,047	**941**

28.4. Derbyniadau Cyfalaf Nas Defnyddiwyd

Mae'r rhain yn dderbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio eto ar gyfer mynd i wariant cyfalaf ychwanegol. Mae Deddf 1989 yn rhagnodi'r gyfran o gyfanswm y derbyniadau cyfalaf y gellir eu defnyddio i'r pwrpas hwn. Yn 2004/05 daeth neilltuo 75% o werthiannau Hawl i Brynu Tai yn ôl doethineb yr Awdurdod Lleol. Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi dewis peidio neilltuo Derbyniadau Cyfalaf Hawl i Brynu Tai. Dangosir dadansoddiad isod:

	Tai 2008/09 £'000	**Tai 2007/08 £'000**	**Gwasanaethau Eraill 2008/09 £'000**	**Gwasanaethau Eraill 2007/08 £'000**	**Cyfanswm 2008/09 £'000**	**Cyfanswm 2007/08 £'000**
Gweddill ar 31 Mawrth	3,155	3,432	3,305	2,372	6,460	5,804
Derbyniadau y Gellid eu Defnyddio	911	995	1,018	1,903	1,929	2,898
Derbyniadau a Gafodd eu Defnyddio	(1,870)	(1,272)	(1,054)	(970)	(2,924)	(2,242)
Arian Mewn Llaw 31 Mawrth	**2,196**	**3,155**	**3,269**	**3,305**	**5,465**	**6,460**

28.5 Cronfeydd Cyfalaf Wrth Gefn

Dangosir nawdd o £1.9m ar y Daflen Falans sy'n cynrychioli nawdd o gynlluniau cyfalaf a fydd yn datblygu yn 2009/10 a thu hwnt.

.

28.6 **Refeniw Wrth Gefn**

O fewn y fframwaith statudol a rheoliadol presennol, cyfrifoldeb Swyddog Adain151 yw cynghori'r awdurdod lleol am y lefelau o arian wrth gefn y dylid ei gadw a sicrhau bod protocolau clir ar gyfer eu sefydlu a'u defnyddio.

Yn unol â'r Fframwaith Cynllunio Busnes sefydledig, mae cronfeydd wrth gefn a balansau yn cael eu hadolygu'n ffurfiol unwaith y flwyddyn o leiaf ac yn cael eu hadolygu'n gyson gan y Swyddog Adain 151.

Mae Cronfeydd Refeniw a Balansau yn cael eu cadw ar gyfer pedwar prif bwrpas:

- Balans gweithredol i helpu lliniaru effaith llif arian anghyson ac osgoi benthyciadau dros dro diangen.
- Cynllun wrth gefn i liniaru effaith digwyddiadau annisgwyl.
- Cynllun wrth gefn i ddiogelu'r Awdurdod yn ariannol yn erbyn effaith argyfyngau.
- Modd o ychwanegu cronfeydd i fodloni atebolrwydd hysbys neu a ragwelwyd mewn ffordd sy'n cael ei chynllunio.

Mae ymrwymiad i wario'r Refeniw Wrth Gefn a gedwir gan ysgolion dan gynlluniau wedi'u dirprwyo ar y gwasanaeth Addysg.

28.7 **Cyfrif Ôl-dâl Cyflog Cyfartal**

Mae Cyfrif Ôl-dâl Cyflogau Cyfartal yn cael ei ddefnyddio i gadw swm sy'n cyfateb i'r Ôl-dâl a ohiriwyd o gael ei godi ar Gronfa'r Cyngor dan Reoliad 24a Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Ariannu Cyfalaf a Chyfrifo) (Cymru) 2003. Cofnod cyfrifo yw hyn ac nid yw'n cael ei gynrychioli gan arian.

29. **Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig**

Mae Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn symiau sy'n deillio o werthu asedau ac a fydd yn cael eu derbyn ar ffurf rhandaliadau dros gyfnodau cytunedig o amser. Y maent yn codi yn bennaf o forgeisi ar werthu tai cyngor, sydd yn rhan o'r morgeisi sydd wedi eu rhestru dan bennawd 'Dyledwyr Hirdymor'.

30. **Rhwymedigaethau Amodol**

Polisi Cydnabyddiaeth

Cydnabyddir bod Atebolrwydd Amodol yn rhwymedigaeth bosibl sy'n deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol ac y bydd yn cael ei gadarnhau gan un neu ragor o ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol, nad yw'r sefydliad yn gallu eu rheoli. Gellir hefyd eu cydnabod fel rhwymedigaeth bresennol sy'n deillio o ddigwyddiadau'r gorffennol ond nid yw'n cael ei gydnabod oherwydd nid yw'n debygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd i ddatrys y rhwymedigaeth, neu ni ellir mesur swm y rhwymedigaeth yn ddigon dibynadwy. Ar hyn o bryd nid oes unrhyw Rwymedigaethau Amodol i'w cydnabod.

31. **Ymrwymiadau i'r Dyfodol**

Buddsoddiadau

Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw ymrwymiadau i'r dyfodol ar fuddsoddiadau.

32. **Cronfeydd Ymddiriedolaeth**

1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn gweinyddu 24 o Gronfeydd Ymddiriedolaeth Addysg. Nid asedau'r Cyngor yw'r cronfeydd hyn ac felly, nid ydynt wedi eu cynnwys yn y Fantolen Gyfunol.

   Mae'r Cronfeydd Ymddiriedolaeth yn gweithredu ar gyfer amrywiaeth o achosion o gronfeydd gwobrau ysgol i gynnal a chadw mannau chwarae i blant. Mae pob un yn cynnwys swm gweddol fechan o arian a geir yn bennaf gan unigolion ac yn cael ei fuddsoddi er mwyn darparu incwm blynyddol.

   Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2009 yn £93,713 a'r incwm am y flwyddyn oedd £8,054. (Roedd balansau'r Gronfa ar 31 Mawrth 2008 yn £83,897 a'r incwm am y flwyddyn 2007/08 oedd £8,761).

2. Ar ben hynny, mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm. Mae'r cynllun hwn yn darparu incwm sydd i'w ddefnyddio i bwrpasau elusennol, addysgol, adloniadol a chymdeithasol yn ôl doethineb y Cyngor. Nid ased y Cyngor mo'r Gronfa ac felly ni chafodd ei chynnwys gyda'r Fantolen. Mae copi o gyfrif incwm a gwariant y Gronfa, a'i mantolen, i'w gweld ar dudalen 95.

3. Yn 2007/08, sefydlwyd Cronfa Ymddiriedolaeth newydd er lles disgyblion ysgol Llanrwst ar gyfer addysg ategol. Gellir cael manylion am gyfrif incwm a gwariant a thaflen falans Ymddiriedolaeth Addysg Llanrwst ar dudalennau 98 i 99.

33. **Yr Ewro**

Mae'r Awdurdod yn monitro'r sefyllfa ynghylch cyflwyno'r Ewro, ond hyd yma, nid yw wedi gwneud unrhyw ymrwymiadau nac wedi gorfod talu unrhyw gostau yn ei gylch.

34. Pensiynau

34.1 Bod yn aelod o gynlluniau pensiwn

Mae'r Cyngor yn gweithredu cynllun buddion diffiniedig wedi'i ariannu i'w staff (ac eithrio athrawon) dan Ddeddf Budd-dal Ymddeol 1972, ac mae'n ddarostyngedig i Reoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Buddion, Aelodaeth a Chyfraniadau) 2007 a Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Gweinyddiaeth) 2008. Mae Ychwanegir at y cynllun hefyd gan amddiffyniadau yn Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Darpariaethau Trosiannol) 2008. Cyngor Gwynedd sy'n rheoli'r cynllun ar y Cyngor. Mae gweithwyr y cyn awdurdodau a ymddeolodd adeg ad-drefnu llywodraeth leol, yn perthyn i'w cynlluniau perthnasol ar gyfer y cynghorau hynny.

Mae copïau o gyfrifon Cronfa Bensiwn Gwynedd i'w cael trwy wneud cais amdanynt i'r Trysorydd, Cyngor Gwynedd, Stryd y Jêl, Caernarfon, LL55 1SH.

34.2 Staff Dysgu

Yr Adran Addysg a Sgiliau sy'n gweinyddu'r Cynllun Pensiwn Athrawon yn genedlaethol. Dan FRS 17 mae'n cael ei ystyried yn gynllun lled gyfrannol ac nid oes angen datgelu asedau na rhwymedigaethau, oherwydd mae'r gost bresennol yn cyfateb i gyfraniadau sy'n daladwy ar gyfer y flwyddyn.
Roedd cyfraniad y cyflogwr yn £4.0 miliwn yn 2008-09, sy'n 14.1% o gyflogau pensiynadwy (£3.9 miliwn yn 2007/08 sy'n 14.1% o gyflog pensiynadwy).

34.3 Cymryd rhan mewn cynlluniau eraill

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn gyfrifol am gostau blynyddoedd a ychwanegwyd i rai cyn weithwyr y ddau awdurdod a ragflaenodd y Cyngor presennol ac sy'n aelodau o Gynllun Pensiwn Clwyd. Nid yw'r buddion hyn yn cael eu hariannu , felly nid oes unrhyw asedau i'w priodoli i Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'r rhwymedigaethau wedi'u cynnwys yng nghyfanswm y rhwymedigaethau sydd i'w priodoli i'r gronfa pensiwn.

Yn seiliedig ar y tybiaethau uchod, gwerth presennol y rhwymedigaethau ar 31 Mawrth yw £6.9 miliwn (£8.0m ar 31 March 2008).

34.4 Prisiadau'r Actiwari

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn darparu pensiynau a buddion ymddeol eraill i weithwyr yn seiliedig ar eu cyflogau terfynol. Mae cost flynyddol ariannu'r pensiynau hyn yn seiliedig ar brisiadau bob tair blynedd yr Actiwari. Ariennir y gost gan gyfraniadau'r Cyngor a'i staff.

Gwnaethpwyd y prisiad llawn diweddaraf ar 31 Mawrth 2008. Cyfradd cyfraniadau gweithwyr y Cyngor ar gyfer 2008/09 oedd 20.1%. Y gyfradd ar gyfer 2009/10 ydi 20.1%.

34.5 Talu i'r Gronfa

Mae'r pensiynau dewisol y mae'r Cyngor yn talu amdanynt wedi cael eu cynnwys yng nghyfanswm rhwymedigaethau'r cronfeydd pensiwn. Mae manylion y cyfraniadau ar gyfer rhwymedigaethau nad ydynt yn cael eu hariannu yn y Cyfrif Incwm a Gwariant.

34.6 Newidiadau i SORP 2008

Dan Sorp 2008, mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r newid i FRS 17. O ganlyniad i hynny mae'r gwarannau a ddyfynnwyd sy'n cael eu cadw bellach yn cael eu prisio yn ôl y pris cynnig yn hytrach na phris canolig y farchnad. Penderfynodd gweinyddwyr y cynllun nad yw'r newid mewn gwerth yn berthnasol.

34.7 Trafodion yn gysylltiedig â buddion pensiynau

Cydnabyddir costau buddion pensiynau yng Nghost Net Gwasanaethau pan fyddant yn cael eu hennill yn hytrach na phan fydd y buddion yn cael eu talu fel pensiynau. Ond mae'r gost yn erbyn Treth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian i'w dalu ac felly mae gwir gost y pensiynau'n cael ei wrthdroi yn y Datganiad symudiadau ym malans y Gronfa Gyffredinol. Gwnaed y trafodion a ganlyn yn y Cyfrif Incwm a Gwariant a Datganiad Symudiadau ym malans y Gronfa Gyffredinol yn ystod y flwyddyn. Mae'r tablau'n cynnwys Cronfeydd Clwyd a Gwynedd sy'n berthnasol i Gonwy:

Symudiadau'r Gronfa Wrth Gefn Pensiynau	**2008/09** **£'000**	**2007/08** **£'000**
Cyfrif Incwm a Gwariant		
- Cost net y gwasanaethau		
Cost bresennol y gwasanaeth	(7,182)	(10,092)
Cost y gwasanaeth yn y gorffennol	(3,051)	(135)
Setliadau a Chwtogiadau	1,049	(318)
-Gwariant Gweithredol Net		
Llog	(19,702)	(16,394)
Elw a ddisgwylir ar asedau'r cynllun	16,876	16,337
Newid net i'r Cyfrif Incwm a Gwariant	(12,010)	(10,602)
Datganiad Symudiad Balans y Gronfa Gyffredinol		
Gwrthdroi newidiadau net yn unol â FRS 17	12,010	10,602
Gwir swm a godwyd - cyfraniadau gweithwyr	12,852	12,922

Cafodd colledion yr Actiwari o £38.9 miliwn (enillion 2007 yn £20.9 miliwn) eu cynnwys yn Y Datganiad o Gyfanswm yr Enillion a Cholledion Cydnabyddedig. Cydnabuwyd y gost gronnol y golled o £42.8 miliwn.

34.8 Cysoni gwerth presennol rhwymedigaethau'r cynllun

Rhwymedigaethau	2008/09 £'000	2007/08 £'000
1 Ebrill	288,236	302,386
Cost bresennol y gwasanaeth	7,182	10,092
Llog	19,702	16,394
Cyfraniadau aelodau	3,483	3,328
Enillion / Colledion Actiwari	(26,974)	(34,600)
Cost y gwasanaeth yn y gorffennol	3,051	135
Cwtogiadau	346	318
Amcangyfrif o fuddion heb eu hariannu	(1,457)	(1,432)
Amcangyfrif o'r buddion a dalwyd	(7,628)	(8,385)
Rhwymedigaethau a ryddhawyd	(7,089)	0
31 Mawrth	278,852	288,236

34.9 Cysoni gwerth teg asedau'r cynllun

Asedau	2008/09 £'000	2007/08 £'000
1 Ebrill	233,052	224,255
Yr elw disgwyliedig ar asedau	16,876	16,336
Cyfraniadau aelodau	3,483	3,328
Cyfraniadau cyflogwyr	12,623	11,423
Cyfraniadau ar gyfer Buddion heb eu Hariannu	349	1,432
Enillion / Colledion Actiwari	(65,902)	(13,637)
Buddion heb eu hariannu a dalwyd	(1,457)	(1,432)
Buddion a dalwyd	(7,628)	(8,385)
Asedau a ryddhawyd	(5,694)	0
Addasu'r balans	0	(268)
31 Mawrth	185,702	233,052

34.10 Hanes y Cynllun

Diwedd y Flwyddyn	31/03/09	31/03/08	31/03/07	31/03/06	31/03/05
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedau	185,702	233,052	224,255	202,590	157,010
Rhwymedigaethau	278,852	288,236	302,722	299,378	246,236
Diffyg	(93,150)	(55,186)	(78,467)	(96,788)	(89,226)
Y gwahaniaeth rhwng gwir enillion/colledion ar asedau a'r hyn a ddisgwyliwyd	(36.08)%	(5.85)%	0.08%	13.52%	3.3%
Enillion / colledion a gafwyd ar rwymedigaethau	(0.011)%	(5.91)%	(0.15)%	(0.22)%	(0.03)%

O gyfanswm y rhwymedigaethau, mae £19.3m (£20.8m yn 2007/08) heb ei ariannu a £259.6m (£267.5m yn 2007/08) wedi ei ariannu.

34.11 Mae'r prif dybiaethau a ddefnyddiwyd gan yr actiwari fel a ganlyn:

	2008/09	**2007/08**
Cynnydd mewn prisiau	3.1%	3.6%
Cynnydd mewn cyflogau	4.6%	5.1%
Cynnydd mewn pensiynau	3.1%	3.6%
Elw disgwyliedig ar asedau	6.5%	7.2%
Cyfradd y Disgownt	6.9%	6.9%
Dewis newid pensiwn blynyddol i lwmp swm	50%	50%
Cyfradd elw ar asedau		
Ecwiti	7%	7.7%
Bondiau	5.4%	5.7%
Eiddo	4.9%	5.7%
Arian Parod	4%	4.8%

Disgwyliad oes yn 65 oed mewn blynyddoedd	Dynion	Merched
Pensiynwyr presennol	19.6	22.5
Pensiynwyr y Dyfodol	20.7	23.6

Ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2008/09 mae cyfradd yn seiliedig ar y raddfa adenillion cyfredol ar fond corfforaethol o ansawdd uchel o arian cyfredol cyfatebol ac atebolrwydd cynlluniau.

Mae'r Actiwarïaid wedi cymryd y bydd 50% o aelodau'r gronfa bensiwn yn cyfnewid rhan o'u pensiwn o arian rhydd rhag treth ychwanegol ar eu hymddeoliad.

34.12 Gwerth Asedau

Dosbarthwyd asedau'r cynllun fel a ganlyn:

2008/09					**2007/08**				
Ecwiti £'000	**Bondiau £'000**	**Eiddo £'000**	**Arian £'000**	**Cyfanswm £'000**	**Ecwiti £'000**	**Bondiau £'000**	**Eiddo £'000**	**Arian £'000**	**Cyfanswm £'000**
136,144	26,109	14,919	8,530	185,702	173,820	33,715	20,116	5,400	233,051

35. **<u>Natur a Maint y Risgiau a Ddaw o Offerynnau Ariannol</u>**

35.1 **<u>Risgiau Allweddol</u>**

Mae gweithgareddau'r Cyngor yn arwain at amryw o risgiau ariannol, a'r risgiau allweddol yw:

Risg credyd – y posibilrwydd y bydd partïon eraill yn methu â thalu'r symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor;

Risg Diddymu – y posibilrwydd na fydd cyllid ar gael gan y Cyngor i fodloni ei ymrwymiadau i wneud taliadau;

Risg ail gyllido – y posibilrwydd y bydd y Cyngor angen adnewyddu offeryn ariannol wedi iddo aeddfedu, ar gyfradd llog neu amodau anfanteisiol;

Risg Marchnad – y posibilrwydd y bydd colled ariannol i'r Cyngor o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau, fel newidiadau mewn cyfraddau llog;

Trefnau Cyffredinol ar gyfer Rheoli Risg

Mae trefnau rheoli risg cyffredinol y Cyngor yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy'r marchnadoedd ariannol, a gweithredu amodau i leihau'r risgiau hyn. Mae'r trefnau ar gyfer rheoli risg wedi'u nodi mewn fframwaith cyfreithiol a nodwyd yn Neddf Llywodraeth Leol 2003 a'r rheoliadau cysylltiol. Mae'r rhain yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor gydymffurfio â Chod Darbodus CIPFA, Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Cod Ymarfer Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Canllawiau Buddsoddi a gyflwynwyd trwy'r Ddeddf. Yn gyffredinol, mae'r trefnau hyn yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor reoli risg yn y ffyrdd canlynol:

- Trwy fabwysiadu gofynion y Cod Ymarfer yn ffurfiol
- Trwy gymeradwyo'r dangosyddion darbodus bob blwyddyn, ymlaen llaw ar gyfer y tair blynedd ganlynol
- Trwy gymeradwyo strategaeth fuddsoddi ar gyfer y flwyddyn ganlynol gan nodi'r meini prawf ar gyfer buddsoddi a dewis y cymheiriaid buddsoddi gan gydymffurfio â Chanllawiau'r Llywodraeth.

35.2 **<u>Perygl Risg Credyd</u>**

Mae risg credyd yn deillio o arian a dalwyd i fanciau a sefydliadau ariannol, yn ogystal â thrafodion credyd i gwsmeriaid y Cyngor.

Lleihawyd y risg trwy'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, sy'n mynnu nad yw arian yn cael ei fuddsoddi mewn sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn ateb naill ai lleiafswm meini prawf credyd a nodwyd, yn unol â Fitch, Moody's and Standard & Poor's Ratings Services neu fod rhaid i gymdeithasau adeiladu fod a thros £500m o asedau. Mae'r Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, hefyd yn gosod uchafswm a therfynau amser i fuddsoddi gyda sefydliad ariannol ym mhob categori. Nid yw arian yn cael ei fuddsoddi mewn banciau na sefydliadau ariannol oni bai eu bod yn ateb y lleiafswm gofynion buddsoddi a nodwyd uchod.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn crynhoi'r perygl mwyaf posibl i'r Awdurdod oherwydd risg credyd, yn seiliedig ar brofiad diffygdalu a'r methiant i gasglu dyledion yn ystod y pum mlynedd ariannol ddiwethaf, sydd wedi'u haddasu i adlewyrchu amodau presennol y farchnad.

		Y Swm ar 31 Mawrth 2009 £'000	Profiad Hanesyddol o Ddiffyg %	Addasu ar gyfer sefyllfa'r farchnad ar 31 Mawrth 2009 %	Amcangyfrif o'r Uchafswm Risg Diffyg a methu â chasglu £'000
Buddsoddi mewn banciau a sefydliadau ariannol a aseswyd	-Aaa	0	0.00	0.00	0
	-Aa	9,513	0.00	0.00	0
	-A	16,970	0.18	0.18	31
Cymdeithasau adeiladu gyda thros £1bn o asedau		5,000	0.18	0.18	9
Cymdeithasau adeiladu gyda thros £500m		4,000	0.18	0.18	7
Dyledwyr Masnochol		6,099	3.67	3.67	224

Ni thorrwyd meini prawf cymheiriaid y Cyngor yn ystod y cyfnod rhoi gwybod ac nid yw'r Cyngor yn disgwyl dioddef unrhyw golled oherwydd diffyg perfformiad unrhyw un o'i gymheiriaid mewn perthynas ag arian a bondiau.
Er bod yr argyfwng credyd presennol yn y marchnadoedd rhyngwladol wedi codi'r posibilrwydd cyffredinol o ddiffygdalu, mae'r Cyngor yn parhau i sefydlu meini prawf credyd caeth ar gyfer cymheiriaid buddsoddi.
Mae'r Cyngor hefyd yn defnyddio sefydliadau heb gyfradd statws credyd (er enghraifft, is-gwmnïau cymdeithasau adeiladu neu fanciau llai pan mae gan y sefydliad rhiant gyfradd foddhaol). Yn yr amgylchiadau hyn mae'r buddsoddiadau wedi'u nodi fel cymheiriaid eraill.

Gellir dadansoddi dyledwyr masnach y Cyngor, yn ôl oed fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2009 £'000	**31 Mawrth 2008 £'000**
Llai na thri mis	5,049	4,678
Tri i chwe mis	120	102
Chwe mis i flwyddyn	186	268
Mwy na blwyddyn	744	665
Cyfanswm	6,099	5,713

35.3 **Risg Diddymu**

Mae'r Cyngor yn rheoli ei sefyllfa ddiddymu gyda'r trefnau rheoli risg uchod (sefydlu a chymeradwyo dangosyddion darbodus a chymeradwyo adroddiadau strategaeth trysorlys a buddsoddi), yn ogystal â thrwy system reoli llif arian gynhwysfawr, fel sy'n ofynnol gan y Cod Ymarfer. Nod hyn yw sicrhau bod arian ar gael pan fydd ei angen.

Mae gan y Cyngor fynediad parod at fenthyciadau o'r Marchnadoedd Arian ar gyfer unrhyw arian sydd ei angen o ddydd i ddydd, ac er bod y PWLB yn rhoi mynediad at gyllid tymor hir, mae hefyd yn gweithredu fel benthyciwr fel y gobaith olaf i

gynghorau (er na fydd yn rhoi arian i gynghorau sy'n gweithredu yn anghyfreithlon). Mae'n rhaid i'r Cyngor hefyd ddarparu cyllideb gytbwys yn unol â Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, sy'n sicrhau bod digon o arian ar gael ar gyfer gwariant blynyddol. Felly, nid oes unrhyw risg sylweddol na fydd yn gallu cael arian i ddiwallu ei ymrwymiadau dan offerynnau ariannol.

35.4 **Risg Ail Gyllido ac Aeddfedrwydd**

Mae gan y Cyngor bortffolio dyledion a buddsoddiadau sylweddol. Er bod y trefnau llif arian uchod yn cael eu hystyried yn erbyn y trefnau risg ail gyllido, mae'r risg tymor hir i'r Cyngor yn ymwneud â rheoli'r perygl o ddisodli offerynnau ariannol wrth iddynt aeddfedu. Mae'r risg yn ymwneud ag atebolrwydd ariannol tymor hir sy'n aeddfedu ac asedau ariannol tymor hir.
Y terfynau dangosyddion darbodus a gymeradwywyd ar gyfer strwythur aeddfedu dyledion a'r cyfyngiadau a roddwyd ar fuddsoddiadau am gyfnod hirach na blwyddyn yw'r paramedrau allweddol sy'n cael eu defnyddio i fynd i'r afael â'r risg hon. Mae strategaethau trysorlys a buddsoddiadau cymeradwy'r Cyngor yn mynd i'r afael â'r prif risgiau ac mae'r tîm trysorlys canolog yn mynd i'r afael â'r risgiau gweithredol o fewn y paramedrau a gymeradwywyd. Mae hyn yn cynnwys:

- monitro proffil aeddfedrwydd atebolrwydd ariannol a diwygio'r proffil naill ai trwy fenthyciadau newydd neu aildrefnu'r ddyled bresennol;

- monitro proffil aeddfedrwydd y buddsoddiadau i wneud yn siŵr bod digon o hylifedd ar gael ar gyfer anghenion llif arian y Cyngor o ddydd i ddydd, a bod taeniad y buddsoddiadau tymor hir yn rhoi sefydlogrwydd ac enillion o ran yr anghenion llif arian tymor hir.

Er mwyn adlewyrchu gwerth amorteiddio Atebolrwydd Ariannol Tymor Hir: mae'r llog cronedig ar fenthyciadau, newidiadau llog ar gyfer benthyciad llog grisiog ac addasiadau benthyciadau sy'n addasu ar gyfer premiwm a disgownt wedi'u cynnwys. Mae'r tabl isod yn dangos symiau'r addasiadau hyn.

	2008/09 £'000	**2007/08 £'000**
Atebolrwydd Ariannol Tymor Hir: Benthyg	114,397	142,593
Llai Croniad Llog PWLB	(761)	(1,073)
Croniad Llog Benthyciadau Marchnad	(151)	(159)
Newid yng nghyfradd llog effeithiol y Benthyciad Grisiog	(157)	(158)
Newid disgownt y benthyciad a addaswyd	(270)	(15)
Ychwanegu newid Premiwm i'r benthyciad a addaswyd	816	16
Dyled Tymor Hir sy'n Ddyledus	**113,874**	**141,204**

Mae'r ddyled Tymor Hir sy'n ddyledus wedi'i dadansoddi isod:

Ffynhonnell y Benthyciad	**Ystod Cyfradd Llog 2008/09 %**	**Balans sy'n ddyledus 31 Mawrth 2009 £'000**	**Balans sy'n ddyledus 31 Mawrth 2008 £'000**
Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	0.92–9.5	82,874	110,204
Europaische Hypo Bank	4.32-4.625	21,000	21,000
Banc Barclays	4.90-4.95	10,000	10,000
Cyfanswm		**113,874**	**141,204**

Proffil Aeddfedrwydd	31 Mawrth 2009 £’000	31 Mawrth 2008 £’000
Llai na blwyddyn	18,005	0
Rhwng 1 – 2 flynedd	0	0
Rhwng 2 – 5 mlynedd	0	0
Rhwng 5 – 10 mlynedd	0	0
Dros 10 mlynedd	95,869	141,204
Cyfanswm	**113,874**	**141,204**

Datganiad gwerth teg Benthyca Tymor Hir:

	31 Mawrth 2009		31 Mawrth 2008	
	Swm i’w Gario £’000	Gwerth Teg £’000	Swm i’w Gario £’000	Gwerth Teg £’000
Dyled PWLB	82,874	109,734	110,204	149,790
Dyled nad yw’n berthnasol i PWLB	31,000	34,452	31,000	35,478

Mae’r swm i’w gario fel y nodwyd yn y Fantolen, gan gynrychioli gwir ddyled yr Awdurdod o ran y ddyled sy’n ddyledus, a llog ac addasiadau eraill fel y nodwyd uchod. Penderfynwyd ar werth teg yr atebolrwydd ariannol trwy gyfeirio at reolau adbrynu’r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) a chyfraddau adbrynu cyfredol PWLB ar ddyddiad pob mantolen, a chynnwys y llog cronedig. Cyfrifwyd gwerth teg y ddyled nad yw’n ddyled PWLB hefyd trwy ddefnyddio’r un drefn a chyfraddau llog ac mae hyn yn rhoi amcan da ar gyfer gwerth teg yr offerynnau hyn.

Yn ystod 2008/09 aildrefnwyd benthyciadau neu eu had-dalu i swm o £47.3m gyda’r PWLB. Arweiniodd hyn at gostau o £8.3m a gostyngiadau o £279mil. Mae hyn yn cynnwys ad-dalu’r ddyled sy’n ymwneud â’r Trosglwyddiad Stoc Tai, sef premiwm net o £7.3m.

Mae'r holl fuddsoddiadau isod, ar wahân i'r ddyledeb, yn fuddsoddiadau a gymeradwywyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 ac yn cydymffurfio â Chanllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cynulliad Cymru a gyhoeddwyd ar 1 Ebrill 2004. Mae'r buddsoddiadau gyda'r sefydliadau canlynol: -

	31 Mawrth 2009 **£'000**	**31 Mawrth 2008** **£'000**
Tymor Hir		
Dyledeb ADC	0	70
3½% Stoc Rhyfel	1	1
Cymdeithas Adeiladu Chelsea	1,051	2,262
Banc Barclays	0	4,029
Is gyfanswm	1,052	6,362
Tymor Byr		
Sefydliadau Ariannol a aseswyd	26,812	40,491
Cymdeithasau adeiladu gyda thros £500 miliwn o asedau	8,091	0
Cyfanswm	**35,955**	**46,853**

Mae dadansoddiad aeddfedrwydd asedau ariannol fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2009 £'000	**31 Mawrth 2008 £'000**
Llai na blwyddyn	34,903	42,823
Rhwng un flwyddyn a dwy flynedd	1,051	0
Rhwng dwy a thair blynedd	0	0
Mwy na tair blynedd	1	4,030
Cyfanswm	**35,955**	**46,853**

Bydd pob eitem fasnach ac eitemau eraill (wedi'u nodi yn dechnegol fel offerynnau ariannol) sy'n daladwy yn cael eu talu mewn llai na blwyddyn ac nid ydynt yn cael eu dangos yn y tabl uchod.

Er mwyn nodi gwerth amorteiddio'r buddsoddiad, mae'r llog cronedig wedi'i gynnwys fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2009 £'000s	**31 Mawrth 2008 £'000s**
Buddsoddiadau Tymor Hir	51	290
Buddsoddiadau Tymor Byr	420	670
	471	**960**

35.5 **Risg Marchnad**

35.5.1 **Risg Cyfradd Llog** – Mae'r Cyngor yn agored i newidiadau mewn cyfraddau llog ar fenthyciadau a buddsoddiadau. Mae newidiadau cyfraddau llog yn cael effaith gymhleth ar y Cyngor, yn dibynnu ar sut y mae cyfraddau llog amrywiol a sefydlog yn symud yn ystod cyfnodau ariannol. Er enghraifft, byddai cynnydd mewn cyfraddau llog amrywiol a sefydlog yn cael yr effaith ganlynol:

- benthyg ar gyfraddau amrywiol – bydd y llog ar y Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi;
- benthyg ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y benthyciad yn syrthio;
- buddsoddiadau ar gyfraddau amrywiol – bydd yr incwm llog sy'n cael ei dalu i'r Cyfrif Incwm a Gwariant yn codi; a
- buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau yn syrthio.
- Byddai effaith bras gostyngiad o 1% mewn cyfraddau llog fel uchod ond gyda'r symudiadau i'r gwrthwyneb.

35.5.2 **Risg Pris** - Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn cyfranddaliadau ecwiti neu fondiau y gellir eu marchnata felly nid oes risg y bydd buddsoddiadau yn colli gwerth oherwydd cwymp ym mhrisiau'r farchnad stoc.

35.5.3 **Risg Cyfnewidfa Dramor** – Nid oes gan y Cyngor unrhyw asedau ariannol neu atebolrwydd mewn arian tramor. Felly, nid oes unrhyw berygl o golli arian oherwydd newidiadau mewn cyfraddau newid arian tramor.

35.5.4 Mae adnoddau hylifol yn cynnwys buddsoddiadau.

Nodiadau ar y Datganiad Ynglŷn â Llif Arian

36. Cysoni i'r Cyfrif Incwm a Gwariant

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Mewnlif Arian Net Gweithgareddau Refeniw	(42,410)	(21,013)
SYMUDIAD NAD YW'N YMWNEUD AG ARIAN AR Y CYFRIF REFENIW		
Gostyngiad/(Cynnydd) mewn Stoc	215	(19)
Gostyngiad/(Cynnydd) yn y Dyledwyr	(4,291)	372
Gostyngiad/(Cynnydd) yn y Taliadau Ymlaen Llaw	1,210	(659)
Cynnydd/(Gostyngiad) yn y Credydwyr	(184)	(2,261)
Cynnydd/(Gostyngiad) yn y Derbynebau Ymlaen Llaw	(200)	1,334
Dibrisiad / Amhariad	159,431	22,485
Grantiau'r Llywodraeth a Ohiriwyd/Dim grantiau gwario gwerth ychwanegol 'i'w gwario	(6,939)	(4,742)
Costau a ohiriwyd	2,694	1,242
Cymhwysiad Pensiwn FRS 17	2,826	57
Cyfraniad i'r/(o'r) ddarpariaeth	70	1,214
Cyfraniad i'r/(o'r) ddarpariaeth dyledion gwael	40	50
(Ennill)/colli gwerthu asedau sefydlog	(762)	(165)
Cymhwysiad PFI	(1,335)	(1,335)
Cymhwysiad eitemau heb fod yn rhai refeniw	493	992
Gwariant o ddarpariaethau	2,295	1,278
Arall	34	(10)
EITEMAU A DDOSBARTHWYD AR WAHÂN YN Y DATGANIAD LLIF ARIAN		
Llog a Dalwyd	6,984	7,695
Llog a Dderbyniwyd	(3,306)	(3,222)
DIFFYG AR Y CYFRIF REFENIW	**116,865**	**3,293**

37. Cysoni Symudiad Arian a Phethau Cyfwerth ag Arian

	Y Gweddill Ar 31 Mawrth 2009 £'000	Y Gweddill Ar 31 Mawrth 2008 £'000	Symudiadau yn ystod y Flwyddyn £'000
Gorddrafft Banc	(3,408)	(3,057)	(351)
Arian mewn llawn	479	341	138
Cynnydd mewn Arian a Phethau Cyfwerth ag arian	**(2,929)**	**(2,716)**	**(213)**

38. Digwyddiadau ar ôl y Fantolen

Dim newid perthnasol.

39. **Grantiau'r Llywodraeth**

Derbyniodd yr Awdurdod £111.3m o Grant Cynnal Refeniw o Gynulliad Cymru ar gyfer 2008/09 (2007/08 - £109.7m).
Dyma'r grantiau mawr penodol a dderbyniwyd:

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Refeniw		
Llywodraeth Cynulliad Cymru Government:		
Cronfa Gwella Ysgolion 2008-09	832	884
Taliadau Gostyngol	2,564	2,192
Cymorth – Cronfa Cefnogi Plant a Phobl Ifanc	1,591	1,809
Grant Amddifadedd	174	174
Codi Tâl Tecach (Gwasanaethau Cymdeithasol)	623	572
Grant Refeniw Dechrau'n Deg	846	1,646
Gweithredu Strategaeth Pobl Hŷn	113	113
LABGI	74	685
Gwasanaethau Cludiant Lleol	412	478
Grant Strategaeth Anabledd Meddyliol	1,795	1,685
Cynllun Grant Gofalwyr Iechyd Meddwl	192	192
Cronfa Datblygu Rheoli Perfformiad	216	235
Grant Cymell Perfformiad /Grant Cytundeb Gwell Improvement Agreement Grant	1,189	1,201
Cynllun Ariannu Preifat	5,685	5,841
Darpariaeth Ôl 16 oed mewn Ysgolion	4,338	4,283
Grant Arbennig I Ysgolion	342	347
Rhaglen Datblygu Gweithwyr Gofal Cymdeithasol	348	355
Cefnogi Pobl	6,659	6,177
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	1,197	1,362
Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid	494	481
DWP – Grant Budd-daliadau Tai	33,561	29,985
Is-gyfanswm	**63,245**	**60,697**
Cyfalaf		
Llywodraeth Cynulliad Cymru:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,234	2,239
Blynyddoedd Cynnar	0	175
Grant Gwella Adeiladau Ysgolion	6,026	3,128
Lwfansau Atgyweiriadau Mawr	1,289	2,600
Cynllun Nofio am Ddim	0	200
Grant Cyfalaf Penodol	500	650
Tir Halogedig	0	112
Pecyn Conwy (Cynlluniau Cludiant)	1,880	176
Grant Cynnal Ffyrdd Lleol	659	656
Dechrau'n Deg	234	149
Offer Teleofal	285	0
Cynlluniau lliniaru llifogydd	662	1,323
Cynllun Compostio	492	830
Grant Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	508	0
Gwella Strydwedd	568	265
Y Gwasanaeth Ieuenctid	113	0
Eraill		
SPORTLOT	0	1,394
Cronfa Treftadaeth y Loteri	90	337
Cymal	100	117
Cronfa Adfywio Lleol	15	176
ERDF/FIFG	1,436	353
Is-gyfanswm	**17,091**	**14,880**

CYFRIF REFENIW TAI
INCWM A GWARIANT

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Incwm		
Rhent anheddau	(5,233)	(11,285)
Rhent heblaw anheddau	(110)	(218)
Tal am wasanaethau a chyfleusterau	(35)	(38)
Gwariant		
Atgyweirio a chynnal a chadw	1,344	2.749
Goruchwylio a Rheoli	1,345	2,358
Rhenti, Trethi a Thaliadau eraill	243	486
Cyfrif Refeniw Tai – sybsidi'n daladwy	1,321	2,414
Dibrisiant ac amhariad asedau sefydlog	7,239	10,786
Grantiau'r Llywodraeth a ryddhawyd	(1,209)	(2,702)
Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud	1,444	35
Costau Rheoli Dyledion	16	33
Cynnydd yn narpariaeth dyled wael	0	50
Eitem Eithriadol (Nodyn 1)	112,754	0
Cost net Gwasanaethau CRT fel y cafodd ei chynnwys yng Nghyfrif Incwm a Gwariant yr Awdurdod Cyfan	**119,119**	**4,668**
Cost net Gwasanaethau CRT fel yng Nghyfrif Incwm a Gwariant yr Awdurdod	**119,119**	**4,668**
Elw o werthu asedau sefydlog y CRT	(696)	0
Llog sy'n daladwy a thaliadau tebyg	690	1,466
Amorteiddiad o premiymau a disgowntiau	163	0
Incwm buddsoddi CRT gan gynnwys llog morgeisi a llog ar falansau arian tybiannol	(51)	(111)
Diffyg ar Wasanaethau CRT am y flwyddyn	**119,225**	**6,023**

Datganiad ar Symudiadau Balans y Cyfrif Refeniw Tai

	2008/09 £'000	2007/08 £'000
Ddiffyg am y flwyddyn ar gyfrif Incwm a Gwariant y CRT	119,225	6,023
Y swm ychwanegol Net y mae'n ofynnol ei ddebydu neu (gredydu) i falans y CRT am y flwyddyn	(117,273)	(6,443)
(Cynnydd) neu Ostyngiad ym Malans y Cyfrif Refeniw Tai	**1,952**	**(420)**
Gweddill y Cyfrif Refeniw Tai a ddygwyd ymlaen	(2,141)	(1,721)
Gweddill y Cyfrif Refeniw Tai a ddygwyd ymlaen	(189)	(2,141)

Nodyn ar y Datganiad o Symudiad ar falans yr HRA

	2008/09 £'000		2007/08 £'000	
Eitemau a gafodd eu cynnwys yng Nghyfrif Incwm a Gwariant y CRT ond a eithriwyd o'r symudiad ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai am y flwyddyn				
Dyled a ad-dalwyd gan LICC ar ôl Trosglwyddo Stoc	25,799			
Y gwahaniaeth rhwng symiau incwm a gwariant ar gyfer amorteiddiad premiymau a gostyngiadau a'r gost ar gyfer y flwyddyn a bennwyd gyda statud	(23)		(3)	
Y gwahaniaeth rhwng unrhyw eitem arall o incwm a gwariant a bennwyd yn unol â'r SORP ac a bennwyd yn unol â gofynion statudol CRT (benthyciadau grisiog)	0		(15)	
Dibrisiad ac amhariad ar asedau sefydlog	(145,792)		(10,786)	
Elw o werthu asedau sefydlog CRT	696		0	
Amorteiddiad Grantiau'r Llywodraeth a ohiriwyd sy'n cyfateb i ddibrisiad ac amhariad	1,209		2,702	
Y symiau a ystyriwyd fel gwariant refeniw yn unol â SORP ond sydd yn dod dan ddosbarthiad gwariant cyfalaf yn ôl statud (h.y. Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud)	(1,444)		(35)	
Costau Net ar gyfer budd-daliadau ymddeoliad yn unol â FRS 17	(142)	**(119,697)**	(345)	**(8,482)**
Eitemau na chafodd eu cynnwys yng Nghyfrif Incwm a Gwariant y CRT ond a eithriwyd o'r symudiad ar Falans y Cyfrif Refeniw Tai am y flwyddyn				
Darpariaeth Refeniw	103		585	
Gwariant Cyfalaf a gyllidwyd gan y CRT	150		1,075	
Cyfraniad Cyflogwr i Gronfeydd Pensiwn Gwynedd a Sir Fflint a budd-daliadau ymddeoliad a delir yn uniongyrchol i bensiynwyr	2,003		379	
Cyfraniad i gronfa wrth gefn	168	**2,424**	0	**2,039**
Y swm ychwanegol Net y mae'n ofynnol ei ddebydu neu (gredydu) i falans y Cyfrif Refeniw Tai am y flwyddyn.		**(117,273)**		**(6,443)**

NODIADAU AR Y CYFRIF REFENIW TAI

H.1. Gweithgarwch a ddaeth i ben: Eitem Eithriadol

Mae cyfrifon 2008/09 a'r nodiadau cysylltiedig yn cynnwys trafodion a chofnodion hyd at ddyddiad trosglwyddo'r Stoc Tai.

Trosglwyddo Stoc Tai'r Cyngor

Mae Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi penderfynu y dylai holl anheddau Cyngor yng Nghymru gyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru erbyn 2012. Yn 2006/07, cynhaliwyd arolwg diweddar o gyflwr stoc gan edrych ar ein stoc yn fanylach. Amcangyfrifid y byddai'n costio £58m i'r Cyngor hyd at 2011/12 a chyfanswm o £237 miliwn dros 30 mlynedd. Mae'r ffigwr yn cyfateb i £61,520 yr annedd (ar sail prisiau Ebrill 2007).

Gan fod adnoddau annigonol gan y Cyngor i gyrraedd Safon Ansawdd Tai Cymru, mae wedi trosglwyddo'i stoc i Landlord Cymdeithasol Cofrestredig a ffurfiwyd o'r newydd - Cartrefi Conwy. Cwblhawyd y trosglwyddiad ar 29 Medi 2008.
O ganlyniad i Drosglwyddo 'r Stoc Tai mae'r eitemau eithriadol a ganlyn wedi'u cynnwys yn Incwm a Gwariant y Cyfrif Refeniw Tai:

	£'000
Amhariad	138,553
Grant LICC a dderbyniwyd	(33,112)
Premiwm Net	7,313
Cyfanswm	**112,754**

Fel rhan o'r cytundeb trosglwyddo, cyflwynodd Cartrefi Conwy anfoneb i'r Awdurdod am £142.1m ar gyfer gwaith uwchraddi'r stoc tai i'w gwella i gyflawni Safonau Ansawdd Tai Cymru erbyn 2012. Cyflwynodd yr Awdurdod hefyd anfoneb o £142.1m i Gartrefi Conwy am drosglwyddo asedau.

Talodd y Cyngor £900,501 o gostau trosglwyddo stoc ei hun. Talodd £1,110,681 o gostau Cartrefi Conwy hefyd. Ad-dalwyd y costau hyn i gyd gan Gartrefi Conwy.

Debydwyd y trafodion hyn yn y Cyfrif Refeniw Tai a thrwy'r Cyfrif Addasu Cyfalaf a gynhelir fel rhan o'r Fantolen.

H.2. Egwyddorion a Pholisïau Cadw Cyfrifon

Paratoir Datganiad y Cyfrif Refeniw Tai yn unol â Datganiad Egwyddorion a Pholisïau Cadw Cyfrifon yr Awdurdod ar dudalennau 29 i 36.

H.3. Stoc Tai

Roedd y Cyngor yn gyfrifol am reoli 3,781 annedd, ac eithrio eiddo a brydleswyd tymor byr yn y Cyfrif Refeniw Tai hyd at 29 Medi 2008. Roedd y stoc yn cynnwys:

	29 Medi 2008	**31 Mawrth 2008**
Tai a Byngalos	2,269	2,273
Fflatiau	1,512	1,526
Eiddo ar les tymor byr	63	59
Cyfanswm	**3,844**	**3,858**

Gwerthwyd 2 dŷ, o dan y Cynllun Hawl i Brynu yn ystod 2008/09, a chafodd 16 o fflatiau eu dymchwel.

H.4. **Incwm Rhenti**

Yr Incwm Rhent yw cyfanswm yr incwm rhenti a oedd yn ddyledus am y flwyddyn, ar ôl cymryd tai gweigion ac ati i ystyriaeth. Yn ystod 2008/09, collwyd 1.29% (2007/08 1.49%) o'r incwm oherwydd eiddo a oedd yn wag; cyfartaledd y rhent wythnosol oedd £62.23 yr wythnos (£56.27 yr wythnos yn 2007/08). Mae Rhenti Eraill yn cynnwys Rhenti Garejys a Rhenti adeiladau masnachol ar ystadau tai, heb gyfri adeiladau.

H.5. **Budd-daliadau Tai**

Mae hawl gan denantiaid sy'n cael incwm isel gael cymorth dan y Cynllun Budd-dal Tai. Yn ystod 2008/09, cafodd tua 65% o denantiaid y Cyngor ychydig o gymorth gyda'u costau tai (2007/08 – tua 71%).

H.6. **Dyledion rhent a Gordaliadau Budd-daliadau Tai**

Ar 29 Mawrth 2008, roedd dyledion rhent ar gyfran o incwm rhent gros ar lefel o 9.49% oedd yn golygu swm o £566,439. Mae hyn yn cymharu â swm o £636,538 (5.25%) ar ddiwedd y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2008.

Nodwyd dyledion rhent yn flaenorol, ac eithrio'r gordaliadau Budd-dal Tai a roddwyd i denantiaid. Ar gyfer 2008/09, roedd y gordaliadau dyledus yn dod i gyfanswm o £228,635 ac ar gyfer 2007/08, roedd y cyfanswm yn £270,632. Ac eithrio'r rhain, byddai dyledion rhent fel canran o incwm rhent gros sy'n ddyledus yn 5.66% a 3.19% yn eu trefn.

Ar 29 Medi 2008, roedd cyfanswm o £7,523 mewn dyledion rhenti garejys yn bodoli (£9,062 ar gyfer 2007/08.)

Cyfanswm y ddarpariaeth ddyled ddrwg ar gyfer y CRT yw £156,857 (£271,649 ar 31 Mawrth 2007).

H.7. **Asedau Sefydlog**

Dangosir gwerth yr asedau a oedd mewn llaw ar 29 Medi 2008, ynghyd â manylion am asedau a gafaelwyd ac asedau y cafwyd gwared ohonynt yn y Datganiad o Asedau Diriaethol o Symudiad mewn Gwerth Net.

Ceir amlinelliad o'r dulliau o gyfrifo Dibrisiant yn Nodyn 6 yn y Datganiad Egwyddorion a Pholisïau Cadw Cyfrifon.

Cysoni Gwariant Cyfalaf 2008/09

	£'000
Ychwanegiadau	1,565
Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud	1,444
Cyfanswm	**3,009**

Prisiadau

Caiff yr holl wariant cyfalaf sy'n cael ei ystyried fel gwariant sy'n ymestyn oes asedau ei drin fel gwelliant ac fe'i dangosir fel ychwanegiadau i'r asedau sefydlog yn y Datganiad Symudiadau mewn Gwerth Net ynghyd â dim gwerth ychwanegol i'r gwariant cyfalaf, tra bod ychwanegu at werth sydd y tu hwnt i wariant cyfalaf yn cael ei ddangos fel Ailbrisiadau. Mae'r holl wariant cyfalaf sy'n cael ei ystyried fel gwariant nad yw'n ymestyn oes asedau yn cael ei ddileu yn uniongyrchol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Cafodd tir ac adeiladau'r Cyngor eu prisio ar 31 Mawrth 2005, gan Brisiwr y Sir.

Datganiad Symudiad Gwerth Net Asedau Diriaethol

	Anheddau'r Cyngor £'000	**Tir ac Adeiladau Eraill £'000**	**Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer £'000**	**Cyfanswm £'000**
Cost neu Brisiad				
Ar 1 Ebrill 2008	148,570	1,135	492	150,197
Ychwanegiadau	1,565	-	-	1,565
Gwarediadau	(10)	-	(492)	(502)
Ailbrisiadau	10	-	-	10
Trosglwyddo Stoc Tai	(150,135)	(1,135)		(151,270)
Ar 31 Mawrth 2009	-	-	-	-
Dibrisiant ac Amhariadau				
Ar 1 Ebrill 2008	(5,503)	(73)	(202)	(5,778)
Cost ar gyfer 2008-2009	(144,632)	(1,062)	(94)	(145,788)
Gwerthiannau	-	-	296	296
Trosglwyddo Stoc Tai	150,135	1,135	-	151,270
Ar 31 Mawrth 2009	-	-	-	-
Swm y Fantolen ar 31 Mawrth 2009	-	-	-	-
Swm y Fantolen ar 1 Ebrill 2008	143,067	1,062	290	144,419
Natur y Daliad Ased				
Mewn perchnogaeth	-	-	-	-

H.8. Gwariant Cyfalaf 2008/09

Cyfanswm Asedau Gwariant Cyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai yn 2008/09 oedd £3m. Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o sut y cafodd ei gyllido.

CRYNODEB O WARIANT CYFALAF A CHYLLIDO Y CYFRIF REFENIW TAI	**2008/09** **£'000**	**2007/08** **£'000**
Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf	3,009	5,251
CYLLIDWYD GAN:		
Grantiau – Lwfans Atgyweiriadau Mawr	1,289	2,600
Grant Menter Inswleiddio Sector Preifat ac ati	0	14
Derbyniadau Cyfalaf	1,570	1,268
Cyfraniad Refeniw a Osodwyd	150	1,075
Benthyca Heb Gymorth	0	294
Cyfanswm	**3,009**	**5,251**

H.9. Cyfraniad Refeniw i Wariant Cyfalaf

Rhoddodd y Cyfrif Refeniw Tai gyfraniad i'r Gwariant Cyfalaf o £150k yn 2008/09 (£1.1m yn 2007/08).
Cyfrannodd Cronfa'r Cyngor £202k i'r Gronfa Cyfalaf Tai yn 2008/09 i gyllido'r gwaith adfer oedd angen ei wneud.

CRYNODEB O SYMUDIAD AR GRONFA CYFALAF Y CYFRIF REFENIW TAI	**2008/09** **£'000**	**2007/08** **£'000**
Cronfa Cyfalaf y CRT ar 1 Ebrill	0	0
Cyfraniad Refeniw a Wnaed yn y Flwyddyn	352	1,075
Cronfa Cyfalaf a Osodwyd yn y Flwyddyn	(150)	(1,075)
Cronfa Cyfalaf y CRT ar 31 Mawrth	202	0

H.10. **Derbyniadau Cyfalaf**

Mae Derbyniadau Cyfalaf y gellir eu defnyddio yn cael eu cadw yn y cyfrif Derbyniadau Cyfalaf heb eu Cymhwyso, tan iddynt gael eu defnyddio i gyllido'r gwariant cyfalaf. Mae Deddf 1989 yn nodi'r gyfran o dderbyniadau cyfalaf y gellir eu defnyddio i'r pwrpas hwn.

Yn 2004/05, yr Awdurdod Lleol oedd i benderfynu a ddylid neilltuo 75% o werthiant Hawl i Brynu Tai er mwyn clirio dyledion. Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy wedi penderfynu peidio â phennu Derbyniadau Cyfalaf Hawl i Brynu ers y dyddiad hwn.

Dangosir dadansoddiad o dderbyniadau cyfalaf y gellir eu defnyddio isod:

Derbyniadau Cyfalaf y gellir eu defnyddio	**CRT 2008/09 £'000**	**CRT 2007/08 £'000**
Balans ar 1 Ebrill	3,155	3,432
Derbyniadau y gellir eu defnyddio yn y flwyddyn	911	995
Derbyniadau a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(1,870)	(1,272)
Balans ar 31 Mawrth	**2,196**	**3,155**

H.11. **Darpariaeth Isafswm Refeniw**

Mae Deddf Tai a Llywodraeth Leol 1989, yn nodi bod rhaid rhoi Darpariaeth Isafswm Refeniw i un ochr ar gyfer ad-dalu benthyciadau allanol. Cyfrifwyd yr MRP fel a ganlyn: -

	CRT 2008/09 £'000	**CRT 2007/08 £'000**
Gofyniad Cyllido Cyfalaf ar 1 Ebrill	26,109	26,583
Sefyllfa Refeniw	(103)	(585)
Ychwanegu: Benthyca Heb Gymorth yn y Flwyddyn	0	111
Dyled a ad-dalwyd ar LSVT	(26,006)	0
Gofyniad Cyllido Cyfalaf ar 31 Mawrth	0	26,109
Cyfanswm Darpariaeth Refeniw ar gyfer ad-dalu dyled	**103**	**585**

Cafodd y ddyled Dai o ran stoc tai a cherbydau ei rhyddhau'n llawn wrth drosglwyddo a gwerthu'r asedau i Gartrefi Conwy.

H.12. Gwariant Cyfalaf a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud

Mae hwn yn cynrychioli gwariant sydd wedi ei gyfalafu'n briodol, ond nid oes asedau sefydlog diriaethol yn deillio ohono. Fe'i cofnodir yn y flwyddyn y mae'n cael ei dderbyn. Mae'r diddymiad hwn yn cael ei bennu i refeniw gyda chredyd yn ei le i refeniw o'r Cyfrif Addasu Cyfalaf. Mae'r symudiad ar gyfer y flwyddyn fel a ganlyn:

	Gwariant Refeniw a Gyllidir o Gyfalaf o dan Statud	
	2008/09 **£'000**	**2007/08** **£'000**
Balans ar 31 Mawrth	0	0
Gwariant yn y flwyddyn:		
Costau gwaredu CRT	24	35
Gwerthiant RTB		
Swydd contractau LSVT a gadwyd	1,420	0
Wedi ei ddiddymu i Refeniw	(1,444)	(35)
Balans ar 31 Mawrth	**0**	**0**

H.13. Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth a Ohiriwyd

Mae'r balans ar y cyfrif hwn yn cynrychioli gwerth grantiau cyfalaf a chyfraniadau sydd wedi cael eu defnyddio i gyllido prynu neu wella asedau sefydlog sy'n cael eu cadw yn y gofrestr asedau, yn amodol ar ddibrisiant. Bydd grantiau a dderbyniwyd o safbwynt gwariant cyfalaf nad ydynt yn ychwanegu gwerth at asedau sefydlog yn mynd at y cyfrif hwn a'u rhyddhau i refeniw yn yr un flwyddyn.

	CRT 2008/09 **£'000**	**CRT 2007/08** **£'000**
Balans Agoriadol ar 1 Ebrill	0	0
Grantiau Cyfalaf Newydd a Chyfraniadau yn y Flwyddyn	1,289	2,702
Grantiau a Ryddhawyd i gyfateb i Ddibrisiant	0	(80)
Ni ryddhawyd Grantiau Gwerth Ychwanegol	(1,289)	(2,622)
Gweddill Terfynol ar 31 Mawrth	**0**	**0**

H.14. **Cyfraniad CRT i'r Diffyg mewn Pensiynau**

Mae Costau Net y Gwasanaethau CRT yn cynnwys costau gwasanaeth cyfredol ar gyfer pensiynau sy'n daladwy ar ran gweithwyr CRT presennol. Mae'r CRT yn rhoi cyfraniad i'r Gronfa Bensiynau wrth gefn pan fo swm ychwanegol pellach yn cael ei glustnodi i dalu am gostau gwasanaeth yn y gorffennol, setliadau a chwtogiadau.

Fel rhan o'r broses o Drosglwyddo Stoc talwyd swm o £1.8m i Bensiynau Gwynedd i gynorthwyo sefyllfa bensiynau'r holl staff oedd yn trosglwyddo o'r Gymdeithas Tai newydd.

H.15. **Uned Cynnal Adeiladau**

Mae'r Uned Cynnal Adeiladau yn ymwneud â thrwsio, cynnal a gwella Stoc Tai Cyngor yr Awdurdod yn y Cyfrif Refeniw Tai.

Bydd yr Uned yn trosglwyddo i'r Landlord Cymdeithasol Cofrestredig newydd fel rhan o'r broses o Drosglwyddo Stoc Tai.

CRONFA'R DEGWM

DATGANIAD CYFRIFON 2008/09

Rhagair eglurhaol

Mae'r Cyngor yn gyfrifol am Gronfa'r Degwm yn rhinwedd adran 50 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 a Gorchymyn (Dynodi a Manylu) Cronfeydd Degwm 1996(b)).

Y Cyngor yw ymddiriedolwr corfforaethol nawdd Cronfa'r Degwm yn ardal Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae'n dal rhywfaint o nawdd a pharsel o dir a wahanwyd o gronfa Clwyd adeg ad-drefnu 1996. Hefyd, mae ganddo ran o Gronfa Gwynedd, nad yw eto wedi ei gwahanu.

Mae Gwynedd yn gweithredu fel yr awdurdod arweiniol ar gyfer Cronfa'r Degwm ac mae'n paratoi cyfrifon i'w cyflwyno i'r Comisiwn Elusennau. Pan gaiff gronfa Gwynedd ei gwahanu, bydd disgwyl i Gonwy gofrestru ei gronfa fel elusen a pharatoi cyfrifon yn unol â Datganiad o Ymarfer a Argymhellir y Comisiwn Elusennau.

Polisïau Cyfrifo

Y polisïau Cyfrifo a ddilynir yw'r rheiny sydd wedi eu hamlinellu ar dudalennau 29 I 36, sy'n berthnasol i'r eitemau yng Nghyfrifon Cronfa'r Degwm. Hefyd mae'r cyfrifon yn dilyn Datganiad Ymarferiad Cymeradwyedig y Comisiwn Elusennau.

Y brif egwyddor gyfrifo sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor groniadau, sy'n galw am gynnwys dyledwyr a chredydwyr yn y cyfrifon

Mae'r tir sy'n berchen i ran Conwy o'r Gronfa yn cael ei brisio ar ochr is cost amnewid gyfredol net a gwerth sylweddoladwy.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

	Nodiadau	2008/09 £		2007/08 £	
ADNODDAU SY'N CODI					
Rhent Tir	1	772		735	
Llog Buddsoddi	2	13,861		15,658	
Addasiad Treth		0		(106)	
Tynnu Ffioedd Rheolwyr y Gronfa		(170)		(181)	
			14,463		16,106
DEFNYDD O ADNODDAU					
Ffioedd a Gwariant	3	(234)		(232)	
Dyraniadau	4	(12,205)	(12,439)	(11,616)	(11,848)
Newid mewn Adnoddau Cyn Enillion Buddsoddi			2,024		4,258
Enillion (Colledion) a Wireddwyd ar Warediadau Buddsoddi			530		718
Enillion (Colledion) na Wireddwyd ar Werthoedd Buddsoddi			(3,482)		(1,135)
Adnoddau a Gadwyd (Diffyg) ar gyfer y Dyfodol			**(928)**		**3,841**
Adnoddau a Ddygwyd Ymlaen			290,822		286,981
Adnoddau a Gariwyd Ymlaen			289,894		290,822
Symudiad yn y Flwyddyn			**(928)**		**3,841**

MANTOLEN AR 31 MAWRTH 2009

	Nodiadau	31 Mawrth 2009 £		31 Mawrth 2008 £	
ASEDAU SEFYDLOG					
Tir	1	15,333		15,333	
Buddsoddiadau	2	78,915		85,759	
			94,248		101,092
ASEDAU CYFREDOL					
Dyledwyr (dosraniad 2008/09 yn ddyladwy gan Gyngor Gwynedd)	3	10,905		11,534	
Arian Parod	2	66,250		63,597	
Asedau Cyfredol (yn nwylo Cyngor Gwynedd)	2	129,754		126,405	
			206,909		201,536
ATEBOLRWYDD CYFREDOL					
Credydwyr	3		(11,263)		(11,806)
Asedau Net			289,894		290,822
BALANS Y GRONFA			**289,894**		**290,822**

NODIADAU CYFRIFON CRONFA'R DEGWM

Cyfrif Incwm a Gwariant

Nodyn 1

Roedd rhent o dir a oedd yn cael ei weinyddu gan Gonwy yn dod i gyfanswm o £772 (£735 2007/08). Mae gan Gonwy hawl i gael 17.810244% o rent o dir sy'n cael ei weinyddu gan Gyngor Gwynedd, £250 oedd y swm ar gyfer 2008/09. (£250 ar gyfer 2007/08).

Nodyn 2

Prif ffynhonnell incwm yw incwm buddsoddiad o asedau a weinyddwyd gan Wynedd ar ran y gronfa, roedd hyn yn dod i gyfanswm o £10,905 (£11,534 yn 2007/08). Mae incwm y prif gronfa yn cael ei ddosrannu ar sail canran, ac mae gan Gonwy hawl i gael 17.810244%. Mae Conwy yn cadw arian ar ran y gronfa ac yn talu llog ar falans y gronfa a ddaeth i £2,787. (£3,834 yn 2007/08). Y gyfradd llog a ddefnyddiwyd wrth gyfrifo yw cyfartaledd cyfradd libor 7 ar gyfer y misoedd rhwng Ebrill a Mawrth.

Nodyn 3

Bydd hysbysebion yn cael eu rhoi yn y papurau newydd lleol i wella ymwybyddiaeth o'r gronfa. Codir tâl ar y Gronfa am y costau hysbysebu, £234 (£232 yn 2007/08), yn unol â rheolau'r cynllun.

Nodyn 4

Dan ddarpariaethau Cronfa'r Degwm, mae Conwy yn dyrannu grantiau i amrywiol sefydliadau. Y swm oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2008/09 oedd £32,557 (£27,047 yn 2007/08) a chafodd £12,205 eu dyrannu (£11,616 yn 2007/08). Mae'r balans oedd ar gael i'w ddyrannu yn 2008/09 wedi'i gario ymlaen i'w ddyrannu yn 2009/10.

Mantolen

Nodyn 1

Gwerth y tir a ddelir ar ran y gronfa gan Gonwy yw £10,676 (£10,676 yn 2007/08) a rhan Conwy o'r tir sy'n cael ei ddal yn y brif gronfa yw £4,657 (£4,657 yn 2007/08).

Nodyn 2

Mae'r buddsoddiadau sy'n cael eu dal yn y brif gronfa yn bennaf mewn Ecwiti Deyrnas Unedig, £443,087 (£481,508 yn 2007/08), ac mae Conwy yn cael 17.810244% o'r swm hwnnw. Mae balans y prif gronfa yn cael ei ddal fel taliadau ariannol ac mae llog yn cronni ar y swm. Yn 2008/09, daeth y swm i £661,809 (£668,678 yn 2007/08) ac mae hyn yn cael ei gynnwys yn ffigwr yr asedau cyfredol ynghyd â Dyledwyr oedd yn dod i £66,721 (£41,053 yn 2007/08). O'r swm hwn mae Conwy yn cael 17.810244% wedi'i ddyrannu. Roedd y swm ariannol yr oedd Conwy yn ei ddal yn 2008/09 yn dod i £66,250 (£63,597 yn 2007/08).

Nodyn 3

Mae'r swm i'w ddyrannu gan Wynedd ar gyfer 2008/09 yn cael ei ddangos fel dyledwr ar y fantolen. Y swm credydwyr a ddangosir ar y fantolen yw cyfran Conwy o gredydwyd y prif gronfa.

YMDDIRIEDOLAETH ADDYSG LLANRWST

Datganiad Cyfrifon 2008/09

Rhagair esboniadol

Yn 2008/09, y Cyngor oedd Ymddiriedolwr Ceidwad y gronfa hon.

Polisïau Cyfrifo

Ceir manylion am y polisïau cyfrifo ar dudalennau 29 i 36, sy'n berthnasol i eitemau yn y Cyfrifon. Mae'r Cyfrifon hefyd yn dilyn Datganiad a Argymhellwyd gan y Comisiwn Elusennau.

Y prif egwyddor sy'n berthnasol i'r cyfrifon hyn yw'r egwyddor croniad sy'n nodi bod rhaid cynnwys debydwyr a chredydwyr yn y cyfrifon.

CYFRIF INCWM A GWARIANT

	Nodiadau	2008/09 £		2007/08 £	
ADNODDAU'N CODI					
Rhoddion		2,000		1,058	
Llog ar Fuddsoddiadau	1	35,133		27,282	
Llai Gwariant		(31,126)		(12,758)	
			6,007		15,582
Adnoddau a ddygwyd ymlaen			910,582		895,000
Adnoddau a gariwyd ymlaen			916,589		910,582
Symudiad yn y flwyddyn			**6,007**		**15,582**

TAFLEN FALANS AR 31 MAWRTH 2009

	Nodiadau	31 Mawrth 2009 £	31 Mawrth 2008 £
Asedau cyfredol			
Buddsoddiadau	1	916,589	910,582
Atebolrwydd Cyfredol		0	0
Balans y Gronfa		**916,589**	**910,582**

Nodyn 1

Mae'r Gronfa Arian yn cael ei buddsoddi gan Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy ac yn ennill llog, y gyfradd a ddefnyddir yw cyfartaledd cyfradd LIBOR 7 diwrnod am y misoedd perthnasol.